

**REVISTA CENTRULUI DE RESURSE PENTRU EDUCAȚIE ȘI DEZVOLTARE –
GRĂDINIȚA „MIHAI EMINESCU”, TG – JIU, GORJ**

LABIRINTUL COPIILĂRIEI

**ANUL VI Nr. 11 DECEMBRIE 2012
PUBLICAȚIE SEMESTRIALĂ**

**DIRECTOR REVISTĂ,
PROF. ILEANA LASTOVIȚCHI**

COLECTIVUL DE REDACȚIE

**REDACTOR ȘEF:
PROF. ILEANA LASTOVIȚCHI
PROF. ANA MARIA BÎZDOACĂ
PROF. MARINELA CHEBEȘI**

**REDACTORI:
PROF. MARY SIMONA DEACONU
PROF. ALINA OANA CORNESCU
PROF. ANGELA MURAREȚU
PROF. ANA GOGĂLNICEANU
PROF. MARIA JUREBIE**

**COLABORATORI:
PROF. MIRELA CHIRILĂ PĂTRAȘCU
PROF. LIDIA SIMONA DUMITRU
PROF. VIORICA PĂTRAȘCU
PROF. SILVIA BUTULESCU
PROF. MIRELLA ECOBICI
PROF. CORNELIA GANEA
ED. OTILIA MERCUREAN
ED. VIOLETA UNGURICI
ED. MARIA COJOCARU
ED. GENOVEVA PELOIU
ED. ELENA BÎZDOACĂ
ED. ELENA SĂPUN
ED. ANA MÎRȘAVU
ED. LIGIA GIORGI**

**SECRETAR DE REDACȚIE:
ED. MARIA ȘCHEAU**

**SEDIUL REDACȚIEI:
GRĂDINIȚA „MIHAI EMINESCU”
STR. OLARI, NR.3, COD 210258, TG-JIU, GORJ
TEL.0353 801417
E-mail: gr_ eminescu_gj@yahoo.com**

**EDITURA DELTA CART EDUCAȚIONAL
ISSN: 1841 – 8910**

**REVISTA CENTRULUI DE RESURSE PENTRU EDUCAȚIE ȘI DEZVOLTARE -
GRĂDINIȚA „MIHAI EMINESCU”, TG-JIU, GORJ**

AVIZATĂ I.S.J. GORJ – NR. 3858/06.05.2010

LABIRINTUL COPIILĂRIEI

**Publicație pentru copii, părinți, bunici, cadre didactice și nu
numai...**

CUPRINS

VĂ MULȚUMIM... PENTRU CĂ EXISTAȚI	5
MULȚUMIM	5
VĂ MULȚUMIM PENTRU CĂ... AȚI ALES ... GRĂDINIȚA NOASTRĂ!	5
PAGINA CITITORILOR NOȘTRI	13
TOAMNA, Prof. Bîlgăr Otilia	13
MESSAGE FOR INTERNATIONAL CREATIVITY COMPETITION „PAUL POLIDOR”, Prof. Bălu Rodica	14
GÂNDURI PENTRU COPILUL MEU, un părinte – Panduru Mihaela	14
PĂRINȚII, un părinte – Perpegel Daniel	14
CEI ȘAPTE ANI, DE-ACASĂ!	15
„FLORII I SE CERE PARFUM, IAR OMULUI POLITETE!” , Prof. Ileana Lastovietchi	15
PENTRU SĂNĂTATEA COPIILOR DUMNEAVOASTRĂ!	22
„MINTE SĂNĂTOASĂ ÎN CORP SĂNĂTOS!” , Ed. Bâzdoacă Elena	22
SĂNĂTATEA – O PERFORMANȚĂ?, Prof. Cornescu Alina Oana	24
ORAMESEI... pentru cei mai mici pitici	25
CREAȚII ALE EDUCATOARELOR	26
NUCILE, Prof. Murarețu Angela	26
TOAMNA, Prof. Alina Oana Cornescu	26
POVESTEA UNEI GUTUI, Prof. Murarețu Angela	26
SOSEȘTE TOAMNA, Prof. Alina Oana Cornescu	27
SĂNIUȚA, Prof. Pătrașcu Viorica	27
IARNA, Prof. Deaconu Mary Simona	28
IARNA, Prof. Pătrașcu Viorica	28
DACĂ AȘ FI... PENTRU O ZI... MOȘ CRĂCIUN..., Prof. Bîzdoacă Ana-Maria	28
DE LA COPIII... PENTRU COPII	29
IARNA, Bîlgăr Bianca Elena	29
NASUL, Costea Mihai	29
LA ȚARĂ, Bîlgăr Bianca Elena	29
MAGIA PĂDURII, Bușe Alexandra-Maria	30
IARNA, Bîlgăr Bianca Elena	30
CHRISTMAS STORIES, A CHRISTMAS MIRACLE, Maier Daniel	30
MOȘ CRĂCIUN, Bîlgăr Bianca Elena	31
POEZII ... PENTRU CEI MAI MICI PITICI ... (grupa antepreșcolară)	31
DRAGĂ MOȘ NICOLAE	31
MOȘ CRĂCIUN	31
DIN LUMEA POVEȘTILOR	32
SORCOVA (text prelucrat după povestirea „Sorcova” de Barbu Stefanescu Delavrancea)	32
PAGINA ISTEȚILOR	34
PAGINA ISTEȚILOR	35
PAGINA ISTEȚILOR	36
PAGINA ISTEȚILOR	37
PENTRU PRIETENII NOȘTRII – PĂRINȚI	38
ATAȘAMENTUL ȘI SEPARAREA, Prof. Lastovietchi Ileana	38
ASCULTAREA NEMULȚUMIȚILOR DĂUNEAZĂ CREIERULUI, Prof. Ganea Cornelia	40
EFACT PLACEBO – EFACT NOCEBO, Prof. Ganea Cornelia	40
ROLUL EDUCATOAREI ÎN FORMAREA ȘI DEZVOLTAREA PERSONALITĂȚII COPILULUI, Prof. Dumitru Simona... ..	41
LA CE VISEAZĂ COPIII NOȘTRI ÎN MILENIUL III?, Prof. Bîzdoacă Ana-Maria	42
INTEGRAREA SERVICIILOR DE EDUCAȚIE ANTEPREȘCOLARĂ ÎN UNITĂȚILE DE EDUCAȚIE TIMPURIE, Prof. Bîzdoacă Ana-Maria	44
ÎN FIECARE AN, VIN SFINTE SĂRBĂTORI!!!	49
SĂRBĂTORILE DE IARNĂ ÎN VIAȚA GRĂDINIȚELOR DE COPII, Prof. Cornescu Alina	49
6 IANUARIE SAU BOBOTEAZA, Prof. Chebeși Marinela	51
ȘTIAȚI CĂ... DESPRE MOȘ CRĂCIUN, Ed. Șcheau Maria	51
ISTORIA INVENȚIILOR	54
AFLĂ CINE A INVENTAT... ȘI CUM	54
GHICI, GHICITOAREA MEA	55
GHICITORI DESPRE FRUCTE	55
GHICITORI DESPRE LEGUME	56
PROVERBE... ZICĂTORI... MAXIME... CUGETĂRI	57
DENUMIRI VESELE	59
ÎNVAȚĂ O RUGĂGIUNE!	60

VĂ MULȚUMIM ... PENTRU CĂ EXISTAȚI!

Și pentru că, am intrat într-un nou an școlar și am reușit să ne mai îmbunătățim mediul educațional și baza materială a grădiniței cu ajutorul unor persoane care au fost receptive la nevoile minunatelor făpturi - copiii, ne simțim datorare să ...

MULȚUMIM celor care permanent sunt interesați de calitatea serviciilor, de îmbunătățirea imaginii grădiniței și care ... an de an sunt alături de noi:

- ♥ **Reprezentanților Inspectoratului Școlar Județean Gorj!**
- ♥ **Dr. Ing. FLORIN CÎRCIUMARU – Primar al Municipiului Tg-Jiu!**
- ♥ **Dr. Ec. CONSTANTIN FÂRȚĂ – Director al Direcției Publice de Patrimoniu Tg-Jiu!**
- ♥ **Tuturor reprezentanților instituțiilor partenere, în mod special domnului David Viorel, director S. C. ARTEGO S. A., care fost sensibil la problemele noastre, contribuind substanțial la îmbunătățirea bazei materiale și a mediului educațional la nivelul unor grupe ale grădiniței!**
- ☞ **MULȚUMIM** tuturor părinților care prin donații proprii, prin atrageri de fonduri extrabugetare, au contribuit la îmbunătățirea bazei material, a mediului educațional al grupelor și al grădiniței!
- ☞ **MULȚUMIM** tuturor părinților care au avut încredere în noi și au ales grădinița noastră!
- ☞ **MULȚUMIM** tuturor părinților pentru că sunt minunați și au înțeles care este cea mai bună investiție a lor – copiii!
Tuturor, vă mulțumim pentru că ... existați!!!

Întregul personal al Grădiniței P. P. „MIHAI EMINESCU”, Tg-Jiu, Gorj

**DIRECTOR,
PROF. ILEANA LASTOVIEȚCHI
GRĂDINIȚA „MIHAI EMINESCU”, TG-JIU, GORJ**

„ Eu sunt copilul.

Tu ții în mâinile tale destinul meu,

Tu determini în cea mai mare măsură,

Dacă voi reuși sau voi eșua în viață

Dă-mi, te rog, acele lucruri care, să mă îndrepte spre fericire.

Educă-mă, te rog, ca să pot fi o binecuvântare pentru lume!”

Chiar dacă ați ascultat de sugestia unui prieten, chiar dacă pașii v-au îndrumat spre noi pentru că nu ați avut altă variantă, chiar dacă aveți domiciliul sau serviciul în apropierea grădiniței noastre, chiar dacă ați auzit vorbindu-se de bine despre noi în comunitatea locală sau ... indiferent de motivele pe care le-ați avut, suntem convinse că ați făcut cea mai bună alegere atunci când ați optat să vă înscrieți copilul la grădinița noastră!

În timp, veți constata următoarele caracteristici ale serviciilor pe care le oferim:

- ☺ Libertate mai mare oferită copilului, capacităților sale de expresie;
- ☺ O eliberare atât a copilului cât și a educatoarei de formalism;
- ☺ O instruire realizată prin educație și nu ca o educație dobândită prin instrucție;

☺ *Dezvoltarea copilului este privită prin perspectiva sprijinului ce i se acordă acestuia pentru a-și împlini trebuințele, dezvoltarea sa nefiind rezultatul modelării după un tipar prestabilit de o didactică suverană.*

Vă mulțumim pentru interesul arătat grădiniței noastre! Având în vedere că vom avea ceva timp pe care îl vom petrece împreună, pe această cale, dorim să vă prezentăm grădinița noastră și să vă prezentăm câteva aspecte legate de...specificul ei.

Pentru că jocul reprezintă cea mai mare bucurie a copiilor și pentru că are o putere imensă în viața acestora, contribuind la dezvoltarea lor fizică, intelectuală, estetică, morală, noi asigurăm copiilor jocul, la valorile sale reale. Noi ne atingem scopurile educative, prin joc.

Prin împărțirea judicioasă a spațiului, oferim posibilitatea copiilor să se joace în grupuri mici sau singuri. Săliile de grupă sunt amenajate pe centre de activitate:

📖 **Construcții** – copiii se joacă cu diverse materiale de construcție;

📖 **Joc de rol** – copiii interpretează diferite roluri, pregătesc anumite meniuri;

📖 **Alfabetizare** – copiii privesc poze, lecturează imagini, scriu etc.;

📖 **Știință** – copiii experimentează, analizează cu lupa, sortează și clasifică după anumite criterii materiale din natură, apreciază greutatea etc.;

📖 **Manipulative** – copiii manipulează jucării, piese, îmbină, montează, demontează, reconstituie;

📖 **Artă** – copiii desfășoară activități creative;

📖 **Nisip și apă** – copiii desfășoară exerciții senzoriale.

Dotarea cu mobilier, jucării, jocuri, materiale specifice activității cu preșcolarii, lenjerie de pat, mijloace audio-vizuale, perdele, covoare, aspiratoare, au fost achiziționate cu venituri bugetare și extrabugetare.

În grădiniță, oferim copilului o gamă largă de posibilități de învățare și de cunoaștere a lumii, pentru dezvoltarea sa deplină potrivit ritmului propriu, prin:

☞ *Educație socio-afectivă;*

☞ *Educație psiho-motrică;*

☞ *Educație pentru știință;*

☞ *Educația limbajului;*

☞ *Educație estetică.*

Pentru realizarea educației prin domeniile respective, avem la îndemână **material didactic** adecvat particularităților de vârstă și individuale ale preșcolarilor, **mobilier** specific și un **mediu educațional atractiv și stimulative**, care contribuie la atragerea copiilor de vârstă preșcolară și la determinarea acestora să vină cu plăcere la grădiniță.

Metodele și procedeele utilizate, precum și cunoștințele dobândite, formează copilului o bază solidă pentru activitatea de școlar și pentru viață.

Familia reprezintă un element cheie în dezvoltarea sănătății, competenței și afectivității copilului.

Potențialul de dezvoltare al copiilor este stimulat de buna colaborare dintre educatoare și familie.

Pentru a-l sprijini pe copii, în mod responsabil părinții și cadrele didactice ale grădiniței, trebuie să creeze un parteneriat bazat pe respect reciproc.

În acest scop, vom crea ocazii prin care educatoarele grădiniței și părinții preșcolarilor care ne frecventează grădinița, să se cunoască și să schimbe informații, păreri, impresii etc.

Iată un inventar cu **modalități de colaborare** utile, practicate de unitatea noastră de învățământ:

♣ **Vizite inițiale la grădiniță;**

♣ **Întâlniri de orientare;**

♣ **Analiza de nevoi ale părinților prin aplicarea de chestionare;**

♣ **Vizite la domiciliul copiilor;**

♣ **Contactul zilnic la aducerea copilului la grădiniță;**

♣ **Mesaje telefonice;**

♣ **Întâlniri cu părinții preșcolarilor care frecventează grădinița;**

♣ **Servicii de consiliere formală și informală pentru părinți și pentru toate categoriile de personal al grădiniței;**

♣ **Carnețele individuale pentru corespondență între familie și grădiniță;**

♣ **Afișier;**

♣ **Cuția cu sugestii „Păreerea dumneavoastră contează!”;**

♣ **Prezența părinților în sala de grupă;**

♣ **Cabinetul de Resurse pentru Educație și Dezvoltare – punct de documentare și informare;**

♣ **Cabinetul pentru consiliere și logopedie;**

♣ **Activități distractive;**

♣ **Sărbătorirea zilelor de naștere a preșcolarilor din grădiniță;**

♣ **Programe culturale – artistice pentru copii și părinții acestora.**

Folosind toate aceste forme de colaborare, suntem siguri că familiile preșcolarilor, pot contribui la îmbunătățirea bazei materiale și a mediului educațional al grădiniței.

Tuturor ne revine o sarcină de mare răspundere și anume, aceea de a pregăti copiii care se află într-o perioadă unică și decisivă a vieții lor. La această vârstă, copiii sunt foarte receptivi. Studiile au demonstrat că până la vârsta de 6 ani, inteligența umană se dezvoltă în proporție de 50%.

Părinții și cadrele didactice ar greși, dacă în această perioadă favorabilă inițierii, numită și faza de achiziționare, nu i-ar oferi copilului șansele adecvate. Copilul învață în această perioadă, în principal, din dorința proprie și din bucuria sa de a descoperi și de a cunoaște lumea înconjurătoare. Pentru viața lui viitoare, acum se toarnă temelia cunoașterii.

În grădiniță, noi vrem să punem bazele unei educații care să formeze un viitor om matur, care știe să-și asume responsabilități. Copilul, trebuie să învețe să fie răspunzător de faptele sale, să gândească și să acționeze independent pentru sine și pentru alții.

De asemenea, dorim să oferim copiilor o atmosferă plăcută, în care să se simtă bine. Pentru noi, este o preocupare de cea mai mare importanță, ca toți copiii să vină cu plăcere la grădiniță, loc în care să găsească și să beneficieze de un mediu plăcut, primitor, securizant.

SCURT ISTORIC

Unitatea noastră de învățământ, a luat ființă la **1 martie 1976**, având o capacitate de 240 de locuri în cămin și 100 de locuri în creșă.

În perioada **1976 – 1982**, grădinița a funcționat cu 8 grupe de preșcolari - 17 cadre didactice calificate: 14 titulare și 3 detașate.

Pe parcursul anilor, numărul preșcolarilor fiind în descreștere, grupele s-au restrâns, astfel că în anul **1990**, grădinița funcționează cu un efectiv de 5 grupe de copii.

Începând cu anul școlar **1991 – 1992**, unitatea noastră de învățământ devine **Centrul de Execuție Bugetară și grădiniță de aplicație** pentru elevii Colegiului „Spiru Haret” Tg-Jiu, secția învățători – educatoare.

Numărul de copii fiind în descreștere, în anul **1993**, **creșa se desființează**, iar în spațiul rămas disponibil **au fost mutate Grădinițele cu Program Normal Nr. 24 și Nr. 28**, cu un efectiv de 200 de copii.

Anul școlar **1998 – 1999** a adus schimbări privind conținutul învățământului școlar tradițional. Astfel, în acest an a fost îmbunătățit conținutul curricular prin introducerea alternativei educaționale **„Step by Step”!**

În luna mai **2001**, grădinița aniversează **25 de ani** de la înființare, ocazie de **schimbare a denumirii** – din Grădinița cu Program Prolungit Nr. 9 în **Grădinița „Mihai Eminescu”**.

De-a lungul anilor, activitatea managerială de la nivelul unității, cât și cea de la clasă, a jucat un rol important în crearea condițiilor optime dezvoltării fizice și intelectuale a preșcolarilor, în adaptarea instituției la cerințele de modernizare a sistemului de educație, de formare a viitorului școlar și cetățean.

Pe parcursul anilor **1990 -2005**, numărul copiilor a fost în creștere și ca urmare acestui fapt, s-au mai înființat 2 grupe de preșcolari (ajungându-se la 7 grupe de preșcolari).

Începând cu anul școlar **2004 – 2005**, grădinița beneficiază de Proiectului Internațional **Comenius I**, care s-a derulat până în anul **2007**.

În luna **septembrie 2006**, datorită numărului mare de cereri de înscrieri, **s-a înființat a 8-a grupă de preșcolari**, grădinița funcționând la capacitate maximă.

Tot în luna **septembrie 2006**, **alternativa educațională „Step by Step” s-a extins cu încă o grupă**. Astfel, în grădiniță există două grupe care își desfășoară activitatea în alternativa educațională „Step by Step”.

În luna martie **2006**, **Centrul Financiar** (denumirea schimbată a Centrului de Execuție Bugetară) **este mutat** la Grădinița cu Program Prolungit Nr. 8 Tg-Jiu.

Tot în anul **2006**, luna mai, Grădinița „Mihai Eminescu” aniversează **30 de ani** de la înființare.

În luna **octombrie 2007**, s-a inaugurat înființarea **Centrului Internațional de Interferențe Culturale Grădinița „Mihai Eminescu” al Fundației „Paul Poldor”**.

În luna **decembrie 2007** a fost lansată revista grădiniței **„Labirintul copilăriei”**.

La 4 septembrie **2008** grădinița beneficiază de 16 titulari, dintre care – 10 educatoare au finalizat cursurile universitare, iar 10 educatoare beneficiază de gradații de merit.

Anul școlar **2009 – 2010**, a debutat cu înființarea **CENTRULUI DE RESURSE PENTRU EDUCAȚIE ȘI DEZVOLTARE – CRED**, componentă a **PROGRAMULUI PENTRU REFORMA EDUCAȚIEI TIMPURII – PRET**, iar la sfârșitul acestui an școlar, 2 educatoare au absolvit cursurile postuniversitare.

În perioada **13-14 octombrie 2011**, unitatea noastră de învățământ a fost evaluată de **ARACIP** și a obținut acreditarea.

Anul școlar **2011-2012**, este marcat în mod deosebit de selectarea grădiniței noastre în cadrul proiectului pilot **„Un start bun în viață”**, proiect finanțat de Fundația pentru o Societate Deschisă.

Beneficiarii proiectului, vor fi copiii cu vârstă între 2-3 ani, familiile acestora și comunitatea. Astfel că, începând cu anul școlar 2012-2013, la nivelul unității noastre de învățământ vor exista 2 grupe antepreșcolare.

Începând cu anul școlar **2012-2013**, **Grădinița cu P. N. Nr. 28, fuzionează cu Grădinița cu P. P. „Mihai Eminescu”**, cele două unități de învățământ aflându-se în aceeași clădire.

Deviza grădiniței este:

„Educație pentru TOȚI,

Educație pentru FIECARE !”

VALORILE DOMINANTE

„Cultura organizațională este personalitatea unei organizații”. (McNamara 1997).

Personalul grădiniței este caracterizat printr-un ethos profesional înalt.

Trăsăturile caracteristice dominante a celor care sunt în slujba preșcolarilor, sunt:

- ↳ Libertatea de exprimare;
- ↳ Umor;
- ↳ Creativitate și originalitate;
- ↳ Respectul reciproc;
- ↳ Unitate în idei și acțiune;
- ↳ Loialitate;
- ↳ Încredere în propriile resurse intelectuale, afective, operaționale și instituționale;
- ↳ Noblete, prin respectul valorilor reale de tip etic, cultural, civic;
- ↳ Echilibrul emoțional;
- ↳ Competențe de lucru, care să conducă la performanțe individuale și în echipă;
- ↳ Hotărâre și dinamism;
- ↳ Implicarea activă și responsabilă, în viața comunității;
- ↳ Protejarea și respectarea drepturilor omului și a principiilor echității;
- ↳ Atitudine deschisă către ceilalți, către nou și inovare.

Cultura organizațională este influențată de fiecare dintre componentele menționate mai sus, dar mai ales de modul cum aceste componente relaționează cu factorii mediului extern dar și între ele.

Formularea valorilor organizației noastre pornește, de la preambulul Convenției ONU cu privire la drepturile copilului potrivit căruia copilul „**trebuie să crească într-un mediu familial, într-o atmosferă de fericire, dragoste și înțelegere**” pentru a-și dezvolta complet și armonios personalitatea”.

„Cultura organizațională este un sistem unitar de gândire al membrilor unui grup care îi diferențiază de alte grupuri” (Hofstede 1991).

„Cultura organizațională este definită prin modele de valori și credințe împărtășite, care produc, în timp, norme comportamentale adoptate în soluționarea problemelor organizației”, (Hofstede 1991).

Pentru a stabili cultura organizației noastre am stabilit câteva domenii esențiale din interiorul organizației:

- ↳ norme comportamentale;
- ↳ norme procedurale;
- ↳ norme cutumiare.

Normele comportamentale promovate:

- Asigurarea de șanse egale/opportunități egale tuturor beneficiarilor;
- Garantarea accesului liber al părinților la serviciile de educație parentală oferite;
- Responsabilitate și eficiență în oferirea unor servicii de calitate;
- Implicare și profesionalism a tuturor partenerilor implicați în derularea serviciilor;
- Respect pentru beneficiari;
- Coeziunea echipei, atitudini empatic;
- Valorificarea unor „modele comportamentale pozitive”.

Norme procedurale promovate:

- Organizația operează în conformitate cu o viziune pe termen lung;
- Includerea tuturor membrilor organizației în procesul decizional (teme fixe și teme la alegerea părinților);
- Asigurarea resurselor educaționale (informaționale, materiale) necesare formării, dezvoltării competențelor parentale;
- Implicarea tuturor partenerilor sociali în derularea activităților specifice CRED, baza acțiunilor lor o reprezintă comunicarea, cooperarea și lucrul în echipă, centrat pe copil și familie. Verbele „a învăța, a cunoaște, a ști” vor fi utilizate cu cea mai mare frecvență în limbajul beneficiarilor;
- Interacțiunea și comunicarea sunt cele mai bune mijloace de a obține informațiile necesare și experiențele acumulate și dialogul sunt instrumente de schimbare a atitudinilor.

Normele cutumiare:

- ↳ Respectarea legislației în vigoare privind protecția și promovarea drepturilor copilului;
- ↳ Legea nr.272/2004;
- ↳ Convenția ONU cu privire la drepturile copilului.

VIZIUNEA GRĂDINIȚEI

„Grădinița să se mențină în peisajul învățământului gorjean, ca o unitate etalon, cu un învățământ deschis, flexibil, anticipativ, care să-l ofere copilului capacitatea de a se adapta la schimbările ulterioare, cu un învățământ la standarde ridicate de calitate și armonizat valorilor europene, cu un centru de resurse educaționale și de servicii oferite comunității printr-o atitudine constant dinamică, cu o abordare a calității ca principală condiție a competitivității pentru a sprijini

dezvoltarea normală și deplină a preșcolarilor, valorificând potențialul fizic și psihic, ținând seama de ritmul propriu de dezvoltare și de particularitățile individuale.”

MISIUNEA GRĂDINIȚEI

Misiunea Grădiniței “MIHAI EMINESCU” constă în aplicarea în cadrul organizației furnizoare de educație a unei politici a calității care vizează satisfacerea cerințelor beneficiarilor relevanți, ale angajaților și ale partenerilor tradiționali ai unității de învățământ, atragerea părinților prin oferte educaționale atractive precum și prin respectarea standardelor de calitate în toate domeniile de activitate, asigurarea și optimizarea resurselor umane și materiale, competența și motivația personalului, un bun management intern și o preocupare permanentă pentru îmbunătățirea eficacității sistemului de management al calității educației. În acest sens, **GRĂDINIȚA:**

- ☺ **Acordă** tuturor preșcolarilor șanse egale de dezvoltare globală și individuală, în funcție de ritmul propriu, cu accent pe integrarea școlară și socială;
- ☺ **Asigură** fiecărui copil, condițiile pentru cea mai bună, completă și utilă dezvoltare, în parteneriat și cooperare cu actorii sociali, promovând toleranța și înțelegerea între copiii de origine socio – culturală și lingvistică diferită și între familiile acestora, prin oferirea accesului la informație și cunoaștere și încurajând derularea unor parteneriate;
- ☺ **Oferă** servicii complementare celor existente – consiliere formală și informală atât pentru copii cât și pentru părinți;
- ☺ **Promovează** cele mai bune și mai sigure oportunități de educație, de dezvoltare fizică, psihică și intelectuală, în acord cu cerințele școlii și comunității locale și ale societății;
- ☺ **Dezvoltă** un învățământ centrat pe copil, înglobând cele mai noi idei și practice pedagogice, un învățământ deschis spre nou, spre modernitate, în scopul valorizării potențialului, disponibilităților și nevoilor concrete ale copiilor;
- ☺ **Încurajează** cooperarea, concurența loială, respectul pentru profesie, atașamentul față de copil, receptivitate la nou;
- ☺ **Dispune** de un mediu favorabil învățării, de un climat de siguranță fizică și psihică și de servicii sociale pentru copii – îngrijire, supraveghere, asistență medicală;
- ☺ **Este** locul unde preșcolarii se simt ca acasă și de aceea asigurăm șanse egale pentru toți și pentru fiecare.

OFERTA CURRICULARĂ

- ☺ **Activități pe domenii experiențiale:**
  - ☞ Domeniul Limbă și Comunicare (DLC);
  - ☞ Domeniul Știință (DȘ) – (activități matematice și de cunoașterea mediului);
  - ☞ Domeniul Psihomotric (DPM) – (educație fizică);
  - ☞ Domeniul Estetic și Creativ (DEC) – (educație muzicală, activități artistico – plastice desen, pictură, modelaj);
  - ☞ Domeniul Om și Societate (DOS) – (educație pentru societate, activități practice și elemente de educație casnică).
- ☺ **Activități de dezvoltare personală;**
- ☺ **Activități liber alese;**

OFERTA EXTRACURRICULARĂ

- plimbări (cu scop de observare sau recreative);
- vizite;
- drumeții;
- excursii tematice;
- concursuri;
- spectacole – teatru;
- schimburi de experiență;
- programe educative.

ACTIVITĂȚI OPȚIONALE

- ☞ Limba engleză – grupele mijlocii, mari și pregătitoare
- ☞ Muzică vocală „Izvorașul” - grupa pregătitoare „A”
- ☞ Muzică vocală „Minisong” - grupa mare „B”
- ☞ Muzică vocală „Armonia” - grupa pregătitoare „A”
- ☞ Gimnastică artistică – grupa pregătitoare „B”

PROGRAME, PROIECTE ȘI PARTENERIATE EDUCAȚIONALE

- ☺ Primăvara europeană – anul VI;
- ☺ E TWINNING – România – anul IV;
- ☺ Parteneriat cu Fundația „Paul Polidor” – București;
- ☺ „PROJECT EARTH” – anul II;
- ☺ „Oameni și...locuri” - Parteneriat educațional interjudețean cu instituții educaționale din județ și din alte județe;
- ☺ „S.O.S. Salvați Pământul!” – Proiect educațional județean - acțiuni de parteneriat cu Agenția de Protecție a Mediului, Gorj;
- ☺ „Pagini alese ...pentru cei mici” – Proiect educațional județean – acțiuni de parteneriat cu Biblioteca Județeană, Gorj;

- ☺ „Ieri am fost copil...șin minte, însă astăzi, sunt ...părinte !!!” – Proiect educațional național – acțiuni de parteneriat cu unități de învățământ din județ și din țară;
- ☺ „Copiii au...talent” – Parteneriat educațional local cu Televiziunea RTV – Gorj;
- ☺ Proiect educativ în cadrul programului național **Kalokagathia - „Mișcare și sănătate”**;
- ☺ Proiect educațional local „Diferiți, dar...împreună” – parteneriat cu Fundația „S.O.S. Copiii Gorjului”, Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă, Gorj, Complexul de Servicii Alternative la Protecția Rezidențială, Gorj, Centrul Județean de Resurse și de Asistență Educațională, Gorj;
- ☺ „Ocrotiți zâmbetul copilăriei” – Proiect educațional local - acțiuni de parteneriat cu familiile preșcolariilor care frecventează grădinița și comunitatea locală.

CAPACITATE :

- ≈ 14 săli de clasă – 9 pentru programul prelungit și 5 pentru programul normal
- ≈ 400 de antepreșcolari și preșcolari **înscriși**

RESURSE UMANE

Grupe de antepreșcolari și preșcolari la programul prelungit

- ☺ 2 grupe de antepreșcolari
- ☺ 2 grupe mici
- ☺ 2 grupe mijlocii
- ☺ 3 grupe mari, dintre care două aplică alternativa educațională „Step by Step”

Grupe de preșcolari la programul normal

- ☺ 1 grupă mică
- ☺ 1 grupă mijlocie
- ☺ 3 grupe mari

Personal didactic

- 1 post de conducere (director)
- 22 posturi execuție (educatoare)
- personal didactic calificat 100%, din care:
  - titulari grad didactic I – 21
  - titular grad didactic II – 1
  - detașat grad didactic I – 1

Personal didactic auxiliar

- 1 administrator financiar – contabil
- 1 administrator patrimoniu

Personal administrativ

- 2 bucătari
- 1 muncitor necalificat
- 8 îngrijitoare / program prelungit și 1 îngrijitor / program normal
- 1 spălătoreasă
- 1 muncitor de întreținere

Personal sanitar

- 2 asistente medicale

RESURSE MATERIALE

- ↳ 9 săli de clasă cu triplă funcționare (sală de grupă, dormitor, sală de mese);
- ↳ mobilier corespunzător particularităților de vârstă ale copiilor;
- ↳ cabinet de informare și documentare psihopedagogică și de specialitate;
- ↳ 6 grupuri sanitare pentru copii
- ↳ 6 vestiare cu dulăpioare pentru copii, (holuri);
- ↳ bucătărie
- ↳ magazie alimente
- ↳ spălătorie
- ↳ lenjerie
- ↳ echipament audio-video: televizoare, CD-playere, radiocasetofoane, DVD-playere;
- ↳ conexiune internet;
- ↳ 1 Cabinet medical
- ↳ 1 Centrul de Resurse Pentru Educație și Dezvoltare;
- ↳ 1 Cabinet de logopedie / consiliere;
- ↳ 10 calculatoare;
- ↳ copiator, imprimantă, fax;
- ↳ truse pentru copii, jucării, planșe, casete audio-video, C.D.-uri, D.V.D.-uri;
- ↳ spațiul de joacă pentru copii în curtea grădiniței, dotat cu aparate de joc.

EVALUAREA NIVELULUI DE DEZVOLTARE AL COPIILOR

- ☒ evaluare inițială
- ☒ evaluare continuă
- ☒ evaluare sumativă

TEHNICI ȘI METODE DE EVALUARE A COPIILOR

- ☞ observația
- ☞ testul oral
- ☞ chestionarul
- ☞ fișe de lucru
- ☞ programe educative
- ☞ rezolvări de situații problemă
- ☞ concursuri (locale, județene, naționale, internaționale)
- ☞ fișa psihopedagogică
- ☞ portofoliul copiilor

EVALUAREA ACTIVITĂȚII CADRELOR DIDACTICE

- ☞ analiza documentelor școlare
- ☞ portofoliul educatoarei
- ☞ fișa de evaluare – acordarea calificativelor
- ☞ fișa individuală a postului
- ☞ aplicare de chestionare
- ☞ aplicare de chestionare părinților
- ☞ rapoarte și informări periodice

PARTENERI:

- ☞ Grădinița Nr. 40 Craiova, Dolj;
- ☞ Grădinița P.P. Nr. 8, Tg-Jiu;
- ☞ Grădinița P.N. Nr. 28, Tg-Jiu;
- ☞ Grădinița P.P. Nr. 10, Tg-Jiu;
- ☞ Grădinița P.P. „Scufița Roșie” - Cluj – Napoca;
- ☞ Grădinița P.P. Nr. 230 – București;
- ☞ Grădinița P.P.Nr. 24 – Bacău;
- ☞ Grădinița P.P.Nr.40 – Craiova – Dolj;
- ☞ Grădinița P.P.Nr.20 – Drobeta – Turnu – Severin – Mehedinți;
- ☞ Grădinița P.P.„Dumbrava Minunată ” – Craiova – Dolj;
- ☞ Grădinița P.P.Nr.18 – Iași;
- ☞ Grădinița P.N.Nr.1 – Cărbunești – Gorj;
- ☞ Grădinița P. P. Nr. 1- Motru – Gorj;
- ☞ Grădinița P. P. „Lumea copiilor ” Tg – Jiu – Gorj;
- ☞ Școala „Grigore Alexandrescu” – Târgoviște – Dimbovița;
- ☞ Școala cu cls.I – VIII,„Gheorghe Banea” – Măcin – Tulcea;
- ☞ Liceul cu Program Sportiv „Nicolae Trișcu” - Craiova – Dolj;
- ☞ Școala „George Uscătescu” - Tg.- Cărbunești – Gorj;
- ☞ Școala Populară de Artă Tg-Jiu – Teatrul „Pinocchio”;
- ☞ Școala Generală „Constantin Săvoiu” Tg-Jiu;
- ☞ Școala Generală „Constantin Brâncuși” Tg-Jiu;
- ☞ Școala Generală „Pompiliu Marcea” Tg-Jiu;
- ☞ Liceul cu Program Sportiv, Tg-Jiu;
- ☞ Clubul Școlar Sportiv Tg-Jiu;
- ☞ Colegiul Național „Spiru Haret” Tg-Jiu;
- ☞ Teatrul „Elvira Godeanu” Tg-Jiu;
- ☞ Teatrul „Anton Pann” Râmnicu Vâlcea;
- ☞ Biserica „Sfinții împărați Constantin și Elena” – Tg-Jiu;
- ☞ Fundația „S.O.S. Copiii Gorjului”;
- ☞ Fundația „Paul Polidor” – București;
- ☞ Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă – Tg-Jiu ;
- ☞ Direcția Generală de Asistență Socială și Protecție a Copilului, Gorj;
- ☞ Centrul Județean de Resurse și de Asistență Educațională, Gorj;
- ☞ Complexul de Servicii Alternative la Protecția Rezidențială – Tg-Jiu, Gorj;
- ☞ Cabinetul Medical Școlar Nr. 7 – Tg – Jiu;
- ☞ Agenția pentru Protecția Mediului – Jud.Gorj
- ☞ Federația Națională a Asociației de Părinți – Învățământ Preuniversitar;
- ☞ Muzeul Județean „Alexandru Ștefulescu” – Gorj;
- ☞ Biblioteca Județeană „Christian Tell” – Gorj;

- ☞ Direcția Publică de Patrimoniu Tg-Jiu;
- ☞ Primăria Municipiului Tg-Jiu;
- ☞ Inspectoratul Școlar Județean, Gorj;
- ☞ Casa Corpului Didactic, Gorj;
- ☞ Poliția Rutieră, Tg-Jiu;
- ☞ ISU Gorj;
- ☞ Poliția locală, Tg-Jiu;
- ☞ Alte unități de învățământ din județ și din țară.

PROGRAMUL ACTIVITĂȚILOR EXTRACURRICULARE/EXTRAȘCOLARE PENTRU ANUL ȘCOLAR 2012-2013

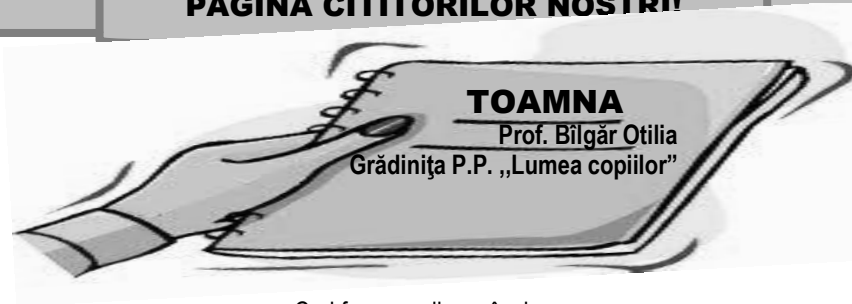
- Simpozionul Internațional de Interferențe Culturale Paul Polidor – „Ocroțiți zâmbetul copilăriei” - ediția a VI-a – **23 noiembrie 2012;**
- Redactarea și editarea revistei grădiniței „Labirintul copilăriei”, Nr. 11 – **decembrie 2012;**
- „Feeria sărbătorilor de iarnă” – expoziție – concurs - faza locală – **3-6 decembrie 2012** (acțiune de parteneriat, organizată la nivel local) și faza județeană (acțiune de parteneriat, organizată la nivel județean, în cadrul Proiectului educațional „Ieri am fost copil...ți minte, însă astăzi sunt...părinte!!!”) – **11-14 decembrie 2012;**
- „De la inimă, la inimă” – campanie de donații, pentru copiii proveniți din medii defavorizate (activitate în cadrul proiectului „Totul pentru copiii noștri”) – **3-6 decembrie 2012**
- „Iată, vin colindători” – acțiuni de parteneriat, cu comunitatea locală – Primărie, Consiliul Județean etc. – **19-23 decembrie 2012;**
- „Copilul și cartea” - concurs interjudețean de artă (activitate în cadrul proiectului „Biblioteca, prietena noastră”) – ianuarie 2013
- „Eminescu și copiii” – expoziție – concurs interjudețean (acțiune de parteneriat, organizată în cadrul Proiectului educațional „Eire am fost copil...ți minte, însă astăzi sunt...părinte!!!”) – **23-30 ianuarie 2013;**
- „În ritm de dans” - concurs de dans modern (activitate în cadrul proiectului „Muguri de tezaur”) – 11-15 martie „Grădinițe înfrățite”-
- „Trecut-au ani...” - zilele grădiniței – **26 – 30 martie 2013;**
- Simpozionul Național „Împreună, pentru o lume mai bună!” și Expoziția – concurs național „Și eu pot ...!” (acțiuni în cadrul Proiectului educațional „Ieri am fost copil...ți minte, însă astăzi sunt...părinte!!!”) – **30 martie 2013;**
- Redactarea și editarea revistei grădiniței „Labirintul copilăriei”, Nr. 11 – **Aprilie 2013;**
- „Iepurașul vine la fiecare !” - tombolă – acțiune de voluntariat (acțiune în cadrul Proiectului educațional „Ieri am fost copil...ți minte, însă astăzi sunt...părinte!!!”) – **11 aprilie 2013**
- „O carte pentru prietenul meu” – donații de cărți (activitate în cadrul proiectului „Grădinițe înfrățite”) – **15-19 aprilie 2013**
- „Oameni și locuri...” – schimb de experiență cu Gr. P.P. Nr.40 – Craiova, jud. Dolj – **mai 2013;**
- Simpozionul județean „Să ne cunoaștem eroii” (activitate în cadrul proiectului „Eroii de ieri și de azi) – **24 mai 2013**
- „Carnavalul prieteniei” – acțiune de parteneriat cu Grădinița Nr. 8, Tg-jiu – organizată la nivel local – **ediția a V – a – 1 Iunie 2013;**

Și în acest an școlar, vom continua să desfășurăm următoarele activități extracurriculare/extrașcolare, pe lângă cele menționate:

- „ȘCOLI PENTRU UN VIITOR VERDE” – Program educațional și Concurs național;
- „Pipo” – Proiect de stimulare a interesului pentru lectură și de compensare a parcurgerii Curriculum – ului pentru învățământul preșcolar - (CD Press, MECTS);
- „Cu Europa la joacă...” – Concurs internațional de stimulare a abilităților intelectuale și de creativitate pentru copiii preșcolari - (Editura Diana, MECTS);
- „GIRAFĂ RAFA” - Proiect educațional cu S.C. ROMCONCEPT I.S.S.R.L. – București, în parteneriat cu MECTS;
- „PITI CLIC” – Concursuri de creativitate pentru cadrele didactice și de creare de material didactic pentru preșcolari în vederea stimulării interesului pentru rezolvarea unor sarcini didactice legate de conținutul curriculum-ului, pe suport electronic – INFOMEDIA PRO – S.C. PRO ADVERTISING S.R.L. – Craiova, Dolj, în parteneriat cu MECTS;
- Concursul „EDU ENGLISH” – Proiect educațional cu Editura EDU SOFT S.R.L., Tg-Mureș, în parteneriat cu MECTS;
- „Smarty” – Concursul internațional de cunoștințe pentru copiii preșcolari – (Asociația Smarty Educațional – Pitești, MECTS);
- „Project Earth” – Proiect Educațional Internațional de stimulare a dragostei și respectului pentru natură/protecția mediului;
- „Tintim – Timy” – Proiect Educațional Internațional pentru stimularea dezvoltării socio-emoționale, cognitive, a limbajului, a comunicării și formarea deprinderilor de utilizare a calculatorului.

SUCCES LA ȘCOALĂ, CELOR MARI, IAR PE CEI MICI, ÎI AȘTEPTĂM CU MULT DRAG ȘI ÎN ANUL ȘCOLAR 2012 – 2013!!!

PAGINA CITITORILOR NOSTRI!

Cad frunze galbene în drum,
Trec șiruri, păsări călătoare,
Se umplu zările de fum
Și nopțile aduc răcoare.

Răsună dealul de strigări.
Curg strugurii la storcătoare,
Se-adună merele-n cămări
Și păpușoi în hambare.

Trec carele prin sat gemând.
Cosesc otava prin ponoare.
Apusul vine scăpărând
Peste o zi obositoare.

Zilele sunt tot mai scurte.
Bruma uscă florile.
Peste crestele cărunte
S-au întors ninsorile!

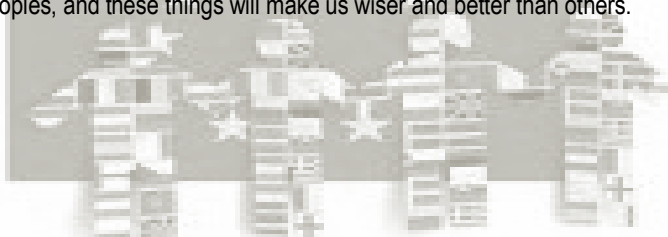
Teacher Phd. Rodica Balu,
“I. M. Clain” National College, Blaj, Alba, County, Romania

EUROPE'S LANGUAGES – EUROPE'S TREASURES

Thank you, merci, köszönöm, danke schön, mulțumesc how many ways to express your thanks for something, or when you knocked and a door opened for you or for something you asked for and it was given to you. We knocked at Europe's gates and the gates opened for us, we asked to be part of the European family and it was given to us. Now we should only know when to say *please, bitte, te rog, prego, je t'en prie*, we must learn these words, we must know our brothers' languages to describe our beautiful Romania, our Carpathians, our Danube, our Săpânța and our cabbage rolls.

These things can also be our brothers' things, to know them, to feel them and to make them say “Thank you” because God gave these things to us. We must know languages to talk with other people, to share experiences and beauties, to find out more about other countries and peoples, and these things will make us wiser and better than others.

E: EUROPE, ENVIRONMENT;
C: CULTURE, CELEBRATE;
O: ORGANIZATION, OPPORTUNITY;
F: FREEDOM, FUTURE;
E: EVALUATION;
S: SAFETY, SOCIETY;
T: THOUGHT, TIME, THANKS;

Dragul meu copil...

În ziua în care îți voi părea bătrân, deși încă nu sunt, ai răbdare și încearcă să mă înțelegi...
Dacă mă murdăresc atunci când mănânc și dacă mă îmbrac prea încet, ai răbdare.
Amintește-ți orele pe care le-am petrecut învățându-te pe tine să faci aceste lucruri...
Dacă atunci când vorbesc cu tine repet același lucru de o mie de ori... nu mă întrerupe... Ascultă-mă!
Când tu erai mic, eu trebuia să-ți citesc de o mie de ori aceeași poveste până tu adomeai...
Când nu vreau să fac duș nu mă face să mă simt rușinat și nici nu mă cicăli.
Amintește-ți cum trebuia să inventez mii de motive pentru ca tu să te speli...
Când vezi ignoranța mea față de tehnologiile noi, lasă-mi timpul necesar pentru a mă familiariza și nu zâmbi batjocoritor.
Eu te-am învățat cum să faci multe lucruri în viață... să mănânci frumos, să te îmbraci frumos, să înfrunți viața...
Dacă, la un moment dat, într-o conversație, nu-mi aduc aminte ceva sau pierd șirul, lasă-mi răgazul să-mi amintesc și, dacă nu reușesc, nu te enerva.
Pentru că cel mai important lucru nu este conversația noastră, ci faptul că suntem împreună și că putem vorbi unul cu celălalt...
Dacă vreodată nu vreau să mănânc, nu mă forța!
Eu știu prea bine când trebuie să mănânc și când nu...
Când picioarele îmi obolesc, nu mă lăsa să umblu, dă-mi mâna ta...
...Așa cum am făcut și eu atunci când tu ai început să faci primii pași...
Și, când într-o zi, îți voi spune că nu mai vreau să trăiesc... că vreau să mor... nu te mânia... într-o zi vei înțelege.
Încearcă să înțelegi că această parte din viața mea nu este trăire, ci supraviețuire...
Într-o zi vei descoperi că, în pofida greșelilor mele, întotdeauna am dorit ce e mai bun pentru tine și că mereu am încercat să te ajut.
Să nu fi trist, nici furios și nici nu te simți neputincios văzându-mă lângă tine. Când ești lângă mine încearcă să mă înțelegi și să mă ajuți așa cum și eu am făcut atunci când tu îți începeai viața.

Ajută-mă să umblu. Ajută-mă să-mi sfârșesc drumul cu dragoste și cu răbdare. Eu te voi răsplăti cu un zâmbet și cu marea iubire pe care întotdeauna am avut-o pentru tine.

Te iubesc, fiul meu/fica mea !

Într-o lume aspră, dar și frumoasă, pe care copilul și-o va trăi așa cum gândește el. Căci copilul nu este proprietatea părinților și nici modalitatea acestora de a-și realiza visele sau de a-și compensa sentimentele de frustrare sau de neîmplinire din tinerețe.

Non omnia posumus omnes.

Nu uitați, stimați părinți:

Interesul dumneavoastră este să fiți alături de copiii dumneavoastră și de grădiniță!

CEI ȘAPTE ANI, DE-ACASĂ!

„FLORII I SE CERE PARFUM, IAR OMULUI POLITEȚE!”

Prof. Ileana Lastovietchi
Grădinița „Mihai Eminescu”, Tg-Jiu, Gorj

MOTTO:

„Tu, în fiecare clipă trebuie să spui, să arăți cine ești, ce valori porți în conștiința ta, ce vise și speranțe tănuiesc în mintea ta, în simțirea ta. Toate acestea le răspândești în preajma ta printr-o modalitate care te înfățișează lumii și care se numește comportarea ta de fiecare zi.”

Un proverb spune că „**Florii i se cere parfum, iar omului politețe**”.

În orice societate, politețea a fost și este indispensabilă fiecărui om. Încă din cele mai îndepărtate timpuri, omul a fost obișnuit să aibă legi care să interzică faptele rele și să le pedepsească, îndemnând la fapte bune. Relațiile dintre oameni trebuie să fie dominate de respect și grijă unii față de alții.

Chiar dacă astăzi, aceste reguli nu mai au caracter de lege și încălcarea lor nu se mai pedepsește aspru ca în trecut, ele au fost adunate în niște „**Coduri ale bunelor maniere**”, care doar ne sfătuiesc cum să ne comportăm în diverse situații.

Aceste „Coduri” au suferit modificări în funcție de timp, de societate și de modă.

Acum 200 – 300 de ani existau alte norme de comportament, de exemplu într-un fel se comportau oamenii simplii, altfel aristocrații și altfel erau obiceiurile de la curtea domnească.

Dar legile esențiale ale respectului față de alții, față de sine, față de rude sau față de prieteni, față de oamenii mai în vârstă, au rămas peste timpuri aceleași. Dintre acestea, cele mai importante sunt normele de conduită ale copiilor, pentru că, așa cum spunea Freud, „**copilul este tatăl viitorului adult**”.

„**Manners make man**”(Comportamentul îl face pe om) – este celebra inscripție gravată pe fațada clădirii de la New College din Oxford, care cuprinde în câteva cuvinte calitatea cea mai de preț pe care trebuie să o aibă fiecare om, aceea de a fi **manierat**.

În vremurile pe care le trăim, din ce în ce mai des se afirmă că, valorile tradiționale, au început să se altereze tot mai mult. Trăim într-o lume aflată într-o permanentă schimbare, într-o lume în care în discotecă tinerii dansează pe mese, alții pornesc noaptea pe motociclete cu casetofoane date la maxim de unde răsună o muzică neplăcută, rași în cap sau cu plețe, o lume în care tânărul nu mai oferă locul în autobuz, troleu, tramvai celui mai învârstă ci, din contră îl împinge la urcare pentru a-și croi primul loc, etc. – o lume pe care noi nu o înțelegem și care, din ce în ce mai mult, pe zi ce trece, ne creează senzația că noi .... înnebunim.

În astfel de condiții, ne punem întrebarea „mai merită să ne preocupăm de bunele maniere, de buna-cuviință, de politețe?” Deși poate părea „demaodat sau depășit” răspunsul este unul singur: **buna creștere, nu este și nu va deveni niciodată inutilă, pentru că ea îl face pe om să se respecte în primul rând pe sine ca apoi să-i poată respecta pe cei din jur**.

Pomind de la aceste considerații și de la faptul că educația unui copil nu se limitează doar la a-l învăța vorbească, să deseneze, să cânte, să se joace, să scrie, să citească și să calculeze, ci și la învățarea felului în care trebuie să se comporte cu ceilalți, ne-am hotărât să realizăm acest material, care să pună bazele unui comportament adecvat, adică a bunelor maniere, a bunei-cuviințe – acestea fiind cheia către succesul social.

Vorbind despre bune maniere, este necesar ca acestea să fie însușite în primul rând de către copiii, pentru că altfel nu vor mai învăța sau vor învăța foarte greu mai târziu cum să se comporte.

Bunele maniere se deprind din copilărie sau nu se mai deprind deloc.

Alterarea comportamentului își află rădăcinile în etapa de vârstă antepreșcolară și preșcolară.

O tot mai mare libertate a copiilor, lipsa de supraveghere intenționată și conștientă din partea părinților, par să fie cauzele cele mai frecvente generatoare ale comportamentului nedorit la copil. De asemenea, răsfățul atât din partea părinților cât și din partea bunicilor, poate duce la carențe educative în ceea ce privește modul de manifestare, de comportare a copilului.

De cele mai multe ori, fără să ne dăm seama, din prea multă dragoste, fără a impune niște reguli pe care copiii trebuie să le respecte, putem face foarte mult rău. Când ne dăm seama că am greșit, poate va fi prea târziu să mai putem face ceva!

Adesea, am avut ocazia să vedem copii care țipă, copii care aruncă jucării, diverse obiecte, auzim copii care folosesc un limbaj nu tocmai adecvat, atunci când nu li se îndeplinește o dorință sau nu sunt lăsați să facă doar ceea ce vor ei. La aceste imagini, prima noastră reacție, primul nostru gând este „acest copil, este prost educat”.

De asemenea, nu de puține ori am auzit întrebări de genul „cum saluți când intri în sala de grupă?”, „cum spui când pleci de la grădiniță?”, „ce spui după ce ai mâncat și te ridici de la masă?”, „ce spui când primești ceva?”, „ce spui când lovești un alt copil?” etc.

În ceea ce privește proastele maniere ale copilului, vina aparține în exclusivitate părinților săi. De aceea, consider că unul dintre scopurile esențiale ale familiei și al grădiniței, este acela de a forma la copii deprinderi morale, maniere frumoase și un comportament politic, pentru a-l pregăti să facă parte din societate și să se armonizeze cu ceilalți oameni. Încă de la cea mai fragedă vârstă – antepreșcolară și preșcolară – copilul trebuie obișnuit cu bunele maniere, pentru a avea parte de o copilărie plină de seninătate și confort psihic, iar mai târziu, să-l fie mai ușor să conviețuiască în societate.

Politețea trebuie introdusă în comportamentul copiilor încă înainte de a împlini 5 ani, deoarece mica ființă omenească este înclinată spre imitație. După această vârstă, va fi mult mai greu, deoarece niște comportamente însușite greșit, cu greu vor fi schimbate.

„**Bunele maniere**, preced faptele bune și le comandă. **Morala**, este o politețe sufletească, un fel de-a fi al ființei în sine (chiar când este vorba de un altul), o etichetă a vieții interioare, un cod al datoriei, un ceremonial al esenței. În schimb, **politețea**, apare ca o morală a corpului, o etică pur comportamentală, un cod al vieții sociale, un ceremonial al aparențelor.” (Andre Comte-Sponville)

Dacă suntem politicoși cu toată lumea, vom fi apreciați și lăudați. Ceilalți vor fi la rândul lor, politicoși cu noi și astfel, viața noastră de zi cu zi va fi mai bună, mai armonioasă și chiar mai veselă.

Așadar, merită să ne străduim să fim politicoși!

BUNELE MANIERE, ÎN EDUCAȚIA COPILULUI

Un copil, trebuie să învețe de mic cum să se comporte cu ceilalți.

Un copil manierat, se va descurca mai bine în relațiile sociale și se va simți mai confortabil în prezența celorlalți, decât unul îi lipsesc „cei șapte ani de acasă”.

Cea mai bună modalitate de a obișnui copilul cu bunele maniere, este ca părinții și cadrele didactice, să fie un bun exemplu pentru acesta. De aceea, copilul trebuie învățat cu lucrurile simple, încă de la vârstă antepreșcolară și preșcolară: să salute, să spună „te rog ...”, „mulțumesc ...”, „iartă-mă ...” etc. Dar, buna creștere, nu trebuie să se oprească aici.

Copilul trebuie să știe ce se cuvine și nu la masă, la o petrecere, într-o discuție cu un prieten apropiat etc.

CUM MODELĂM COMPORTAMENTUL COPILULUI

Cum reacționează în general un părinte atunci când copilul manifestă un comportament nedorit? De cele mai multe ori se simte iritat, furios, nemulțumit care generează reacții precum ridicatul vocii, aplicarea unei pedepse. Aceste reacții, sunt generate de interpretarea pe care o dăm comportamentului copilului: „este rău”, „este obraznic”, „nu mă respectă”, „este răsfățat” etc.

Recurgând la aceste interpretări, părinții etichetează copilul în general, nu comportamentul care ridică problemele. Copilul își va însuși această etichetă și se va comporta în cele mai multe cazuri conform convingerii părinților.

A eticheta un copil în funcție de un comportament, este cel mai mare deserviciu pe care i-l putem face, căci îi trasăm în acest fel modelul viitor de comportament. Ca urmare a acestui mod de a reacționa, rezultatul este întărirea comportamentului.

Copiii învață, încă din primele luni de viață comportamentul prin imitarea celorlalți (în special a părinților), prin observație, prin modelul oferit de adulți, și prin consecințele pe care le are un comportament.

De cele mai multe ori, părinții folosesc pentru a modifica un comportament sau pentru a-l învăța pe copil cum să se comporte, formulele: „**nu te bate!**”, „**nu fi obraznic!**” sau „**poartă-te frumos!**”, „**fii cuminte!**”, „**vorbește politic!**”.

Dar, informația singură, nu poate schimba comportamentul, mai ales dacă nu este edificatoare în privința a ce anume nu face bine copilul.

Când dorim să corectăm un comportament nedorit al copilului, trebuie evitat :

- să dezarmăm copilul: „*Nu vei fi niciodată în stare să te porți frumos!*”
- să facem comparații: „*Uite la Bogdan, ce copil educat și manierat este!*”
- să-l etichetăm: „*Ești un obraznic fără pereche!*”
- să-l amenințăm: „*Dacă nu te potolești, nu mai mergem în parc/te spun tatei când vine!*”
- să-l șantajăm: „*Uite ce rău mă simt din cauza răutăților tale...*”
- să-l facem de râs în fața unor persoane care îl apreciază : „*Stai să-ți spun ce a făcut aseară...*”
- să aplicăm pedepse umilitoare sau lezante fizic sau psihic (printre care se numără și așezatul la colț), etc. În loc de pedeapsă, este de preferat termenul de „consecință”.

Copilul învață că există consecințe pentru faptele sale, cum ar fi retragerea unui privilegiu (i se ia, pentru un termen limitat, jucăria preferată/tastatura de la calculator/bicicleta) sau time-out-ul (copilul are un loc special, într-un colț al camerei, care nu va primi o denumire cu caracteristici punitive, precum „*locul de pedeapsă*”, ci va fi un loc delimitat special, un covoraș de exemplu, unde va petrece un timp limitat pentru a se gândi la faptele sale și a înțelege unde a procedat greșit).

Regulile i se vor comunica din timp copilului, astfel încât să nu se simtă nedreptățit sau devalorizat.

- să-l spunem ce să nu facă – în loc să facem asta, putem să-l oferim alternative. În loc de „*Nu te juca cu jucăriile!*” putem să-l sugerăm „*Poți să te joci cu cuburile sau cu mașinile, ce preferi?*” și să ignorăm astfel ceea ce ne-ar deranja, distrăgându-i și lui atenția.
- să vânam greșelile, în loc să ne centrăm pe comportamentele reușite. Putem ignora o greșeală și încuraja o faptă bună.
- să îi dăm ordine pe un ton ridicat și în mod neașteptat – „*Treci la culcare!*”, „*Închide calculatorul acum!*” Copilul va opune rezistență dacă va fi smuls dintr-o activitate plăcută, deci este de preferat să-l anunțăm din timp ce dorim de la el

– „Mai ai 10 minute de joacă, apoi mergem la culcare”, „Mai poți privi 15 minute la desene animate, apoi mergem la masă” etc.

→ să emitem cerințe vagi, precum „fii cuminte”, „poartă-te frumos”. Este necesar să explicăm copilului ce înțelegem prin acest lucru și de ce este bine să fie așa și nu altfel, pentru că în caz contrar, nu va ști ce se așteaptă de la el și nici de ce.

Un prim pas în corectarea unui comportament, este identificarea cauzelor acestui comportament nedorit, care, cu siguranță, nu a apărut pentru că avem un copil iremediabil rău, ambițios sau răzbunător.

Un lucru important de știut este că în realitate, nu există copii răi, ci doar copii descurajați.

Dacă vom învăța să privim comportamentele negative ale copiilor ca pe o formă de a ne reproșa ceva, vom găsi întotdeauna cea mai bună metodă pentru a îi corecta.

„Cu înțelegere și iubire, niciun obstacol nu este de netrecut!”

Atunci când aplică un comportament deranjant pentru noi, un copil poate viza:

→ **Atragerea atenției**, care este un lucru normal, și care ar trebui să ne ridice întrebarea „Oare simte că nu primește suficientă atenție?”. Poate copilul a observat că i se acordă atenție doar atunci când face ceva negativ, iar în rest este neobservat, prin urmare, atunci când dorește să fie băgat în seamă, recurge la comportamente despre care știe că vor primi un răspuns.

A cere atenție este de altfel, un mod în care cere afecțiune și iubire.

Atenția poate îmbrăca, pentru copil, orice formă.

→ **Cearta**, în cazul comportamentelor nedorite, este o formă în care părinții îi acordă atenție. În loc de asta, putem recurge la a-l acorda atenție atunci când îl surprindem făcând un lucru care ne mulțumește. Nu trebuie să fie neapărat un lucru mare, este suficient să-l surprindem punând o jucărie la locul ei, pentru a-l îmbrățișa și lauda. În acest fel, îl vom orienta către a face lucruri pozitive pentru a primi atenție. Dacă ignorăm comportamentele negative, acestea se vor stinge, iar raportul se va inversa.

→ **Lupta pentru putere**, apare în general atunci când părintele încearcă să înfrângă prin forță și autoritate voința copilului. Copilul țipă, mama amenință, copilul lovește, mama lovește și ea...și lupta poate continua la nesfârșit. Să nu subestimăm puterea copilului de a învinge.

Este important să clădim o relație de parteneriat cu copilul, de prietenie și înțelegere. Dacă îi recunoaștem nevoile, drepturile și dorințele, el se va simți valorizat și nu va mai considera că are pentru ce să se lupte. Îl putem ghida către ceea ce ne dorim cu blândețe și înțelegere. Dacă dimineața, când îl trezim pentru a merge la grădiniță, copilul refuză vehement, decât să ne lăsăm atrași într-un război cu plânsete și febră, este mai indicat, de exemplu, să ignorăm răspunsul și să îl ghidăm în altă direcție, oferindu-i câteva alternative: „Te îmbraci cu hanoracul sau cu geaca?”, „Când termini programul de la grădiniță, vrei să mergem în parc sau în vizită?”, „Îți pregătesc sandwich sau o banană?” etc.

Este util, de asemenea, un sistem de recompense, nu neapărat materiale, cu rolul de a întări comportamentul pe care îl dorim. Recompensele pot fi afective (laude și îmbrățișări de câte ori se spală singur pe dinți), simbolice (inimioare lipite pe un panou sau o mașină de curse ori copilul și-a ridicat masa sau a spus „te rog”). Există emisiuni televizate foarte educative în acest sens, care folosesc exact acest sistem de întărirea și sancțiuni. Este întotdeauna de evitat condiționarea de tip șantaj - „Dacă mergi la grădiniță, îți cumpăr o păpușă/ciocolată/te las în parc...”, deoarece copilul va înțelege că va face o favoare, din care are de câștigat, și va refuza în fiecare zi să meargă la grădiniță pentru a primi recompense.

→ **Recompensele**, trebuie să vină imediat după ce copilul a realizat comportamentul dorit (nu îl vom felicita seara pentru că s-a spălat pe dinți dimineața).

→ **Răzbunarea**, apare în general la copii foarte descurajați, care recurg la comportamente agresive. Este de evitat să subestimăm capacitatea copilului de a se simți rănit sau dezamăgit de anumite acțiuni ale părinților. Când comportamentul de răzbunare apare, este un indicator al faptului că ceva din comportamentul părinților l-a descurajat sau l-a lezat. Copilul va recurge la acele comportamente despre care știe în mod cert că îi deranjează pe părinți. El observă, din propria experiență, din interacțiunile părinților cu alte persoane sau din discuțiile auzite, ce anume consideră părinții ca fiind separator și aplică acele comportamente pentru a se răzbuna. Este important în acest caz, să se stabilească ce anume a generat comportamentul, pentru ce dorește să se răzbune. O atitudine deschisă, în care părintele este dispus să-și accepte limitele și greșelile, poate fi foarte benefică pentru a reclădi bazele relației cu copilul.

ÎNVAȚĂ-L DE MIC BUNELE MANIERE

O vorbă din bătrâni spune că: „dacă nu ai cei șapte ani de acasă”, nu-l mai poți recupera chiar dacă te străduiești. Ce reprezintă de fapt cei șapte ani, care sunt primele reguli de comportament și când trebuie ele aplicate în educația copilului?

Într-o societate în schimbare, în care respectul pentru cel de lângă tine nu mai este un lucru primordial, unde scara de valori s-a inversat, devine foarte important să ne creștem copiii educându-l în spiritul **bunei-cuviințe și al politeții**.

Respectul față de ceilalți, se observă prin comportamentul copilului în societate dar și în casă față de mama și tata. Având grijă să-l învățăm pe copil de la vârsta fragedă regulile de bună purtare, vom observa că acesta se va obișnui cu ele, devenind în timp automatisme.

Pentru ca preșcolarul să cunoscă bunele maniere, va trebui ca la rândul tău, ca părinte sau cadru didactic, să ai grijă să le respecti ori de câte ori se cere.

Părintele, este cel care prin comportamentul său trebuie să trezească în conștiința copilului trăsături morale precum cinstea, curajul, responsabilitatea, dreptatea, generozitatea, perseverența, respectarea cuvântului dat.

Trasând de timpuriu anumite reguli și limite în comportamentul celui mic, succesul va fi asigurat, iar prichindelul va deveni un tânăr educat fără ca părinții să-l constrângă în vreun fel.

Reguli elementare de bună creștere:

- Să salute, să spună „**bună ziua**”, „**la revedere**” în funcție de situație.
- Să ceară ceva rugându-și părinții, să mulțumească la primire. Când dă ceva, să zică poftim în loc de „**Na**” sau „**la**”.
- Să nu se ștergă la nas cu coatele sau mai rău, să nu bage degetul în nas.
- Să se spele pe dinți după fiecare masă sau cel puțin dimineața și seara.
- Să se spele pe mâini, înainte de masă.
- La masă, se va sta drept, fără a sprijini coatele pe masă și fără a da din picioare.
- Să stea la masă, până când termină toți, dacă dorește să se ridice înainte trebuie să ceară permisiunea.
- Să se ridice de la masă mulțumind pentru mâncare.
- Să-și aranjeze scaunul la loc sub masă la plecare.
- Când cascadează, tușește sau strănută, să-și pună mâna la gură.
- Când dorește să intre într-o încăpere unde ușa este închisă, trebuie să bată la ușă.
- Când se vine de afară să se descalțe, să-și aranjeze încălțăminte, apoi să-și spele mâinile.
- În momentul când băiatul sau fata înțelege ceea ce-i spuneți, îl puteți disciplina explicându-l cu multă diplomatie ceea ce așteptați de la el. Din dorința de a-l aprecia și mai mult cel mic va încerca să respecte cât de cât ceea ce îi cereți.
- Copiii mici care acum încep să vorbească nu se pot abține să nu întrerupă conversațiile părinților. Este bine ca în loc de a-l dojeni și a-l pedepsi să i se explice că trebuie să aștepte cu răbdare până se termină discuția. Asta nu înseamnă că părintele își prelungește la nesfârșit conversația. Trebuie să știți să vă opriți înainte ca piticul să-și piardă răbdarea.
- Încearcă să-l explici ce înseamnă o promisiune și care sunt urmările nerespectării ei. Cu răbdare și perseverență sigur va înțelege. Eventual îi puteți citi fabule a căror morală să-l facă să priceapă mai ușor ce înseamnă ați respecta cuvântul dat.
- Învață-l să-și asume responsabilitatea, chiar dacă știe că va fi pedepsit sau certat. Pentru a reuși, este bine ca pedepsele aplicate să nu fie lungi, sau îi poți micșora pedeapsa tocmai fiindcă a spus înainte să afli singur. Arată-l că o trăsnaie împărtășită părinților poate avea o rezolvare, că tu ești cel care poți să îndrepti ce a fost stricat.
- Explică-l ce înseamnă să ai un prieten și ce frumos este să împarți cu el. Învață-l să fie darnic de mic, să știe să dăruiască și să aprecieze când primește ceva.
- Dacă ceri de la un adult să fie ordonat, de ce nu ai cere acest lucru și de la copil? Învață-l să-și strângă jucăriile după ce a terminat joaca și să-și aranjeze patul dimineața. Copiilor le place când primesc responsabilități.
- Fiind la vârsta negării, cei mici vor avea întotdeauna ceva de comentat când mama sau tatăl le va impune un lucru. Încercă să îl determini pe el să acționeze așa cu ai dori tu. Dacă începe să țipe, explică-l că în loc să vă certați, ar fi mai frumos să terminați repede ce aveți de făcut ca să vă petreceți timpul într-un mod mult mai plăcut.
- În viața copilului nimic nu este neînsemnat, el este foarte atent, are spirit de observație inegalabil, de aceea este foarte important ca părintele să aibă un comportament model.

Un mare psiholog spunea: „**copilul se educă și atunci când citim ziarul și când stăm de vorbă cu prietenii**”.

Atenție, nu este nevoie să-l înveți și să-l impui aceste reguli de bună cuviință, trebuie să le respecti și tu!

CE FACEM ȘI CE NU FACEM

A-l învăța bunele maniere, este un proces zilnic, care va dura în timp și cei responsabili – părinți și cadre didactice – vor avea multe ocazii să îl îndrume în direcția corectă. În acest sens, este nevoie să se respecte câteva reguli:

- ☞ Chiar dacă a greșit de câteva ori, nu trebuie să ne grăbim să tragem concluzia că este prost crescut sau că cei responsabili cu educația copilului au uitat ceva foarte important. Este posibil, ca micuțul să aibă nevoie doar de una sau două lecții de bune maniere, pentru ca problema să se rezolve.
- ☞ Copilului trebuie să i se explice clar și trebuie învățat ce anume trebuie să facă sau nu. În loc să i se spună scurt „Nu mai fi atât de grosolan!”, i se poate explica „Nu este politicos să râgâi la masă, dar dacă totuși o faci, se cuvine să îți ceri scuze”.
Dacă zbiară prin casă, sau prin sala de grupă la grădiniță, nu trebuie să-l spunem „Încetează cu țipetele în interiorul încăperii!”, ci trebuie să fim mai blânzi, folosind un ton calm, pentru ca să poată înțelege ce așteptăm de la el „Te rog, să nu mai țipi în încăpere. Numai afară este permis să ridicăm vocea!”
- ☞ Dacă cel mic își exprimă sentimentele folosind expresii sau atitudini mai puțin politicoase, nu trebuie să îl stopăm scurt, ci trebuie să încercăm să reformulăm. De exemplu, când copilul afirmă: „Iahh, îmi vine să vomit, când văd chestia asta verde în farfurie!”, se impune să-l corectăm spunându-l „Ar fi frumos să spui că, nu îți place spanacul.”
- ☞ Trebuie să fim înțelegători și să-i acceptăm greșelile. Se impune să nu uităm faptul că, ne aflăm în fața unui copil care nu este încă destul de matur pentru a ști bine cum trebuie să se comporte în anumite situații. Educația se face doar

acasă și la grădiniță (mai târziu la școală). Chiar dacă greșeala a fost destul de mare, copilul nu trebuie să aibă parte de prelegeri și nu trebuie criticat în public, nu trebuie umilit sau jignit față de persoane străine. A-i face observații de față cu alții, dovedește că tu ca părinte nu ai fost dobândit bunele maniere.

- ☞ Dacă la vârsta de doi ani l-am învățat pe copil să spună „te rog” și „mulțumesc”, este evident că și la vârsta de 6 ani trebuie să folosească aceste expresii. Deci, se impune să fim consecvenți.

Până la 3 ani

📖 Nu trebuie confundat comportamentul copilului cu lipsa de maniere, atunci când copilul este mofturos, obraznic și supărăcios, având în vedere faptul că este o etapă normală a dezvoltării sale. Până la vârsta de 3 ani, nu ne putem aștepta să cunoască și să respecte mai mult de una sau două reguli de politețe. La această vârstă putem să-l învățăm să utilizeze formule ca „te rog”, „mulțumesc”, „bună ziua” și „la revedere”. Aceste formule le poate folosi atât cu persoane străine cât și în familie. La grădiniță se va insista permanent pe folosirea acestora ori de câte ori situația o impune. Pentru a reuși în demersul făcut, se impune un comportament calm, manierat, fără țipete și fără expresii nu prea ortodoxe. De asemenea, copilul trebuie lăudat ori de câte ori micuțul folosește expresiile din care reiese comportamentul lui de „copil politicos”.

Între 3 și 5 ani

📖 Cu puțină creativitate, copilul de 3 sau 4 ani poate fi ajutat să înțeleagă de ce unele lucruri trebuie făcute într-un anumit fel. Inventând diverse jocuri, în care acesta să se implice direct, îl putem învăța cum să se comporte atunci când servim masa, când primim invitații, când mergem la cumpărături, când circulăm pe stradă sau în mijloacele de transport, când mergem la restaurant etc. Prin jocurile de rol desfășurate, copilul va deveni tot mai conștient de modul în care acțiunile sale pot afecta relațiile cu cei din jurul lui și în același timp, sentimentele acestora.

Între 5 și 7 ani

📖 Cei mici, încep să devină tot mai independenți atunci când încep să frecventeze grădinița. Este foarte important ca acesta să reușească să comunice cu cei din colectivitate – copii și adulți. La această vârstă, copilul trebuie să știe și să folosească formulele de politețe de bază. La această vârstă, copilul va putea participa mai activ la reuniunile de familie, la vizite, la aniversări etc. Se poate începe prin a i se interzice intervențiile în discuții și să i se explice că este politicos să îl lase pe celălalt să termine ce are de spus. Este indicat să ne folosim de exemplele din viața de zi cu zi, de la grădiniță, de pe stradă, dar fără să exagerăm cu morala. Nu amenințăm copilul cu expresii ca „Să nu te prind că faci vreodată cum face copilul vecinei, că vei fi pedepsit.” Atunci când greșește, l se atrage atenția și l se amintește ce are de făcut.

Între 8 și 10

📖 Este vârsta la care, cei „7 ani de acasă” trebuie să se fixeze în comportamentul copilului. Acest lucru este posibil doar printr-o continuă repetiție. Dacă până la această vârstă s-a mai trecut cu vederea lipsa de „bună cuviință”, acum a venit momentul când trebuie să fim mai categorici. În unele cazuri, se poate recurge și la mici pedepse (nu mai are voie să privească la televizor, nu mai merge afară să se joace cu prietenii, nu mai are voie la calculator etc.)

De asemenea, dacă într-o anumită împrejurare (în vizită, la o aniversare, la spectacol etc.) s-a comportat iresponsabil, merită să fie recompensat. Însă, dacă a greșit, copilul nu trebuie criticat de față cu alte persoane străine. La această vârstă, se simte foarte stânjenit dacă i se face morala în public și va avea tendința să procedeze exact pe dos.

Este foarte indicat să i se cultive respectul pentru cei din jur.

Între 3 și 5 ani

- Să spună „Pardon!”
- Să bată la ușă când intră într-o încăpere
- Să ceară permisiunea („Mami, îmi dai voie să ...”, „Pot să merg afară ...”)
- Să folosească batista atunci când tușește, strănută ...

Între 5 și 7 ani

- Să răspundă cuviincios la telefon să se prezinte, să nu țipe în receptor și să nu lase interlocutorul să aștepte la telefon
- Să își ceară scuze atunci când greșește
- Să știe să ofere și să primească un dar
- Să nu întrerupă conversația adulților
- Să știe să folosească, corect, tacâmurile.

Între 8 și 10 ani

- Să respecte bunele maniere la masă (să nu soarbă, să nu plescăie, să nu țină coatele pe masă, să nu se întindă peste masă, să nu gesticuleze cu tacâmurile, să nu mănânce cu cuțitul etc.)
- Dacă primește o cutie de bomboane, politețea îi cere să o desfacă și să îi servească pe ceilalți.
- Să nu dea replici răutăcioase de colegi (în nici un caz, când aceștia sunt de față).

Nu întrerupem o persoană în timp ce aceasta vorbește cu altcineva!

Nu este frumos ca micuțul să intervină într-o discuție pe care o avem cu o altă persoană. Și este bine ca el să știe asta. De aceea, este important să îl învățăm că, pentru a putea vorbi, trebuie să aștepte ca cineva să termine o discuție. Altfel, dacă toată lumea vorbește, nimeni nu înțelege nimic și el oricum nu va căpăta atenția pe care o solicită.

Nu punem etichete/porecle altor persoane!

Copiii nu își dau seama că atunci când pun porecle altor copii, reprezintă de fapt o formă de jignire și de lipsă de respect. Ei o fac pentru că este amuzant! Însă, aceste nominalizări rănesc pe cei avizați. Decât să îi pună o poreclă, este bine să i se explice asta și să fie încurajat să vorbească despre ce anume îl deranjează la copilul respectiv.

Salutăm frumos!

De la vârste fragede, copiii trebuie învățați să spună „bună ziua” sau „bună”, atunci când se întâlnesc cu cineva. Învăță-l și formalitățile, și anume că oamenii mari trebuie salutați cu „bună ziua”, pe când copiii de vârsta lui sau de vârste apropiate, pot fi salutați cu formule mai scurte de genul „bună”, „salut” etc.

De asemenea, copilul trebuie să știe că e bine să dea mâna atunci când face cunoștință cu cineva. Din vocabularul unui copil bine crescut, nu trebuie să lipsească formula de despărțire „la revedere”.

Pentru a-l ajuta pe copil să își întărească manierele, formulele de politețe, nu trebuie să uităm că repetiția este mama învățării, explicându-l ori de câte ori este nevoie.

Spunem cuvintele magice „te rog” și „mulțumesc”!

„Te rog” și „mulțumesc”, sunt două dintre cele mai importante formule de politețe pe care copilul trebuie să le folosească încă de când începe să vorbească și să înțeleagă ceea ce i se spune.

În prima fază, din explicațiile date, copilul trebuie să înțeleagă că atunci când cere ceva cuiva, ca formule de adresare, trebuie să nu uite folosirea cuvintelor magice „te rog” și „mulțumesc”.

De fiecare dată, când copilul nu o face, să-l spunem că nu am auzit ceea ce a cerut, pentru că nu a folosit cuvintele magice care se impun.

În timp, cu mult exercițiu, îi va intra în reflex, iar când va fi mai mare va reuși să își dea seama de valoarea lor.

Suntem ordonați!

Fie că este vorba de lucruri prin casă sau de servitul mesei, copilul trebuie învățat să strângă lucrurile după ce le folosește și să facă ordine. Trebuie încurajat să își strângă lucrurile prin cameră, să ajute la curățenie și să își strângă masa după ce a mâncat, eventual, dacă are vârsta necesară, poate să spele și vasele.

BIBLIOGRAFIE:

- „Cum să fiu politicos? Sau „Bunele maniere pentru cei mici”- autor Constanța Cucinic – Ed. Aramis, 2003;
- „Din fire de pădărie”- volum de versuri – autor Maria Olteanu Ed. Ion Creangă – București, 1990;
- „Cei șapte ani de acasă” - „Codul bunelor maniere pentru copii” – autor Nicolae Frâncu – Editura Coresi – București, 2003;
- „Codul bunelor maniere, astăzi” – autor Aurelia Marinescu Ed. Humanitas, 2002.

PENTRU SĂNĂTATEA COPIILOR DUMNEAVOASTRĂ!

„MINTE SĂNĂTOASĂ ÎN CORP SĂNĂTOS!”

Ed. Bâzdoacă Elena
Grădinița „Mihai Eminescu” Tg-Jiu

Sănătatea e mai bună decât toate, iar pentru a ne bucura de ea trebuie să avem un stil de viață sănătos, un stil care să implice igiena, alimentația corectă, mișcarea, odihna. Formarea deprinderilor igienice începe din familie și este continuată și completată în grădiniță și școală.

Dobândirea bunurilor obiceiuri trebuie să fie zilnică și să antreneze deprinderi corecte. De aceea, educația pentru sănătate ocupă un rol important printre activitățile desfășurate la grădiniță. În acest sens, educatoarele le revine rolul de a transmite copiilor cunoștințe despre sănătate și de a contribui la formarea deprinderilor lor de viață sănătoasă, adecvate vârstei la care se află ei, stadiul de dezvoltare psihologică și cerințelor vieții sociale. Pe măsură ce aceste deprinderi se formează prin diferite metode și mijloace educative, devin repere de viață sănătoasă și elemente primare de bună educație.

Dacă acasă, părintele are grijă să ofere o alimentație sănătoasă copilului, igiena corporală, la grădiniță se completează cu numeroși factori care determină și mențin sănătatea: exercițiul fizic, jocul de mișcare, plimbările și excursiile. Exercițiile fizice ajută la restabilirea echilibrului intern, respectiv al metabolismului uman, prin antrenarea circulației sângelui care oxigenează celulele și duce la eliminarea rezidurilor și a zaharurilor. Exercițiul fizic nu trebuie practicat în exces, iar practicarea lui trebuie asociată unei alimentații sănătoase, cu componente care să ofere suportul energetic al desfășurării acestora, pentru promovarea unui stil de viață sănătos, cu alimentație echilibrată și activitate fizică zilnică, este nevoie de o implicare mai activă, susțin specialiștii. Potrivit datelor cuprinse în studiul „Obiceiuri bune, obiceiuri rele”, pentru a fi sănătos, organismul are nevoie de nutrienți: proteine, lipide, glucide, vitamine și elemente minerale. Aportul lor trebuie să fie echilibrat prin consumul de pâine și de alte produse din cereale, de fructe, legume, lactate, carne, pui, pește. Aceste alimente pot asigura, totodată, energia necesară organismului.

Se recomandă trei mese principale și două gustări, important fiind să se asigure toate substanțele necesare în proporții optime. Nu se recomandă ca în timpul mesei să se privească la televizor, să se citească ziarul sau să se lucreze la calculator. Medicii afirmă că micul dejun este prima și cea mai importantă masă din zi, deoarece trebuie să asigure energia și nutrienții necesari desfășurării activității din prima parte a zilei. Micul dejun nu poate suplini nicio altă masă și ar trebui să acopere 20-30% din necesarul caloriilor.

Pâinea, cerealele, pastele făinoase sunt surse importante de glucide, care asigură energia zilnică necesară organismului. Ele mai conțin și fibre alimentare, vitamine, elemente minerale necesare unei diete echilibrate. Alimentația trebuie să conțină cât mai multe legume – morcovi, roșii, ardei gras, spanac – și fructe – portocale, mere, căpșuni, vișine pentru a avea mai ales vitamina C, recomandat fiind să se consume crude, proaspete, atât la cele trei mese principale, cât și la gustări.

Dacă alimentele preferate sunt bogate în zahăr, sare sau grăsimi consumul acestora trebuie moderat atât din punct de vedere cantitativ, cât și a frecvenței. Trebuie alese alimente care conțin mai puțină sare, limitând și numărul snacks-urilor, ele putând fi înlocuite cu fructe sau legume crude.

Pentru prevenirea cariilor dentare, medicii stomatologi recomandă tuturor copiilor să înlocuiască dulciurile cu fructele. Apa deține un rol important în echilibrul organismului și se recomandă șase-opt pahare de apă pe zi, fiind nevoie de cantități mai mari când este foarte cald, sau când se practică vreun sport sau exerciții fizice. Cantitatea de lichide trebuie să fie alcătuită din apă minerală, sucuri de fructe, ceai de plante sau de fructe, lapte. Nu este recomandat să se consume lichide în timpul mesei. Ele pot fi băute după cel puțin zece minute de la terminarea mesei, susțin specialiștii.

Zilnic se recomandă activitatea fizică, astfel încât cel puțin 30 de minute trebuie alocate activității fizice. Este recomandată o plimbare pe zi, sau urcarea scărilor în locul folosirii liftului, mersul pe jos sau cu bicicleta la cumpărături și chiar activitățile de curățenie în casă sau grădinaritul. Mișcarea contribuie la dezvoltarea armonioasă fizică și intelectuală. Alternanța perioadelor de activitate cu perioadele de odihnă este și ea foarte importantă, influențând atât performanțele profesionale, intelectuale, fizice, cât și relațiile interumane. Programul de somn de șase-opt ore pe noapte este principala condiție pentru combaterea oboselei.

Întotdeauna mulți dintre noi (oamenii) nu atrag atenția asupra multor lucruri atât de mici, elementare, dar cu un rol foarte important în viața cotidiană, drept exemplu putem lua modul de a ne organiza timpul, de a ne alimenta, de a ne informa...

Odată cu apariția pe lume a indivizilor, începe o continuă adaptare și acomodare la modul de viață, însă nu întotdeauna se implimentează unele norme ce pot fi urmate și dezvoltate, căci dacă din copilărie, copiii ar fi învățat cum să se alimenteze, să-și păstreze igiena, să facă mișcare, atunci totul ar fi mult mai simplu – odată cu înaintarea în vârstă.

În continuare vom prezenta latura modernă a sănătății, făcând referire la dimensiunile acesteia.

Sănătatea include mai mult decât funcționarea fără piedici a organismului. De asemenea, implică relațiile mental-emoțional, intelectuale și sociale cât și valorile spirituale. Astfel, pentru o mai bună înțelegere a sănătății este necesar să examinăm în profunzime fiecare dintre aceste dimensiuni, care luate împreună constituie sănătate și bunăstare în ansamblu.

Sănătatea emoțională. Luate pe ansamblu, calitatea sănătății unei persoane reflectează emoțiile unei persoane, sentimentele acesteia față de sine, situații cât și față de alte persoane. Sănătatea emoțională include înțelegerea emoțiilor și cunoașterea modului de soluționare a problemelor cotidiene, a stresului cât și capacitatea de a studia, de a lucra sau de a îndeplini activități eficiente și cu bună dispoziție.

Sănătatea intelectuală. Intellectul, aspect important al planului mental care contribuie la luarea deciziilor importante, joacă un rol crucial în starea de sănătate și de bunăstare a individului. Chiar dacă capacitatea intelectuală variază de la individ la individ, toți indivizii sunt capabili să învețe cum să dobândească și să-și evalueze informațiile, cum să aleagă între alternative și cum să ia deciziile asupra diferitelor tipuri ale problematicii, inclusiv sănătatea.

Sănătatea intelectuală este uneori inclusă în sănătatea emoțională ca parte a sănătății mentale. Totuși, deși strâns împătrunsă cu emoțiile, gândirea intelectuală se distinge de aceasta. Emoțiile pot altera capacitatea de a gândi a unei persoane, iar gândirea confuză poate accentua și mai mult problemele.

Sănătatea fizică. Sănătatea fizică se referă la starea organismului și la răspunsurile acestuia în fața vătămarilor și a bolii. Pentru menținerea unei condiții fizice bune, a unei sănătăți fizice este important să adoptăm acele conduite ce ne conferă o bunăstare fizică. De exemplu, evitarea țigărilor, a consumului de alcool, alimentația moderată sunt doar câteva obiceiuri ce asigură o bună sănătate fizică. Exercițiile fizice adecvate, un efort cât și un repaus echilibrat, menținerea unei greutăți normale și alegerea inteligentă a mâncărilor, evitarea abuzurilor alimentare în timpul sărbătorilor și a evenimentelor, ne ajută de asemenea să ne menținem starea de sănătate a organismului.

O stare bună de sănătate fizică necesită faptul ca o persoană să acorde atenție mesajelor trimise prin simțurile organismului asupra a ceea ce el are nevoie – mai multă odihnă sau diferite alimente, ca să enumerăm câteva exemple și, să răspundă la aceste mesaje într-un mod adecvat, coerent. Aptitudinile fundamentale de auto-îngrijire pot ajuta persoanele să-și soluționeze micile probleme de sănătate.

Sănătatea socială. Sănătatea socială se referă la capacitatea de realizare a rolului din viață, cum ar fi rolul de fiu sau fiică, părinte, soț, prieten, apropiat sau cetățean, într-un mod eficient și confortabil, cu plăcere, fără a tulbura climatul de ecologie socială, de protecție al altor persoane. Fiecare dintre aceste roluri presupune diferite responsabilități și riscuri. Toate necesită o comunicare eficientă de genul oferă și ia, căci relaționările sănătoase niciodată nu se derulează într-un singur sens. Împlinirea trebuințelor umane pentru dragoste, intimitate, de apartenență, constituie un factor important în realizarea

sănătății sociale. Persoanele care sunt private de aceste trebuințe pot dezvolta comportamente ce pot aduce amenințare la starea lor de sănătate și de bună dispoziție, intrând astfel în sfera anomiei, devianței și patologiei sociale.

Sănătatea spirituală. O altă dimensiune a sănătății este sănătatea spirituală, acel sentiment, trăire, după care comportamentul și valorile fundamentale ale unei persoane sunt în armonie. Anumiți specialiști în sănătate susțin că forțele spirituale afectează și sunt afectate de sănătatea pe ansamblu. Sănătatea spirituală poate include sentimentul de venerație, profunda credință religioasă sau sentimentul de pace lăuntrică referitor la viața cuiva. Aceasta se dezvoltă prin efortul de dezvoltare a semnificației relației cu universul și cu viața însăși.

Dimensiunile sănătății pot fi influențate de câțiva factori. Un factor evident îl constituie accesul la un sistem competent de îngrijire medicală și de educație sanitară, de care o persoană poate beneficia nu doar din perspectiva fizică cât și mentală și socială, în aceeași măsură.

Un altul, factorii de mediu, include siguranța căminului și a vecinătății, serviciile publice adiacente iar factorii negativi, de genul volumul de substanțe toxice în sol, aer și apă. Câțiva dintre acești factori pot fi controlați într-o oarecare măsură prin însăși capacitatea persoanei de a alege unde să trăiască, iar alți factori pot fi influențați prin voință politică. Totuși, pentru majoritatea persoanelor, aceștia se constituie în caracteristici ale vieții care pot fi influențate și modificate cu mare dificultate.

Și mai greu de controlat sunt factorii ereditari, aspecte ale vieții care sunt „manipulate” prin gene. Genele sunt „codurile” înăscute și încastrate în fiecare celulă a organismului uman. Ele controlează multe aspecte ale dezvoltării și funcționării indivizilor, de la desemnarea sexului și până la tendințele către anumite boli. Ele pot afecta sănătatea fizică, emoțiile, intelectul și chiar viața socială. Acestea sunt aspectele fundamentale ale vieții și sănătății individului. Factorii genetici nu pot fi controlați de către individ, deși adesea ei pot fi compensați.

În timp ce toți acești factori sunt importanți pentru sănătate, cea mai importantă influență în această lume dezvoltată este stilul de viață, acesta fiind un factor ce poate fi controlat. Ideea acestei secțiuni este că ne putem controla sănătatea. În timp ce ereditatea și mediul joacă un rol deosebit în statutul sănătății noastre, alegerile pe care le facem în ceea ce privește stilul de viață ne afectează și ne determină starea de sănătate într-o și mai mare măsură.

Bibliografie:

Revista învățământului preșcolar, nr.3-4/2008
Bordeianu Ion, „Cum să rămânem tineri”, Editura Enciclopedia Română
Drăgan Ioan, „Sănătatea”, Editura Albatros

SĂNĂTATEA – O PERFORMANȚĂ?

Prof. Cornescu Alina
Grădinița „Mihai Eminescu” Tg-Jiu

În mod tradițional, oamenii au definit sănătatea în diferite moduri. O persoană de conducere cu structură athletică va spune că sănătatea înseamnă practicarea cu regularitate a unui complex de exerciții și asigurarea unor mese pregătite cu atenție pentru menținerea unei greutate normale și a unei condiții fizice bune. Un medic va considera sănătatea ca fiind absența bolii. Un psiholog va argumenta că sănătatea include capacitatea de soluționare a problemelor emoționale și a traumelor. Totuși, majoritatea specialiștilor privesc aceste definiții cât și altele referitoare la sănătate ca fiind incomplete. În conformitate cu acești specialiști, prevenția și tratamentul problemelor de sănătate necesită o definiție apropiată conceptului de sănătate.

Punctul de vedere modern este acela că, **sănătatea** are câteva dimensiuni – **emoțională, intelectuală, fizică, socială și spirituală**, fiecare dintre acestea contribuind la condiția de bunăstare a unei persoane. Pentru menținerea unei sănătăți bune, o persoană trebuie să-și examineze fiecare din aceste dimensiuni și să se orienteze în sensul în care i se permite nu doar să trăiască o perioadă lungă de timp, ci de asemenea să se bucure de viață pe de-a-ntregul.

În urma celor mai multe cercetări s-a ajuns la concluzia că pentru viața rațională pe care trebuie să o ducă tineretul anumiți factori sunt implicați, și anume, dragostea pentru mișcare, un regim igienic de viață și a alimentație corespunzătoare, aceștia fiind definitorii pentru sănătatea omului.

De altfel, Organizația Mondială a Sănătății definește starea de sănătate ca: „*bunăstarea fizică și mentală a individului și colectivității*”. Și luând în considerație definiția dată de Organizația Mondială a Sănătății încercăm să tratăm mai întâi factorii care ajută la păstrarea bunăstării fizice.

Exercițiile fizice și sportul în asociere cu factorii naturali de mediu reprezintă mijloace indispensabile unei dezvoltări armonioase a organismului.

Educația fizică și activitățile sportive aplicate rațional în funcție de particularitățile de sex, vârstă, anotimp, condiții de mediu, stare de sănătate, posibilități anatomo - funcționale și plăcerea pentru o anumită activitate contribuie la dezvoltarea armonioasă a corpului și a minții (la tinerii cu vârstă până la 20-22 ani) și la întreținerea igienică a corpului.

Igiena personală își pune și ea amprenta la păstrarea sănătății. Igiena personală urmărește atât menținerea igienei exterioare a corpului, adică pielea, părul, unghiile și igiena îmbrăcăminte, cât și aplicarea unor reguli și deprinderi menite să prevină îmbolnăvirile și să mențină sănătatea.

În cuprinsul acestui factor am dori să dezbatem un anumit punct, și anume igiena danturii. Vedem din ce în ce mai des, copiii cu o dantură distrusă care ocupă scaunele de la cabinetul stomatologic – asta în cel mai fericit caz. Încă din a patra săptămână a vieții intrauterine încep să se dezvolte la embrion mugurii dinților. În timpul vieții intrauterine o serie întreagă de factori, care țin în special de mamă, pot împiedica dezvoltarea normală a mugurilor și mineralizarea lor, astfel încât atunci când vor erupe dinții copilului vor fi deja bolnavi. Păstrarea unei danturi frumoase a copilului, a omului în general, constă și în igiena personală, dar și în **alimentație**. Hrana trebuie să conțină, așadar, într-o proporție adecvată cele două feluri de substanțe nutritive energetice și plastice.

Unul dintre factorii principali ai unei alimentații raționale este crearea condițiilor potrivite pentru ca alimentele consumate să fie bine digerate și apoi perfect asimilate. Mâncarea cere atenție. Masa este un moment important al zilei și de eficiența ei depinde sănătatea și randamentul în muncă. Trebuie să ținem seama că toate procesele fiziologice sunt conduse de sistemul nervos. De aceea atitudinea pozitivă față de masă și atmosfera care domnește în timpul mesei au un răsunet puternic asupra procesului de digestie și asimilare a hranei.

Întrebat care este mâncarea cea mai folositoare, Pavlov a răspuns „*aceea pe care o mâncăm cu poftă*”. Într-adevăr, oricât de rațional ar fi construit un regim alimentar, el nu poate fi de folos omului decât cu condiția ca mâncarea să fie consumată cu plăcere.

Dacă ne oprim în curtea unei școlii, în timpul recreației, observăm că mai mult de 50% dintre elevi savurează cu poftă chipsuri, croissante, ciocolate, diferite alimente care nu ajută cu nimic la păstrarea sănătății, ci dimpotrivă. Apa este înlocuită cu diferite sucuri, frumos colorate, cu diverse arome, estetic ambalate, încât cu greu rezști tentației. Toate efectele acestor alimente și băuturi, le vedem la copiii supraponderali, copii care nu au o dezvoltare adecvată vârstei.

În perioada de creștere și maturizare a organismului, mai ales după anumite îmbolnăviri o anumită medicație fiziologică poate fi eficientă pentru organism, bineînțeles la indicația și supravegherea medicului. Însă de cele mai multe ori, părinții fac abuz de vitamine, minerale, fapt care duce la dezvoltarea organismului copilului în neconcordanță cu vârsta.

Sănătatea omului se formează sub influența factorilor interdependenței naturali și social-economici: aerul, apa, solul, factorii climaterici, precum și condițiile de muncă, alimentație, de trai.

Influența factorilor naturali și social este interconexată, adică dezvoltarea industriei, transportului, dezvoltarea orașelor exercită influență asupra componenței naturale a apei, aerului, solului, iar factorii naturali se răsfrâng asupra caracterului alimentației și condițiilor de viață ale populației, asupra dezvoltării industriei, alegerii locului de trai etc. Factorul esențial ce determină sănătatea omului constituie modul lui de viață, în aceasta intră regimul corect de muncă și odihnă, alimentația rațională, menținerea la un nivel convenit a activității fizice, călirea, respectarea regulilor de igienă individuală, renunțarea la deprinderile cotidiene dăunătoare, pricepera de a menține echilibrul neuro-emoțional în situațiile conflictuale — conform aprecierii O.M.S., sănătatea este starea deplinei bunăstări fizice, spirituale și sociale, dar nu numai și lipsa bolilor sau a defectelor fizice.

Modul de viață influențează substanțial asupra multor procese sociale și a caracteristicilor societății. Una din cele mai importante este interdependența modului de viață și sănătății populației. Formarea modului sănătos de viață nu se limitează doar la propagandă sau la anumite forme de activitate medico-socială. Modul sănătos de viață este determinat de toate aspectele și manifestările societății. Pentru consolidarea modului sănătos de viață este necesară concentrarea eforturilor asupra depășirii factorilor de risc ai diferitelor boli, luptei cu alcoolismul, fumatul, hipodinamia. Alimentația nerațională, relațiile conflictuale. Modul sănătos de viață este temelia profilaxiei bolilor. Trebuie să subliniem că el realizează cel mai prețios mod de profilaxie — profilaxia inițială a bolilor Ce preîntâmpină apariția lor, extind diapasonul posibilităților de adaptare an omului.

Copilul sănătos poate fi educat mai ușor. Este un fapt general cunoscut. Lui i se formează mai repede toate priceperile și deprinderile necesare, el se adaptează mai ușor la schimbul condițiilor și percepe toate cerințele care îi sunt înaintate. Sănătatea este cea mai importantă premisă a formării corecte a caracterului, inițiativei, a voinței puternice, capacităților și aptitudinilor naturale.

Bibliografie:

Revista învățământului preșcolar, nr.1-2/2008

Georgescu Alexandra Cristina, „*Igienă și microbiologie*”, Editura Didactică și Pedagogică

Stroescu I. Stieber C., „*Dantură frumoasă*”, Editura Medicală, București

Este ora pentru masă,
Mâncărica e gustoasă!
Mofturi să nu faci defel!
Fiindcă rămâi mititel.

Lapte, brânză, unt, smântână
Ai la masă hrană bună:
Calciu, multe proteine,
Minerale, vitamine.

Și pisioul vrea lăptic
Ca să nu rămână mic...

CREAȚII ALE EDUCATOARELOR...

NUCILE

Prof. Murarețu Angela

Daniela și Andrei,
Se tot ceartă în ogradă,
Pe un coș cu nuci adus
De bunica, din livadă.
Andrei, fiind mai năzdrăvan,
Ține-n mâna un ciocan;
Două nuci a spart acum,
Patru, ieri le-a dus în drum.
Măine sparge încă două....
la să-mi spuneți: dragi copii.

Adunate ele toate
Câte nuci erau în coș? (2+4+2=)

TOAMNA

Prof. Alina Oana Cornescu

Toamna a venit la noi
Și coboară în zăvoi
Frunze au îngălbenit
Și iarba s-a vestejit.

Zână Toamnă, tu când vii
Ne-aduci numai bucurii
Carele sunt mereu pline
Încărcate cu ciorchine.

Mere, nuci, gutui și prune
Zarzavaturi și legume

Roșii, vinete, ardei,
Din grădină iei cât vrei.

POVEȘTEA UNEI GUTUI

Prof. Murarețu Angela

O gutuie parfumată,
Galbenă și amăruie,
Sus în pom a fost odată,
În livadă, lângă vie.

De curând a fost culeasă,
Și-așezată pe dulap,
Și-n odaie răspândește.
Un parfum ușor, dulceag

Pe fereastră ea privește...
Afară e frig și ger
Iar din cer, uite, cad fulgii...
Legănându-se ușor.

SOSEȘTE TOAMNA

Prof. Alina Oana Cornescu

Se lasă toamna,
Coboară-ncet la vale,
Cu frunze galbene în vânt
Cu șiruri negre de cocoare
Ce se-ndepărtează
Rând pe rând.

Și plouă-ncet și mocănește
Peste grădini, peste livezi,
Coboară carele cu struguri
Și scârție încet-încet.

SĂNIUȚA

Prof. Pătrașcu Viorica

Iarna s-a apropiat...
Bucuroși dorim să cadă
Fulgii de zăpadă.
Iată-i, iată-i c-au căzut
Pe pământ s-au așternut
Hai să părăsim căsuța
Luând iute săniuța,
Căci este așteptată
Chiar de lumea toată.

IARNA

Prof. Deaconu Mary Simona

-Iarna a-mbrăcat în nea
Casa și grădina mea.
Mii de stele lucitoare
Stau grămadă la taclale.
Țurțurii cei ascuțiți

Stau de steașină lipiți.
Păsărele zgribulite
Stau pe garduri amorțite
Și așteaptă primăvara
Să-nmugurească iarăși țara.

Acum vine Moș Crăciun
Și ne-aduce ceva bun
Daruri multe, jucării
Surprize pentru copii.
-Moșule, noi te iubim
Și mereu cuminți vom fi
La anul vei mai veni
Să ne faci iar bucurie?

IARNA

Prof. Pătrașcu Viorica

A sosit o zână albă
Într-o mantie de nea
Și la case pusa salbă
Atârnând de țurțuri grea.

Strada a pavat-o moale
Cu-n strălucitor covor
A pus fesuri tuturor
Chiar și gardurilor goale.

Peste tot e gălăgie
Chiote și sănioare
Și-i atâta veselie
C-a ajuns până la soare.

DACA AȘ FI...

PENTRU O ZI...
MOȘ CRĂCIUN....

Prof. Bizdoacă Ana-Maria

În casă este un miros plăcut de cetină de la bradul abia împodobit. Împreună cu fratele meu am hotărât să-l așteptăm pe Moșul cel darnic. În așteptarea lui, am început să citesc o poveste despre Crăciun. Magia ei m-a trimis în lumea viselor. O sanie încărcată cu daruri multe s-a oprit în fața mea. Privindu-mi hainele, am înțeles că eu eram Moș Crăciun. Nu știam ce să fac. Credeam că este un lucru simplu. Știam că, în noaptea de Ajun, Moșul cutreieră lumea și împarte daruri. Dar de unde să încep?

M-am urcat cu sfială în sanie și, fără să rostesc un cuvânt, renii m-au purtat în fața unei case sărăcăcioase. Înăuntru, doi copii se încălzeau la flacăra slabă a focului. Atunci am înțeles: trebuia să încep prin a dăruii copiilor sărmani. Apoi renii m-au dus la o casă mare cu mulți copii, dar nici urmă de părinți. Doar câteva doamne aveau grijă de ei. Copiii orfani aveau și ei mare nevoie de mine. După ce am încercat să le aduc o rază de bucurie în suflet, sania s-a oprit în fața unei clădiri cu mulți oameni în halate albe. Trebuia să le aduc alinare și copiilor aflați în suferință. După ce am împărțit daruri tuturor copiilor, sania s-a oprit în fața casei mele.

Deodată, un strigăt de bucurie al fratelui meu m-a smuls din vraja somnului. Venise Moș Crăciun. Îl priveam cu uimire. Nu puteam să-i spun că știu de unde vine și unde se duce... Fusesse doar un vis... Un vis frumos de iarnă!

OARE?

Imaginația mă duce într-o lume de povești, o lume împodobită de lumini fantastice. Bunătatea radiază pe chipurile tuturor și toată lumea speră, în ciuda relelor de peste an, că Moșul drag și bun va veni la toți și de data aceasta. Că sub brad, cineva se va gândi să pună un dar cât de mic și pentru tine. În sinea ta recunoști că, oricât te-ai străduit, ai fost măcar o dată rău sau nedrept. Și totuși aștepți... Așteptând bucuria de a primi, ți-o oferi tu însuși pe aceea de a dărui: o vorbă caldă, o încurajare, un zâmbet....

Dăruind acestea, împarți cu toată firea ta bucuria de a fi mai bun, mai cuminte și mai harnic pentru a merita cu adevărat darurile lui Moș Crăciun.

Lumină, sănătate, fericire și belșug în inima și în casa dumneavoastră!

LA MULȚI ANI!

DE LA COPII ... PENTRU COPII...

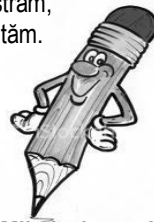

IARNA

Bîlgăr Bianca Elena, clasa a IV-a A
Colegiul Național „Tudor Vladimirescu”, Tg-Jiu

Vine iarna, bine-mi pare,
Cu ger și cu ninsoare.
Vine și Moș Crăciun,
Îl așteptăm în Ajun.

Iarna-l un anotimp frumos,
Chiar dacă e friguros.
Ne jucăm și ne distrăm,
Pe afară mereu stăm.

NASUL

Costea Mihai, clasa a III-a B
Colegiul Național „I.M.Clain”, Blaj

Omulețul de zăpadă
Din ogradă,
Se tot lăuda cu glas:
-„Ia, ce nas!
Ia, ce nas !

Ia, ce nas frumos mai am!”
- Ham , ham, ham! I-a răspuns Grivei,
Cam de când un morcov gras
poate fi și nas ?!”

Omulețul, iar cu glas:
-„Ba e nas! Ba e nas!”
A venit la el un ied:
-„Dă să-l văd!

L-a luat, l-a gustat... l-a mâncat.
Iar apoi i-a spus în șoaptă omulețului slujit:

-„A avut Grivei dreptate:
N-a fost nas!
Ai mințit! N-a fost nas!

LA ȚARĂ

Bîlgăr Bianca Elena, clasa a IV-a
Colegiul Național „Tudor Vladimirescu”, Tg-Jiu

La țară mă joc voioasă,
C-aici vremea e frumoasă.
Soarele-aici strălucește,
Dar nici ploaia nu lipsește.

Am și doi căței frumoși,
Care latră bucuroși,
Mie-mi place mult aici,
O lume pentru pitici!

MAGIA PĂDURII

Bușe Alexandra-Maria, clasa a V-a
Colegiul Național „Mircea cel Bătrân”, Râmnicu Vâlcea

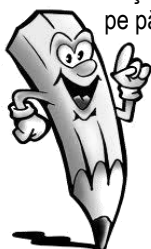

În inima muntelui, natura freamătă...
Picături reci în pași de dans – tango nebun – agită pădurea.
Veșmântul jucăuș al copacilor palpită în inima mea...
Clinchetul frunzelor mă atrage în natură –

Să fie magie?

Deodată, mirosul proaspăt îmi vibrează corpul amorțit.
Aud clipocitul șovăielnic al izvorului.
Oile cerului se războiesc – îmi zic - ... puțin mai târziu
aducând lumini amenințătoare
și lacrimi cerești
pe pământul însetat...

Să fie magie?

IARNA

Bîlgăr Bianca Elena, clasa a IV-a A
Colegiul Național „Tudor Vladimirescu”, Tg-Jiu

În sfârșit a venit și iarna, cu alai de fulgi de nea, să ne aducă fericire și multă, multă zăpadă. În acest minunat anotimp, copiii sunt cei mai fericiți, deoarece pot practica multe sporturi de iarnă, cum ar fi schiul și, cel mai cunoscut și mai iubit... Care este acesta? Săniușul, acesta este răspunsul! Pentru săniuș nu ai nevoie de multe lucruri, doar de o sanie, un deal, curaj și multă...zăpadă. V-aș mai putea povesti multe despre săniuș și despre aventurile mele, practicând acest frumos sport, însă aș vrea să vă spun despre o importantă sărbătoare a iernii, Sfântul Nicolae! El este un Sfânt despre care se spune că, pe când era în viață, a ajutat un om sărman și pe fiicele sale. Adevărat, însă, este faptul că, în seara de 5 decembrie, Moș Nicolae le aduce copiilor cumiți cadouri pe care le lasă în ghetuțe, iar celor neascultători botițe.

Dar aceasta nu este singura sărbătoare a iernii. Oare puteți ghici ce mai sărbătorim noi iarna? Așa este, Crăciunul! Crăciunul este cea mai importantă sărbătoare creștină, nașterea lui Iisus Hristos. De Crăciun, copiii se duc la colindat, iar în Ajunul Crăciunului vine și Moș Crăciun, bătrânul cu barbă albă, în al cărui sac, pe lângă o sumedenie de jucării, sunt adunate pacea, înțelegerea, fericirea și gândurile bune, lucruri pe care trebuie să le simțim cu toții de Crăciun și pe care Moșul ni le aduce tuturor.

În această compunere, am vrut să arăt cât de frumoasă este iarna și că, oricât ar fi de rece, este un anotimp plin de căldură, bucurie și clipe petrecute alături de cei dragi.

CHRISTMAS STORIES A CHRISTMAS MIRACLE

Maier Daniel, 9 Ani
Colegiul Național „I. M. Clain”, Blaj

It's morning, a very normal winter day. I hear a scream and I go out because I want to see where this wonderful voice comes from. In the snow I find a little diamond under a fir-tree. I take the jewel in my hand and I see a very beautiful fairy. I believe she is a doll.

She says:

“Hold on, I don't want to hurt you!

Please, help me!”

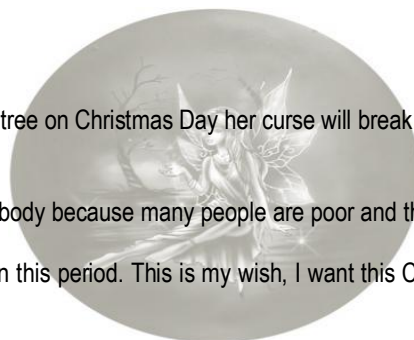
I accept...and the fairy tells me her legend and if I hang her in the X-mas tree on Christmas Day her curse will break.

I do this and the little fairy goes out of the crystal bowl

She will fulfill me a wish. I tell her:

“I don't have a special wish for myself, I want a good Christmas for everybody because many people are poor and they don't have a happy holiday”.

“Christmas is a very saint holiday and everybody is cheerful and happy in this period. This is my wish, I want this Christmas to be different and special for all those who are not as lucky as we are!”

MOȘ CRĂCIUN

Bîlgăr Bianca Elena, clasa a IV-a A
Colegiul Național „Tudor Vladimirescu”, Tg-Jiu

Nu știu ce cred alții, însă eu cred cu tărie că Moș Crăciun există. El este bătrânul cu barbă albă, care în Ajunul Crăciunului aduce tuturor copiilor din lume cadouri. Probabil vă întrebați cum străbate întreg pământul într-o singură noapte. Păi să știți că n-o face de unul singur. Se spune că un vrăjitor i-a dăruit Moșului niște porumb fermecat, care i-a făcut pe renii săi să zboare cu puterea gândului. Pe lângă renii săi, Rudolph, Dasher, Dancer, Donner, Vixem, Comet, Cupid, Prancer și Blitzen, Moș Crăciun mai este ajutat și de soția lui, Crăciuneasa și de cei șase spiriduși. Aceștia au grijă înainte ca Moșul să plece în lume, toate cadourile să fie încărcate în sanie, costumul acestuia să fie călcat, iar cei nouă reni să-și ia porția de porumb fermecat.

E foarte important să afli că în spatele Moșului sunt atâtea persoane care muncesc din greu pentru ca noi, când ne trezim în dimineața de Crăciun, să găsim cadourile sub brad, nu?

POEZII...

... pentru cei mai mici pitici...
- grupa antepreșcolară -

DRAGĂ MOȘ NICOLAE

Moșule cu zâmbet drag,
Vino și la mine-n prag
Și te rog să nu-mi aduci
Nici stafide și nici nuci,
Bomboane și jucării,
Să le ții pentru copii.

MOȘ CRĂCIUN

Moș Crăciun se grăbește,
Daruri multe pregătește
În saci mulți cu jucării,
Pentru voi, iubiți copii.

DIN LUMEA POVEȘTELOR...

SORCOVA

(text prelucrat după povestirea „Sorcova” de Barbu Stefanescu Delavrancea)

Ed. Săpun Elena
Grădinița „Mihai Eminescu”, Tg-Jiu

Troiene se ridicau până în ușa casei. Vântul spulbera fulgii de zăpadă în vârteje și stoluri de-a lungul ulițelor și până departe la marginea orașului. Pârția nu se mai zărea. Zăpada îți trecea de glezne.

Fumul, zăpăcit de bătaia Crivățului, se zvârcolea pe loc, parcă sorbit de vatră și se prăbușea îndărăt pe gura coșurilor... cartierul de la marginea orașului era îngropat în troieni. Nu se mai auzea nici gură de om, nici lătrat de câine.

Așa An Nou, așa Sfânt Vasile, să-l dea Domnul vrășmașilor noștri, că și de-ai avea tufa în bățatură, uiți și de topor, te afunzi în plapumă, îți pui toate hainele și tot frig îți e, rămâi de gheață din tălpi până în creștet.

Taraful lăutarilor împodobise un cap de porc cu busuioc și cercei roșii, cu trandafiri umpluți cu tocătură rumenă pentru un vechi obicei, „Vasilca”. Toți așteptau să vadă această grozavă „Vasilca”, dar trecuseră trei ceasuri de când se luminase, iar pe drum, nici țipenie de om.

Nu se mai auzea nici de sorcovă, așa cum era obiceiul din moși strămoși de Anul Nou. Ți se lipea pleoapă de pleoapă, nară de nară, îngheța oul în găină de ger ce se pomenise în anul acela...

- N-ar fi bine să ducem la biata Bălașa câteva joarde de viță și niște vreascuri uscate? Zise mama Arghirita fetei – mari care învârtea mămliga de pe foc și se ștergea la ochi din pricina fumului întors pe coș. Biata Bălașa! O fi amorțit cu copil cu tot! Săracă lipită, bolnavă de nu se mai poate mișca, văduvă, cu copilul gol pușcă, pe așa vreme rea, nu știu zău de și-o mai lungi zilele. Scoală, Irina mamă, pune pe tine cojocelul și haina mea și du-te de vezi, iese fumul la ea pe coșul casei?

Irina lăsă făcălețul în mâna mamei, ieși afară și se uită din spatele casei, apoi se întoarse într-un suflet, se scutură de omăt și zise:

- Nu e mamă, nu e fum, nu e nimic, geamurile sunt înghețate tun, cu frunze geruite, de n-ai putea să le răzuiești nici cu cuțitul!

- Grăbește-te, Irina, să-i duci câteva vreascuri, nițică mămliguță și ceva de mâncare; să le aprinzi focul cum oi știți, să le pui masa c-or fi flămânzit și e mare păcat să știți pe femeie la necaz, cu copilașul degerat la o așa zi mare!...

Zăpada pătrunsese în tindă. Vântul șuiera prin crăpăturile ușii, parcă ar fi vuit în toba mare. Bălașa era întinsă în pat, învelită cu o plapumă veche și ciuruită, cu găuri prin care ieșeau ghemotoace de lână neagră. La sân, își ghemuise copilul îmbrăcat cu niște zdrențe de pantaloni, c-o scurteică îmblănită și încins pe la mijloc cu o basma roșie. Chipul ei, îngălbenit de boală și de sărăcie, începuse a se învineți. Ochii, îndreptați asupra copilului, pierduseră luciul vieții.

- Mamă, mi-e frig lângă tine, tu ești prea rece, îngână copilul dărdăind, lasă-mă să mă dau jos!

- Bine, Nică, fă cum vrei, șopti Bălașa. Câteva lacrimi îi umeziră ochii ei uscați.

- Mamă, mie mi-e frig când stau în casă, adaugă copilul trăgându-și cizmele, mai bine ar fi să mă duc cu sorcova.

Soba nu s-a dezmoțit de trei zile, iar eu am merișor și busuioc uscat, pot să-mi fac o sorcovă, dacă nu am una din târg cu flori și cu beteala; și poate o să vin cu ceva bănuți, să-ți cumpăr pâine caldă. Aici e frig, mamă, vreau să mă duc!

Și el, înghițea în sec, căci îi era foame. Dar, deși avea doar șase ani, nu voia să o mârșăiească pe maică-sa cu foamea lui, căci o știa bolnavă greu.

- Du-te, răspunse Bălașa închizând ochii. Știu eu ce te mână pe tine, dragul mamei, știu eu, numai Dumnezeu nu știe! Să te sărut înainte de a pleca.

- De ce să mă săruți, mamă, înainte de a pleca ?

- Ca să-ți fie cu noroc, ca să câștigi bănuți, ca să fii primit cu bine la casă de oameni.

Și după ce îl sărută pe frunte, pe obraji și pe ochi, copilul se uită lung la fața ei.

- Mamă, dar gura ta este de gheață? Altădată când mă sărutai mă încălzeai, acum parcă mi-ai bătut două piroane de gheață în amândoi ochii.

Și, văzând că maică-sa și-a dus mâinile la față, socoti că a mârșăit-o cu vorbele lui, se repezi la gâtul ei, o mângâie ușor pe tâmpile și cu glasul între răs și plâns îi zise:

- Vrei să te sorcovesc? Așa cum m-ai învățat tu, mamă? ,, ...Tare ca fierul, iute ca oțelul...să înflorești... ca un măr, ca un păr...”

Bălașa, după ce mișcă de trei patru ori din mâini și din picioare, își reveni în simțire ca dintr-un somn adânc. Nică era la gâtul ei și începuse a-și îngâna vorbele cu plânsul.

- Nu zic bine, mamă ? De ce nu mă ascuți? ,,Ca un fir de trandafir, tare ca piatra, iute ca săgeata...” Mai sărută-mă o dată, că am să-ți aduc pâine caldă de la lane, brutarul.

Îl sărută. Parcă buzele i se încălziseră într-un zbucium de viață fără nădejde. Nică, după ce o bătu pe frunte cu sorcova lui dintr-un mănunchi de merișor și busuioc, plecă îndesându-și căciula peste urechi.

Când copilul ieși în tindă, îl săgetă Crivățul, care te orbea și-ți îneca răsufierea. Încercă să facă un pas din prag, dar nu văzu înaintea ochilor. O pală de zăpadă îl izbi peste ochi. În acea frământare cumplită, un singur gând îi licări în mintea lui de copil: ,,Vreau să aduc mamei pâine caldă de la lane brutarul!”

Și intră în zăpadă până la brâu. Se opri încremenit. Auzea ceva. Îl striga cineva? Auzise bine numele lui. Vântul să fi fost? Și vântul era rece, iar glasul care îl chemase era cald. Dar, ca și vântul, se pierduse în depărtare, deși venise de aproape. ,,Nică!... Nică!...,, lar? Și acest glas, era slab, tăiat de tuse, înăbușit, și parcă-l îngheță până în măduva oaselor.

- E mama! Șopti copilul clănțănind, și se repezi la ușă.

Pe când se lupta ca să deschidă ușa cu mâna stângă, căci cu mâna dreaptă ținea sorcova lui de merișor, iacă și Irina, fata mamei Arghirita, cu un maldăr de găteje și de viță uscată.

- Mama, dadă Irină, cere apă, deschide repede, deschide!

Când intrară în casă, biata Bălașa se duse pe lumea cealaltă. Plapuma și velințele căzuseră pe jos.

- Dadă Irină, vrea apă, să-i dăm apă, dadă Irină! Îngâna bietul băiat căutând cana cu apă.

Dada Irina, în loc să-l asculte, îl luă în brațe și se repezi cu el pe ușă afară. Când ajunseră la mama Arghirita și dădu de căldură, Nică zise încetinel:

- Dadă Irină, să-i faci și mamei foc, că mult e bine la căldură!

Apoi, auzind cum vorbeau în șoaptă Irina cu mama Arghirita, întreba cu binișorul:

- Ce să faci, dată Irină, cu lumânarea?

- Să duc la maică-ța foc, dădică! Îi răspunse Irina.

- Și eu, după ce m-oi încălzi, mă duc cu sorcova, și-am să-i aduc pâine caldă, șopti copilul, strângând în mânuța lui dreaptă mănunchiul de merișor și busuioc. (.....)

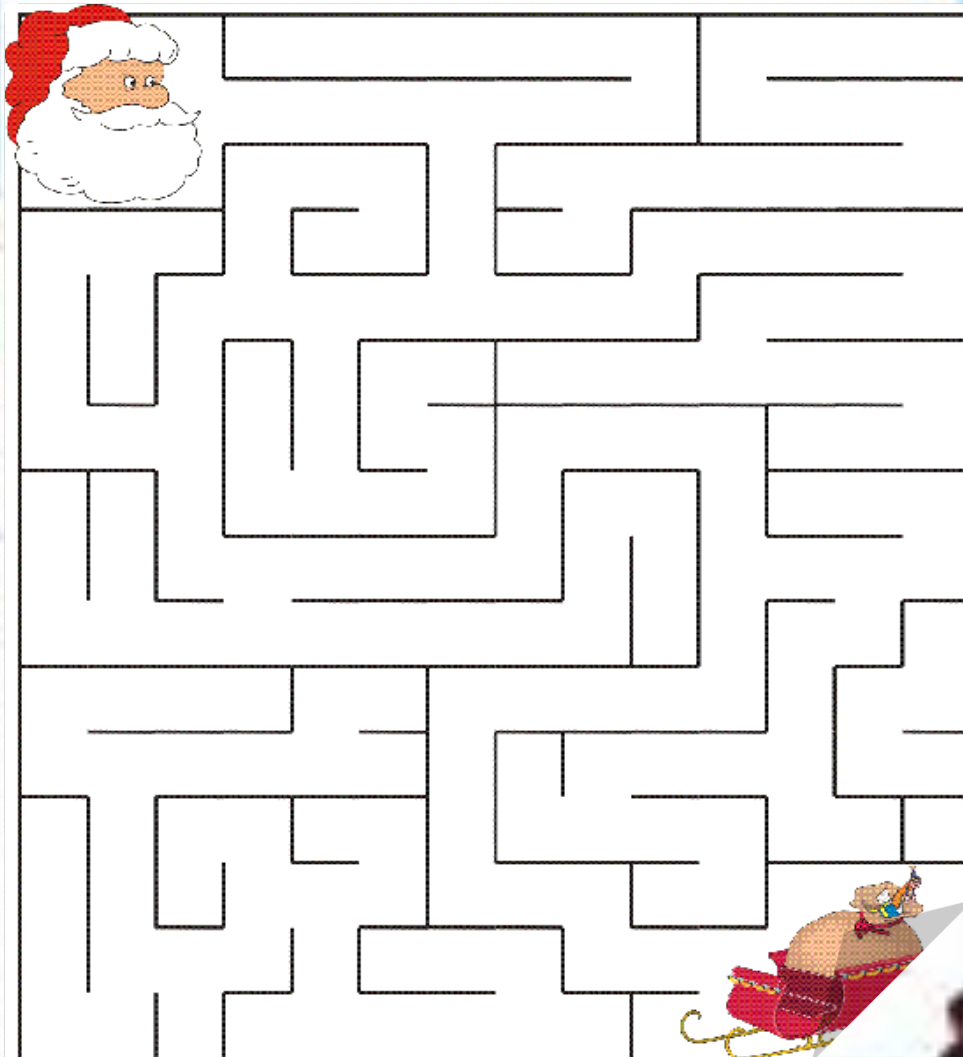
Iar mama Arghirita, în loc de-o fată, avu o fată și-un băiat.

AJUTĂ-L PE MOȘ CRĂCIUN SĂ-ȘI GĂSEASCĂ SANIA PLINĂ CU DARURI PENTRU

TOȚI COPIII!

DESENEAZĂ PE DRUMUL MOȘULUI FULGI DE ZĂPADĂ!

PAGINA ISTETILOR

SUPA DE ZARZAVAT

AJUTĂ GOSPODINA SĂ FACĂ O SUPĂ DE ZARZAVAT COLORÂND INGREDIENTELE NECESARE!

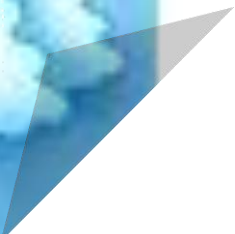
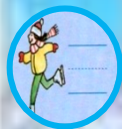

PAGINA ISTETILOR

A VENIT IARNA!

CE VEZI ÎN IMAGINE?

NUMĂRĂ CEEA CE VEZI APOI SCRIE PENTRU FIECARE IMAGINE CIFRA CORESPUNZĂTOARE!

PAGINA ISTETILOR

ȘI NOI PUTEM!!!... CEI MAI MICI PITICI...

**SPUNE SOARELUI CE DESENE SUNT ÎN JURUL LUI ȘI CE CULOARE AU!
AJUTĂ SOARELE SĂ COLOREZE FULGUL DE NEA!
SPUNE CE CULOARE A FOLOSIT!**

PENTRU PRIETENII NOȘTRI – PĂRINȚII

ATAȘAMENTUL ȘI SEPARAREA

Prof. Lastoviețchi Ileana
Grădinița „Mihai Eminescu”, Tg-Jiu

Copilul se atașează de persoanele cu responsabilități de îngrijire, indiferent de felul în care este tratat.

Atașamentul se formează în copilărie, mai întâi față de părinți și se dezvoltă în cursul vieții prin intermediul relațiilor cu alte persoane.

Capacitatea de a acorda și de a căuta protecție, este una dintre principalele caracteristici ale unei funcționări sănătoase.

Legăturile afective securizante din copilăria mică, copilărie și adolescența de mai târziu, determină interesul copilului de a fi deschis spre nou.

Orice despărțire temporară sau definitivă, este percepută în mod negativ, în funcție de personalitatea copilului, ca o separare de cei dragi. Copilul care percepe iminența separării de părinți, de frați, de cei dragi lui și uneori, chiar de jucăriile preferate pentru că, de exemplu, trebuie să meargă la culcare, la început este *supărat, îngrijorat, neliniștit, apoi devine furios, țipă, plânge și uneori este apatic.*

Teama de separare este o treaptă de adaptare la mediu și se poate menține până la vârsta școlarității.

Atașamentul sigur/securizant se dezvoltă atunci când copilul are încredere în disponibilitatea părinților și recunoaște în aceștia un sprijin real pentru rezolvarea problemelor sale, ca urmare a faptului că părinții oferă atenție, îngrijire și siguranță stabilă.

În anumite cazuri (când după vârsta de 18 luni, intensitatea manifestărilor este severă și depășește o lună), poate apărea anxietatea de separare.

În primele săptămâni, atunci când părinții îl aduc la grădiniță, micuțul refuză constant despărțirea temporară. Acest lucru se manifestă printr-un comportament distorsionat, cu simptome care fac integrarea socială și participarea la sistemul de educație foarte dificil.

Refuză verbal/sau comportamental să frecventeze grădinița, *are un somn agitat, coșmaruri, mergând până la febră*, prezintă simptome precum:

- ♥ *palpitații;*
- ♥ *dificultăți de respirație;*
- ♥ *senzație de amorțire a extremităților;*
- ♥ *transpirații;*
- ♥ *dureri de cap și de stomac;*
- ♥ *febră;*
- ♥ *vărsături;*
- ♥ *scaune diareice;*
- ♥ *teamă nejustificată față de necunoscuți, animale, insecte, zgomote suspecte etc.*

Factori, precum mutatul într-o zonă nouă, decesul cuiva drag, plecarea la muncă a părinților în străinătate, o supărare, pot cauza copilului un *comportament anxios*, ce poate duce la *fobie față de grădiniță* și mai târziu, *fobie față de școală*. În astfel de cazuri, copilul manifestă *stimă și încredere de sine scăzută, devine pretențios, dorește o atenție exagerată din partea anturajului.*

Dacă separarea este de scurtă durată, refacerea poate fi rapidă, cu o ameliorare considerabilă mai ales la nivelul comportamentului manifestat, copilul putând însă să rămână vulnerabil la amenințările de separare ce vor apărea mai târziu.

Nerezolvarea eficientă a conflictului dintre atașament și separare, poate avea ca efect:

- ➔ fie **atașamentul ambivalent**, astfel copilul va cere atenție tot timpul, „se va agăța”, va avea dificultăți în a explora lumea externă.
- ➔ fie **atașamentul evitant**, care presupune lipsa încrederii copilului că ar putea primi ajutor atunci când îl solicită, astfel se va feri să ceară îngrijire, sprijin, de teamă să nu fie refuzat.

În ambele cazuri, ca adult, va avea un fals EU și nu se va bucura de dragoste și sprijin din partea celorlalți, pentru că nu va căuta acest lucru. Rejecțiile repetate sau instituționalizarea timpurie din copilărie îl pot transforma într-o persoană ostilă, izolată, recolteze.

Studiile au arătat că, odată ce o schemă de atașament a fost instituită, ea va persista. De asemenea, tipul de atașament al părinților influențează comportamentul de atașament al copilului.

Condițiile sociale și factorii culturali, influențează pozitiv comportamentul de atașament al copilului, doar în situația în care părinții au capacitatea de a acorda siguranță și protecție copilului.

Este de preferat ca tratamentul celor din anturajul copilului, în special, al părinților față de copil să fie adecvat, astfel încât, să se simtă în siguranță și să poată explora lumea înconjurătoare, pornind de la o bază sigură.

Relația mamă-copil, este reper pentru echilibrul viitor al copilului și pentru relațiile cu alte persoane.

Aceasta presupune ca mama și tata, principalii responsabili de experiențele primare ale copilului, să ofere siguranță, protecție, grijă și atenție.

Atașamentul copilului față de alte persoane care îl 42ecolte42r, poate compensa în unele condiții atașamentul nesecurizant față de părinți sau chiar lipsa acestora.

ANXIETATEA DE DESPĂRȚIRE/SEPARARE SAU „FRICA DE SINGURĂTATE ”

De fiecare dată, când copilul trebuie să se despartă de persoanele dragi, de care se simte legat, trăiește o frică excesivă, o stare de anxietate. Această anxietate, poate apărea la 7 / 8 luni și 6 / 7 ani și se poate 42ecolte42r până la adolescență. Mai des, copilul singur la părinți, trăiește această tulburare, pentru că acesta nu este obișnuit să împartă dragostea părinților cu nimeni.

- ☒ la experiențe traumatizante (boli, timp petrecut în spital, suferințe îndelungate, anumite dizabilități, conflicte și certuri în familie etc.);
- ☒ la tipul de temperament (o anumită sensibilitate a copilului, puțin tolerant la frustrare);
- ☒ la comportamentul hiperprotectiv al părinților;
- ☒ la „ greșelile ” de educație (incongruența mesajelor din partea părinților, lipsa de încurajare a autonomiei și independenței).

În primele zile de grădiniță, pentru a nu exista consecințe negative, despărțirea temporară de mamă / tată / bunici, se va face calm, treptat, în etape și nu pe furiș, însoțită de dovezi de afecțiune, în prezența persoanei care o va înlocui, a educatoarei, la grădiniță.

Să nu se uite că pentru un copil care merge prima dată la grădiniță, sunt reacții „normale” să plângă, să fie speriat, atunci când se desparte de mama.

Despărțirea va fi tratată ca fiind normală și va fi precedată de explicații privind avantajul adaptării la viața grădiniței și a intrării în colectivitate.

În cazul despărțirii de lungă durată sau definitivă, copilul va fi ajutat să înțeleagă situația și va fi susținut material, afectiv și spiritual.

Refuzul copiilor de a merge la grădiniță, timiditatea exagerată, simptomele somatic etc. pot fi ameliorate de educatoare și / sau de specialiști (consilier, psiholog, psihoterapeut).

Dacă situația copilului se agravează (nu stă singur în cameră, are comportament de agățare, este îngrijorat pentru el și părinții lui, nu adoarme, are coșmaruri noaptea, vrea tot timpul ca părinții să fie lângă el, nu-l place întunericul, nu mai mănâncă dacă nu sunt părinții, îi este frică, face crize înainte să plece la grădiniță), este necesară și o evaluare psihiatrică.

SUGESTII PENTRU PREVENIREA DIFICULTĂȚILOR DE SEPARARE/DESPĂRȚIRE, LA GRĂDINIȚĂ

- ☺ **Păstrați-vă calmul!**
- ☺ **Fiți calzi!**
- ☺ **Nu amplificați fricile!**
- ☺ **Nu pedepsiți! Dozați protecția într-un mod optim!**
- ☺ **Arătați că-l acceptați necondiționat!**
- ☺ **Manifestați empatie față de sentimentele trăite!**
- ☺ **Nu prelungiți momentul despărțirii!**
- ☺ **Oferiți explicații!**
- ☺ **Distrageți atenția!**
- ☺ **Organizați activități atractive!**
- ☺ **Dați-i jucăria preferată!**
- ☺ **Cultivați autonomia și independența!**
- ☺ **Atribuiți responsabilități!**
- ☺ **Discutați despre emoțiile pe care le simte!**
- ☺ **Încurajați implicarea copiilor în relație cu alți copii și adulți (în parc, la teatru etc.)!**
- ☺ **Vizitați grădinița de câteva ori înainte!**
- ☺ **Integrați copilul în grup, gradat!**

Grădinița oferă copiilor experiențe variate și diferite față de cele din familie.

În grădiniță, copiii au o mare posibilitate de dezvoltare:

- ♣ **Învăță independența și autonomia;**
- ♣ **Inițiază jocuri de grup;**
- ♣ **Se adaptează la regulile grupei;**
- ♣ **Experimentează exercițiul integrării în societate.**

ASCULTAREA NEMULȚUMIȚILOR DĂUNEAZĂ CREIERULUI

Psih. Adrian Cotună
(Material cules de prof. Cornelia Ganea)

Expunerea la negativitate continuă, diminuează funcționarea creierului. Iată cum poți să vă apărați.

Urăști să auzi oameni plângându-se?

S-a dovedit că există un bun motiv pentru aceasta: a asculta prea multe plângeri face rău creierului în mai multe moduri, după cum spune Trevor Blake, un antreprenor și autor al cărții „Trei pași simpli: O hartă a succesului în afaceri și în viață”. În carte, el descrie cum au învățat neurologii să măsoare activitatea creierului la confruntarea cu diverși stimuli, inclusiv cu o ședință lungă de nemulțumiri și plângeri.

„Creierul lucrează ca un mușchi, mai mult decât am crezut noi. Astfel că, dacă ești țintuit într-un colț prea mult timp ca să asculți negativismele cuiva, e foarte probabil să ajungi și tu să te comporți la fel.”

Chiar mai rău, expunerea la prea multe nemulțumiri exprimate, te poate prosti. Cercetările arată că expunerea la 30 de minute sau mai mult de negativisme – inclusiv a vedea acest gen de materiale la TV – distruge neuronii din hipocamp. „Aceasta este partea din creier de care ai nevoie pentru a rezolva probleme”, spune el. „Practic, îți face creierul terci.”

Dar, dacă ești la conducerea unei companii, nu trebuie să afli dacă e vreo problemă? „Este o mare diferență între a-ți îndrepta atenția către ceva care nu merge cum trebuie și o plângere”, spune Blake. „De obicei, persoanele care se plâng nu vor o soluție; ele vor doar să te atragă în toată mizeria situației. Aproape că poți auzi creierul ciocnindu-se atunci când se adună șase persoane și încep să se plângă: „Nu-i așa că-i îngrozitor?”. Aceasta îți va afecta creierul chiar dacă ești un ascultător pasiv. Iar dacă încerci să le schimbi comportamentul, vei deveni chiar tu ținta nemulțumirilor.”

Deci cum te aperi, pe tine și creierul tău, de toate negativismele? Blake recomandă următoarele tactici:

1. Distanțează-te

„Tatăl meu fuma țigară de la țigară”, se destăinuie Blake. „Am încercat să-i schimb obiceiul, dar nu e deloc ușor să faci așa ceva.” Blake știa că fumatul pasiv îi poate afecta și lui plămâni. „Singura mea soluție a fost să mă îndepărtez eu însumi.”

Ar trebui să privești și plângerile la fel, spune el. „Abordarea mea privind plângerile a fost mereu aceeași ca în cazul fumatului pasiv.” Creierul tău îți va mulțumi dacă te îndepărtezi de nemulțumit, dacă poți.

2. Cere-i nemulțumitului să rezolve problema

Uneori nu ai opțiunea să te distanțezi. Dacă nu te poți îndepărta cu ușurință, o a doua strategie e să-i ceri nemulțumitului să rezolve problema.

„Încearcă să determini persoana care se plânge să-și asume responsabilitatea pentru a găsi o soluție”, spune Blake. De obicei, răspund la o plângere cu: „Ce ai de gând să faci în legătură cu asta?”. Mulți plângăreți pleacă țăfnoși în acel moment, pentru că nu le-am dat ce-au vrut, spune Blake. Dar unii chiar s-ar putea să încerce să rezolve problema.

3. Suscuturile!

Când ești prins în capcana de a asculta plângeri, poți utiliza tehnici mentale pentru a bloca negativismul și a-ți salva neuronii. Una dintre ele este preferata lui Blake, utilizată de regretatul jucător spaniol de golf Seve Ballesteros, în timpul unui meci împotriva lui Jack Nicklaus – un meci pe care publicul voia ca Ballesteros să-l piardă. „Îi era greu să suporte ostilitatea publicului”, spune Blake. „Așa că și-a imaginat un clopot de sticlă, pe care nu-l putea vedea nimeni, coborând din cer pentru a-l proteja.”

Aruncătorii din competițiile majore de baseball pot fi auziți uneori strigând „Scuturile activate!”, în timp ce se îndreaptă spre dâmb. El adaugă că propria sa apărare imaginată e „mai mult ca o pelerină a invizibilității, cum avea Harry Potter”.

O strategie asemănătoare este de a te retrage mental într-un loc preferat imaginat, undeva unde te-ai duce dacă ai avea o baghetă magică. „Pentru mine, era o fâșie de nisip frumos, alb ca zahărul, care se extindea ca o potcoavă în afara unei insule izolate”,

spune Blake. „Mă retrăgeam în acel loc personal când oamenii făceau scandal, furioși. puteam să le zâmbesc și să-i aprob din cap la momentele potrivite și, în același timp, să fac o plimbare pe plaja mea personală.”

Blake a văzut prima dată imaginea insulei într-o revistă și aceasta i-a rămas în minte. Până la urmă, a avut ocazia să o vadă și în realitate. „Am aflat că insula era de închiriat și era aceeași pe care o văzusem. Așa că am închiriat-o pentru o săptămână. Și am ajuns să fac acea plimbare.”

Efect placebo – efect nocebo

Traducerea: Psih. Adrian Cotună

Sursa: <http://www.inc.com/minda-zetlin/listening-to-complainers-is-bad-for-your-brain.html>

Este incredibil cât de mult poate fi influențat subconștientul nostru de forța sugestiei ! Și întrucât mintea subconștientă este cea care controlează corpul nostru și întreaga viață, prin intermediul sugestiei putem avea parte de o mulțime de întâmplări – unele plăcute, altele extrem de neplăcute.

Multă lume a auzit de efectul placebo. În cadrul unui experiment medical, ți se dă un medicament despre care ți se spune că este foarte eficient – de pildă ca pansament gastric. Din 100 de voluntari pe care se testează medicamentul, aproximativ 50 constată într-adevăr că au scăpat de durerea de stomac. Dar – surpriză ! Așa-zisul medicament este de fapt o boboacă de zahăr acoperită de un înveliș albastru. El nu conține nimic altceva decât zahăr. Și atunci, ce anume i-a vindecat pe cei 50 de voluntari ?

Forța sugestiei. Li s-a spus că se vor face bine, au fost convinși că se vor face bine și s-au făcut bine. În fapt, subconștientul lor a fost convins de eficiența medicamentului și a dat organismului comenzile necesare pentru a se face bine. Tot ceea ce mintea noastră crede, poate realiza.

Mult mai puțini au auzit de efectul nocebo. În cadrul unui experiment similar, ți se dă o pastilă despre care ești avertizat că îți va face rău – de pildă crampe stomacale. De data aceasta, numărul celor ce se plâng de dureri la stomac este însă de 90! Evident era aceeași pastilă inofensivă de zahăr. Se constată însă că forța sugestiei negative este mult mai mare decât a sugestiei pozitive.

Lucrul acesta trebuie să ne dea de gândit. Suntem expuși zilnic, oră de oră, unei adevărate avalanșe de mesaje negative, în primul rând prin presă: inundații, cutremure, avioane prăbușite, crime, violuri, prețuri care cresc, bârfe răutăcioase ale colegilor, accidente de mașină, etc. etc.

Aceste mesaje cu puternică valoare emoțională lucrează fără să ne dăm seama asupra subconștientului nostru. Iar rezultatul este că, ne merge prost fără să știm de ce. Suntem deprimați, ne pierdem încrederea într-o viață mai bună, ne așteptăm să ni se întâmple ce e mai rău. Și, de obicei, la ce te aștepti, așa se întâmplă. Dăm vina pe ursită, pe guvern, pe socri, pe colegi, fără să observăm că, de fapt răul este în noi. Că l-am lăsat să pătrundă în mintea noastră ori de câte ori a vrut, fără să realizăm că trăim în casă cu un dușman.

Gata ! Puneți piciorul în prag! Începând de astăzi închideți ușile pentru acești musafiri periculoși.

Evitați să mai urmăriți jurnalele cu știri negative. Schimbați postul pe altceva. În fond aveți 25 -30 -40 de canale prin firma de cablu. Urmăriți emisiunile educative și cele care să vă refacă starea optimistă. Muzică, divertisment, comedii....

Evitați persoanele negative, cele care permanent se vaietă, critică și condamnă. Dacă așa sunt colegii de serviciu sau, mai rău, șeful dumneavoastră, gândiți-vă foarte serios să vă căutați un alt loc de muncă. Altfel, rămânând alături de ei, riscați să vă condamnați la o viață de eșec și frustrare.

Asociați-vă cu persoane pozitive, optimiste, orientate spre succes. Dacă vreți să aveți o viață de succes, trebuie să stați cât mai mult în preajma unor oameni de succes. Învățați de la ei, gândiți ca ei, acționați ca ei.

Folosiți permanent forța sugestiei pozitive citind cărți motivaționale sau biografii ale oamenilor de succes, ascultând casete și CD-uri motivaționale, participând la cursuri și seminarii despre succes, urmărind emisiuni radio și Tv cu oameni de succes.

Pe scurt, folosiți la maximum **forța sugestiei pozitive** și reduceți la minim forța sugestiei negative.

Preluăți controlul tuturor elementelor de sugestie din preajma dumneavoastră și folosiți-le pentru a vă atinge obiectivele.

Vă sugerez un mic exercițiu pe care să-l faceți zilnic. Timp de două săptămâni:

1) nu vă mai plângeți de nimic, nici în sinea dumneavoastră, nici față de alții;

2) nu mai urmăriți jurnalele de știri la televizor;

3) nu ascultați văicărelile celor din preajmă, cereți-le să schimbe subiectul.

Dacă aveți răbdarea să faceți acest exercițiu, veți observa că perspectiva asupra vieții vi se va schimba.

ROLUL EDUCATOAREI ÎN FORMAREA ȘI DEZVOLTAREA PERSONALITĂȚII COPILULUI

**Prof. Dumitru Lidia Simona
Grădinița „Mihai Eminescu” Tg-Jiu**

„Performanțele elevilor sunt legate, în opiniile multora, de dăruirea și calitatea corpului profesoral, de dotarea materială a școlilor și de felul în care este structurată intervenția educativă în ansamblu. Aceasta înseamnă că ... elevii evoluează într-un mediu care le determină succesele sau eșecurile”.

Exercitarea profesiunii de cadru didactic în general și a educatoarei în special, presupune ca acesta să dispună de cunoștințe temeinice de specialitate, dăruire/vocație, tact pedagogic și o bună comunicare atât cu colegii, directorul instituției, inspectoratul școlar cât și cu preșcolarii și părinții elevilor/preșcolarilor.

Dacă toate acestea se regăsesc într-un cadru didactic, succesul acestuia în această „meserie” este garantat.

În ce privește rolul pe care educatoarea îl are la clasă este acela de a ajuta copilul în socializare pentru nivelul I (3-4 ani) și apoi pregătirea pentru școală (5-6/7 ani).

Importantă este deci adaptarea copilului la viața de grădiniță cu cerințele ei și abia apoi implicarea preșcolarului în procesul instructiv-educativ pentru ca rezultatul muncii să aibă efectul scontat.

Spre deosebire de profesori care predau o singură materie, educatoarea dispune de cunoștințe din toate domeniile: matematică, limbă și literatură română, literatură universală, cunoașterea mediului, fizică, chimie, geografie, muzică, desen, educație fizică, ecologie, cunoștințe pe care le transmite preșcolarilor printr-o strategie bine planificată, sub formă de joc, încă de la vârsta de 3 ani și până la plecarea acestora la școală când copiii dispun de priceperi, deprinderi și cunoștințe care-i fac apți pentru a trece în această etapă.

Educatoarea nu este doar o simplă sursă de informații. Pe lângă acestea, dispune și de cunoștințe de psihologie și pedagogie care o ajută în a-și îndeplini rolurile ce-i revin din statutul de cadru didactic și anume de: planificare, organizare, control, îndrumare, evaluare, monitorizare, consiliere, decizie în derularea actului instructiv-educativ.

Copilul intră în grădiniță la vârsta de 3 ani și de cele mai multe ori vine direct din familie, cu deprinderi destul de puține, un limbaj sărac, cu deficiențe de pronunție, stingher și timid. Educatoarea „îl ia în primire” și fără a sta pe gânduri începe procesul de transformare dând dovadă de mult tact pedagogic, afectivitate, dăruire.

Acasă, în primii ani de viață, copilul a dobândit noțiuni despre sine, anumite reguli, începe să devină independent și activ. Întreaga sa dezvoltare este condiționată de relațiile pe care acesta le stabilește cu persoanele din jurul său: părinți, frați, bunici etc, totodată aceștia influențând dezvoltarea și modul de relaționare cu cei din jur.

Odată cu intrarea copilului în grădiniță, acesta își îmbogățește sfera relațiilor intrând în contact cu o lume necunoscută, străină pentru el dar care-i oferă căldură și protecție. De unde până atunci părinții, singurii adulți aflați în preajma lui care-i oferiseră siguranță și afecțiune și la care știa să răspundă încep încet, încet să fie „înlocuiți” cu „doamna” o femeie străină până la un moment dat dar care devine o persoană foarte importantă pentru copil; un confesor, un partener de joacă, o „a doua mamă” care îi conduce într-un spațiu care-i oferă libertate, încredere, susținere, loc de experimentare, explorare, dezvoltare.

În derularea activităților din grădiniță – în acest spațiu destinat special dezvoltării copilului fiecare gest, fiecare acțiune este derulată cu scopul strict și precis de a duce la îngrijirea, creșterea și dezvoltarea fizică, psihică și intelectuală a copilului, răspunde nevoilor copilului, îl ajută în construirea propriei identități.

Educatoarea devine un adult de referință pentru copil. Nu de puține ori, părinții se confruntă cu „educația” de la grădiniță și cu expresia „așa a zis doamna!” sau „așa a făcut doamna!”.

Educatoarea are darul de a schimba atitudini, reguli și/sau regulamente, comportamentele inacceptabile ale copilului. Îl poate și ajuta să se descopere pe sine, să-și descopere calitățile, aptitudinile, talentul printr-o comunicare

deschisă, plină de încredere, fiind dispusă permanent în a acorda atenție, răspunsuri la întrebări, confidențialitate secretelor acestuia, este încrezătoare în potențialul lui.

Desigur pentru schimbări majore și de durată este necesară colaborarea strânsă cu familia pentru a putea interveni și a le acorda sprijin profesional prin consiliere sau spre a-i putea îndruma spre specialiști care pot interveni în diferite situații (exemplu: diagnosticarea unor probleme de ordin medical depistate de educatoare sau căroro părinții nu le-au dat mare importanță, deficiențe de pronunție – altele decât cele specifice vârstei sau care nu s-au corectat până la o anumită vârstă, etc.).

Pe de altă parte în grupa de preșcolari nu este formată doar din unul sau doi copii așa cum se întâmplă de cele mai multe ori în familie. Clasele sunt formate din 15,20 chiar 30 de preșcolari care provin din medii diferite, culturi diferite. Copiii sunt diferiți din naștere fiecare având propriul nivel de dezvoltare, cunoștințe, deprinderi etc. Educatoarea îi cunoaște pe fiecare, îi descoperă pe fiecare cu tot ceea ce au ei bun, special sau defectuos.

Copiii vor învăța să aibă răbdare, să-și aștepte rândul, să fie înțelegători cu cei mai mici sau mai înceți decât ei, să fie darnici cu cei care nu au, să împrumute jucăria, să completeze răspunsuri, să corecteze greșeli fără a râde de cineva sau ceva, să experimenteze lucruri noi.

Uneori în clase se întâlnesc și copii cu anumite deficiențe așa că ceilalți vor învăța să-l ajute, să-l accepte, să-l sprijine. Educatoarea este cea care empatizează cu fiecare, acordă sprijin, se dă exemplu pe sine sau pe ceilalți în lucrurile bune, formând deprinderi pozitive și încercând pe cât posibil să le elimine pe cele negative.

Copilul are nevoie de afectivitate pentru a se dezvolta armonios în integralitatea sa. Este foarte important să se realizeze acel transfer afectiv dintre educatoare și copil pentru asigurarea succesului școlar al acestuia. Educatoarea este cea care face plăcut mersul copilului la grădiniță și tot ea trebuie să-i inspire încredere, siguranță, să-l susțină în explorare și nu în ultimul rând să-l valorizeze.

LA CE VISEAZĂ COPIII NOȘTRI ÎN MILENIUL III?

Prof. Ecobici Mirella
Grădinița „Mihai Eminescu”, Tg-Jiu

Visarea este o activitate psihică specific umană. Conceptual, visarea înseamnă reverie, meditație, dorință arzătoare de a ne realiza ceea ce ne-am propus. Visătorul este cel înclinat spre reverie, spre meditație, rupt de realitate, ancorat într-o lume a lui, imaginară, personală.

Însă, a avea vise nu pare tocmai potrivit lumii în care trăim, când trebuie să fim cât mai realiști, mai eficienți, mai dinamici, mai 46ecolte46re, mereu conectați la pulsul cotidianului. Este tot mai greu să ne urmăm visele, să ne îndeplinim planurile mărețe stabilite cu atâta euforie.

Însă, copilăria este și va rămâne vârsta inocenței, a purității, a candorii, a naivității, este vremea piticilor din „Albă ca Zăpada”, a palatelor de cleștar, a apelor de smarald, a lui Făt Frumos și a Ilenei Cosânzeana. Este vremea lui Moș Nicolae care aduce celor mici dulciuri în ghetuțe sau nielușe, pentru cei neascultători, a lui Moș Crăciun încărcat cu saci de jucării, care vine direct din Laponia și lasă copiilor jucării și dulciuri sub brad. Toate acestea ar trebui să fie premise pentru visele copiilor noștri.

Din punct de vedere psihologic, visele copiilor se formează, se clădesc și se întemeiază sub influența mai multor factori:

📖 **Temperament.** Persoanele introvertite, prin structura lor, sunt predispuse visării, fiind mai retrase, mai puțin comunicative, mai puțin sociabile, își construiesc lumea lor, pe baza unor căutări, a unor demersuri și concluzii obținute ca produse personale. Melancolicii și sangvinicii sunt persoane cu o imaginație bogată, creative care încearcă să descopere lumea pornind de la descoperirea eu-lui personal.

📖 **Nivelul de dezvoltare intelectuală.** La nivelul proceselor psihice senzoriale, visele sunt percepții, reprezentări schematizate, simbolizate ale contactelor directe cu realitatea, sunt un exponent al trecerii produselor psihice de la nivel obiectual la nivel personal, prin filtrul dorinței. La nivelul proceselor psihice cognitive, visele au ca fundament, nivelul de dezvoltare a operațiilor gândirii, capacitatea de analiză și sinteză a informației de orice natură, de abstractizare și generalizare, competența de a stabili comparații, de a face deducții și analogii, astfel încât visele sale să nu fie utopice, de nerealizat, ci să se înscrie pe o traiectorie corectă între prezent și viitor, între real și ireal, posibil ori imposibil.

📖 **Volumul de cunoștințe** acumulat și sistematizat până la un moment dat. Cu cât explorează mai multe spații ale cunoașterii și tinde către cele mai îndepărtate orizonturi, cu atât își poate defini visuri mărețe, cu adevărat îndrăznețe. Pe de altă parte, copilul care nu observă, nu ascultă, nu caută să înțeleagă, nu este interesat să descopere, să știe, nu posedă achiziții la nivel intelectual, nu-și poate contura vise ca idealuri în viață.

📖 **Întreaga personalitate** definește visele – ca exponent al eu-lui fiecărui copil.

Însă, ne gândim, oare la ce visează copiii noștri? Cum sunt visele lor? Cum apar și cum dispar ele? De unde provin ele? Au ei oare vise mărețe, înălțătoare? În condițiile în care trăim, într-o lume aflată în continuă schimbare, într-o societate în care se face cu greu diferența între valoare și nonvaloare, în care li se cere copiilor să facă ceea ce trebuie și nu ceea ce știu ei că trebuie, este deosebit de important să găsim cuvintele potrivite pentru a exprima ceea ce visează copiii noștri. La o analiză mai detaliată, și interpretând noțiunea de vis la un nivel mai puțin, mai puțin abstract, ci mai aproape de real, de concret, observăm că visele copiilor sunt, de fapt, trebuințe împletite cu dorințe.

Visele copiilor sunt dintre cele mai diverse, sunt amuzante dar, în același timp, serioase, simple ori complexe, inocente ori mature, materiale ori spirituale. Ele variază de la a se da în carusel până la a fi președintele țării, de la a fi cel mai bun portar la fotbal, până la a se întâlni cu actorii preferați din filmele pentru copii. Când sunt întrebați ce vor să devină când vor fi mari, ei răspund alegând în mod aleatoriu una dintre meseriile cunoscute: medic, profesor, polițist, avocat etc., fiind, de cele mai multe ori visele părinților și nu ale lor. Cu timpul însă, ei descoperă, află, cercetează, își modelează personalitatea, astfel încât, către vârsta adolescenței, își aleg deja un drum în viitor.

Așadar, noi, dascălii trebuie să contribuim la conturarea și îndeplinirea viselor copiilor noștri prin literatură, ca artă a cuvântului, care-l oferă copilului un întreg univers de gândire și sentimente, de aspirații și îndrăzneală, de emoții și acțiune, prin desen, ca modalitate de exprimare liberă și necondiționată de reguli, prin muzică, făcând sufletul să vibreze să se elibereze și să se înalțe, prin noi înșine, ca dascăli, trăindu-ne propriul vis în fața copiilor, dăruind.

INTEGRAREA SERVICIILOR DE EDUCAȚIE ANTEPREȘCOLARĂ ÎN UNITĂȚILE DE EDUCAȚIE TIMPURIE

Prof. Bizdoacă Ana-Maria
Grădinița „Mihai Eminescu”, Tg-Jiu

Educația timpurie se constituie într-o abordare pedagogică ce acoperă intervalul de la naștere la 6/7ani, interval în care au loc transformări profunde și achiziții fundamentale în dezvoltarea copilului.

Note distinctive ale educației timpurii

- copilul este unic și abordarea lui trebuie să fie holistă (comprehensivă sub toate aspectele dezvoltării sale);
- vârstele mici recomandă o abordare integrată a serviciilor de educație timpurie (îngrijire, nutriție, educație);
- adultul/educatorul, la nivelul relației didactice, apare ca un partener matur de joc, care cunoaște toate detaliile și regulile care trebuie respectate;
- activitățile desfășurate în cadrul procesului educațional sunt adevărate ocazii de învățare situațională;
- părintele este partenerul-cheie în educația copilului, iar relația familie – grădiniță – comunitate este hotărâtoare („Curriculum pentru Învățământul Preșcolar, 0-6/7 ani”, M.E.C.T., 2008).

Focalizarea pe educația timpurie este firească, știut fiind faptul că dezvoltarea copiilor este rapidă în această etapă de vârstă, iar valorificarea potențialului pe care îl are copilul creează pentru acesta premisele performanțelor lui ulterioare.

Finalitățile educației timpurii

- Dezvoltarea liberă, integrală și armonioasă a personalității copilului, în funcție de ritmul propriu și de trebuințele sale, sprijinind formarea autonomă și creativă a acestuia.
- Dezvoltarea capacității de a interacționa cu alți copii, cu adulții și cu mediul pentru a dobândi cunoștințe, deprinderi, atitudini și conduite noi; încurajarea explorărilor, exercițiilor, încercărilor și experimentărilor, ca experiențe autonome de învățare.
- Descoperirea, de către fiecare copil, a propriei identități, a autonomiei și dezvoltarea unei imagini de sine pozitive.
- Sprijinirea copilului în achiziționarea de cunoștințe, capacități, deprinderi și atitudini necesare acestuia la intrarea în școală și pe tot parcursul vieții.

Rolul adultului în dezvoltarea globală a copilului

Copilul învață cu preponderență din contactul său cu mediul fizic și social. Relația pe care acesta o are cu mediul, răspunsul pe care îl primește la interacțiunile pe care le inițiază sau le stabilește în demersul său de explorare și experimentare sunt definitorii pentru dezvoltarea integrată.

Acasă, în primii ani de viață, copilul dobândește noțiuni despre sine, se poate repera ca identitate, ca aparținând unui grup cultural și social, își poate cunoaște și recunoaște competențele și abilitățile, deprinde reguli și începe să își asume responsabilități, devine independent și activ în propria-i viață.

Întreaga dezvoltare a copilului este condiționată de calitatea relațiilor pe care le stabilește cu mediul social în care trăiește. Fiecare participant în viața copilului (părinți, frați, bunici) influențează modul său de dezvoltare, condiționând modelele relaționare pe care copilul le integrează și pe care le va reproduce în viața sa.

Odată cu înscrierea la grădiniță, copilul își îmbogățește considerabil sfera relațiilor, intrând în contact cu o lume necunoscută, oarecum străină și stranie pentru el. Până în acest moment, singurii adulți care l-au înconjurat au fost aceia în care a investit afectiv, cărora știe să le răspundă și care îi cunosc nevoile. În absența mamei sau tatălui, copilului trebuie să i se acorde posibilitatea unor relații de calitate cu adulții care îl înconjoară.

Indiferent de rolul pe care îl avem în grădiniță ne aflăm într-o poziție de receptor/ inițiator al interacțiunii cu copilul, preluând într-o mare măsură acțiunile parentale. Tot ceea ce-l înconjoară pe copil trebuie să îl susțină pe acesta să exploreze, să experimenteze, să se dezvolte. Dincolo de mediul fizic în care se derulează activitatea din grădiniță, mediu care este deosebit de important, este necesar să recunoaștem importanța intervenției fiecărui membru al personalului, didactic, nedidactic sau auxiliar, fiecare membru în echipă, se va regăsi într-o mai mare sau mai mică măsură în relațiile pe care copilul învață să le construiască cu adulții din jurul său și, în același timp, în dezvoltarea integrată a acestuia.

În derularea activității în grădiniță, într-un spațiu destinat copilului și dezvoltării acestuia, fiecare gest are o semnificație de îngrijire, creștere și dezvoltare a copilului și este important ca toți profesioniștii să dețină același tip de aptitudini și atitudini în raport cu copilul:

- căldură și afecțiune;
- răspuns imediat la nevoile copilului;
- disponibilitate de a răspunde întrebărilor copilului;
- sancționare educativă, constructivă a comportamentelor inacceptabile ale copilului;
- respect;
- deschidere și comunicare;
- limite clare și bine precizate;
- recunoașterea calităților și a reușitelor;
- nediscriminarea;
- confidențialitate și încredere reciprocă.

În grădiniță, copilul își continuă construirea propriei identități. De data aceasta, el se raportează la alți copii de aceeași vârstă, începe să relaționeze cu ei, să se compare cu aceștia, să își negocieze regulile în grup, să-și ajusteze comportamentele în funcție de colegi. Pentru copil, este un moment important al construcției sale ca persoană. Atitudinea adultului trebuie să îl sprijine și să îl încurajeze în acest demers, să îi consolideze încrederea în sine, să îl valorizeze permanent, controlând comportamentele nedorite cu multă atenție pentru copil.

De multe ori, din dorința de a ne apropia de copil, îi găsim tot felul de nume de alint: „Broscuță”, „Gândăcel”, „Pepenaș”. Ceilalți copii vor fi tentați să ne copieze, transformând alintul nostru într-o poreclă pentru copil. Și iată cum un gest aparent bine intenționat al adultului, are ca rezultat lezarea demnității copilului. Este adevărat, nu întotdeauna gestul adultului este bine intenționat: gândiți-vă de câte ori porecla copilului este „Grasule”, „Patru ochi”, „Fomilă”, „Țăcănilă”, „Somnorici” etc. În aceste situații, vorbim despre stigmatizarea copilului, despre etichetare. Toate acestea vin să distrugă stima de sine a copilului: chiar dacă la început va protesta, treptat, copilul își va asuma noul „nume” și comportamentele atribuite, comportându-se în conformitate cu așteptările noastre. În acest fel, adultul are un comportament discriminativ și va învăța copiii să dobândească comportamente discriminative.

Din același tip de eroare face parte penalizarea copilului și nu a comportamentului inadecvat al copilului: dacă un copil vorbește tare sau țipă în grupă este „un copil RĂU”. Copilul nu este „rău”, comportamentul său ne deranjează, deoarece ceilalți copii nu se pot concentra asupra a ceea ce fac, noi nu putem vorbi mai tare etc. Și toate acestea copilul trebuie să le știe, să i le explicăm („Dacă strigi așa tare, nu ne putem auzi cu toții. Mă deranjează când țipi, aș dori să vorbești ceva mai încet, te rog.”), nu să etichetăm copilul („Cristi, ești un băiat rău!”).

Copilul are o identitate, care trebuie respectată. El știe că are un nume și un prenume, însă mai știe că acasă, mama și tata îl strigă „Vlad” și nu „Ionescule”. Modalitatea de adresare utilizând numele și nu prenumele copilului creează o distanță între copil și adult, distanță care va împiedica adaptarea copilului la grădiniță, asumarea regulilor de către acesta, participarea și explorarea lui. Copilului trebuie să ne adresăm utilizând prenumele său în comunicarea curentă. Numele (și prenumele!) se poate folosi, de exemplu, atunci când copilul realizează o lucrare (un desen, o pictură, un colaj etc.).

Fiecare profesionist (director, educatoare, consilier, instructor de activități opționale, asistent medical, îngrijitoare, bucătăreasă, logoped, contabil, administrator etc.) trebuie să fie conștient de misiunea grădiniței și de promovarea valorilor și principiilor acestuia:

- abordarea holistică a dezvoltării copilului;
- educația centrată pe copil și pe dezvoltare globală în contextul interacțiunii cu mediul, natural și social;
- adecvarea la particularitățile de vârstă și individuale;
- evitarea exprimărilor, prejudecăților de tip discriminator;
- incluziune socială; luarea în considerare a nevoilor educaționale speciale ale copiilor;
- celebrarea diversității;
- luarea în considerare a experienței culturale și educaționale cu care copilul vine din familie și comunitate;
- centrarea pe nevoile familiilor;
- valorificarea principiilor învățării autentice.

Modalitățile prin care adulții profesioniști transferă aceste deziderate în practica de zi cu zi sunt extrem de diverse (obiectivele afirmate, activitățile individuale și de grup propuse părinților și copiilor, amenajarea spațiului, materialele utilizate, colaborarea cu comunitatea etc.). Dar tocmai datorită importanței pe care o are relația copilului cu adultul în dezvoltarea integrată a copilului, cea mai importantă resursă în îndeplinirea misiunii grădiniței este resursa umană (personalul didactic, nedidactic sau auxiliar). Este important ca fiecare dintre noi, cei care ne desfășurăm activitatea în grădiniță, alături și împreună cu copilul și familia sa, să reușim să avem aceleași practici între noi, aceleași concepte în care credem și în jurul cărora ne construim activitățile de zi cu zi. Iată cum putem reuși ca toți să cunoaștem toate acestea:

• **Misiunea grădiniței** se stabilește în reuniune de echipă, cu participarea întregului personal.

Este important ca toți să participe la construirea unei misiuni, deoarece este mult mai ușor să aderi la ceva la care ai contribuit. În situația în care misiunea este impusă, există riscul rezistențelor din partea personalului, de respingere a acesteia și neasumare a ei. După stabilirea acesteia, misiunea trebuie afișată astfel încât să fie vizibilă și ușor de înțeles pentru toți: personal didactic, nedidactic, auxiliar sau copii și părinți. Este important de știut faptul că misiunea (și tot mecanismul de implementare al acesteia) este „un organism viu”, este în dinamică permanentă, determinante fiind nevoile copiilor și ale părinților, noile curente și cercetări în domeniul dezvoltării copilului, politicile educaționale etc.

• **Practicile recomandate și acceptate**, în conformitate cu misiunea stabilită de comun acord, trebuie să fie transferate către toți profesioniștii, în funcție de specializările acestora, prin activități de formare inițială și continuă. De asemenea, ca și în cazul misiunii, există o dinamică de ajustare permanentă a practicilor la nevoile identificate la copil și familia acestuia, la nevoia de formare a personalului.

Repartizarea într-o anumită grupă a copilului, după înscrierea la grădiniță, este o decizie importantă, care trebuie analizată și dezbătută îndelungat de către directorul grădiniței, educatori și numai împreună cu părinții copilului. Este important pentru noi să cunoaștem tipul de interacțiune care îl securizează pe copil (și care este reprezentat de tipul de relație pe care copilul l-a stabilit cu părinții săi), care îi potențează dezvoltarea integrată, care corespunde individualității sale (ca structură, ca identitate culturală etc.). Acestea ne vor ajuta să alegem cea mai bună variantă pentru copil și familia sa, copilul având nevoie de o relație afectivă cu un adult care să-i poată răspunde la fel ca părinții la nevoile sale.

Datorită momentelor de interacțiune foarte încărcate de afecte la care suntem martori sau la care participăm în mod direct (separarea de părinți, coșmarurile din timpul somnului de după-amiază, momentele de igienă ale copilului), este foarte important să se producă un transfer afectiv dinspre copil spre noi (indiferent dacă suntem educatori la grupă sau îngrijitori). Copilul se liniștește în prezența noastră, ne caută cu privirea atunci când își ține părintele de mână și vine spre grădiniță, ne povestește ce a făcut acasă. În acest fel, pentru copil putem deveni persoana de referință din punct de vedere afectiv.

Copilul are abilitatea de a investi afectiv și în alte persoane decât mama sau tatăl său, dispunând de schema atașamentelor multiple.

Trebuie să fim pregătiți să facem față acestui rol, ba mai mult, ar fi cât se poate de util ca echipa grupei să stabilească ca metodologie de lucru nominalizarea câte unei persoane de referință pentru fiecare copil în parte. Este adevărat, persoana de referință nominalizată administrativ nu coincide întotdeauna cu persoana de referință care răspunde nevoilor afective ale copiilor (aleasă de copil), însă un astfel de rol este util deoarece:

- Presupune o relație de interacțiune privilegiată (ajutorul în momentul mesei, al îmbrăcatului, primirea sau plecarea la/ de la grădiniță);
- Este o relație de atașament diferită de relația pe care copilul o are cu părinții săi, însă respectă caracteristicile acesteia (încredere și respect reciproc, susținere și încurajarea explorării copilului, valorizare și satisfacerea nevoilor de dezvoltare ale copilului etc.).

Pentru a putea construi o relație de referință securizantă pentru copil trebuie:

- Să acordăm un timp special acestei relații, chiar dacă avem mai mulți copii în grijă sau avem alte responsabilități. Este un suport important pentru dezvoltarea copilului într-un cadru care-i conferă siguranța afectivă.
- Să fim constanți în atitudinea noastră și să-i arătăm copilului că se poate baza pe noi: suntem acolo când sosește la grădiniță; suntem lângă el când plânge, ne ținem promisiunile.
- Să privim, să ascultăm și să răspundem copilului, să-i acordăm atenția noastră deplină.
- Să fim realiști cu așteptările pe care le avem de la copil.
- Să avem o bună relație cu părinții acestuia. Copilul trebuie să simtă că există o relație pozitivă între noi și părinții săi. Aceștia din urmă au nevoie să știe că sunt respectați în rolul lor de părinți și au nevoie să știe că există cineva care se ocupă în mod mai special de copilul lor.

Datorită acestui tip de relație cu care copilul ne investește, se impune efortul de a limita numărul de persoane care trebuie să se ocupe de un singur copil (educatori în schimburi de ture, îngrijitoare, bucătărese etc.), astfel încât să se asigure continuitatea prezenței noastre lângă copil și pentru a crea o constanță în atitudinile de îngrijire și educative.

Crescând, copilul începe să se relaționeze cu cei de-o seamă, trecând de la „jocul în paralel”, la cel „împreună cu” ceilalți copii, câștigându-și și consolidându-și imaginea de sine. Pe tot parcursul dezvoltării sale integrate, copilul se raportează la susținerea adultului: acesta este partenerul său de joacă privilegiat, este sprijinul său, este un reper afectiv. Copilul este dependent de adult, însă alături de el își descoperă independența. Dacă relația cu adultul este pozitivă, îl ajută pe copil să-și câștige încrederea în sine, îl valorizează și îl susține în explorare.

De la ajutor la autonomie

Dezvoltarea autonomiei copilului este influențată de acțiunea și interacțiunea unei multitudini de factori: familia prin stilul său educațional, trăsăturile de personalitate ale copilului, grupul său de prieteni, grădinița (personalul didactic și nedidactic) prin strategiile pe care le promovează în educație, grupul de covârșnici, media.

Cunoașterea mediului familial, crearea parteneriatului cu părinții, activitatea sistematică de descoperire a copilului, adecvarea strategiilor educaționale la particularitățile individuale și ale vârstei reprezintă condiții necesare pentru eficiența activității instructiv educative din grădiniță.

Programul zilei și dezvoltarea autonomiei

Copiii se dezvoltă într-un mediu ordonat și predictibil. Obiceiurile cotidiene, rutinele au o altă importanță decât

pentru adulți. Ora mesei, timpul în care se joacă, ora de somn din timpul zilei, momentele în care pleacă și vin de la grădiniță sunt obiceiuri zilnice care le oferă copiilor stabilitatea de care au nevoie pentru buna lor dezvoltare, dar și sentimentul de căldură și protecție. Repetând mai multe zile sau mai multe luni la rând aceleași lucruri, învață să se cunoască mai bine pe ei înșiși și încep să perceapă mai clar lumea care îi înconjoară. Beneficiile rutinei constau în faptul că repetiția este modalitatea de bază prin care copiii pun stăpânire pe orizontul apropiat.

Cum învață copilul să se spele pe mâini? Prin repetarea acestui obicei până când îl deprinde singur.

De ce preferă aceeași carte de povești? Pentru că îl atrage foarte mult și, la un moment dat, în afară de faptul că știe povestea pe dinafară, oferă și unele explicații conceptuale, învață noțiuni pe care nu ne-am așteptat să le înțeleagă la vârsta lui.

Trăsăturile de personalitate ale copiilor, variabile importante în dezvoltarea autonomiei

Părinții și educatoarele conlucrează în procesul de cunoaștere a trăsăturilor de personalitate ale copilului pentru a interveni eficient în educarea autonomiei acestuia. În majoritatea cazurilor, copiii parcurg pas cu pas etapele dezvoltării depășind cu succes dificultățile inerente vârstei. Uneori însă, intervin probleme delicate în educarea copiilor, iar familia se poate simți depășită și atunci intervine inadecvat în rezolvarea problemelor prin pedepse exagerate, prin abuz emoțional sau fizic, prin neglijare etc. Este cazul copiilor cu un comportament dificil sau provocator: copilul puternic sensibil, autoabsorbit, sfidător, neatent și activ agresiv („Copilul provocator” Stanley Greenspan, prof. psihiatru în știința problemelor de comportament, și pediatru la Spitalul Universitar George Washington, SUA.) Pentru a putea lucra cu acești copii, este nevoie de multă grijă, efort și sensibilitate.

Stimularea verbală și nonverbală realizată de părinți are o influență importantă în dezvoltarea intelectuală, socială și emoțională a copilului. Calitatea comunicării de la părinte la copil poate fi mai puțin importantă decât gradul în care ei reușesc să susțină conversația în dublu sens. Accesul la foarte multe jucării se consideră că este mai puțin important decât modul în care copilul, cu ajutorul părintelui, poate fi încurajat să exploreze obiectele și relațiile spațiale din mediul său natural.

Disponibilitatea cărților în casă și modul în care părinții știu să-și ajute copilul să învețe să citească sunt factori importanți în rapiditatea deprinderii cititului. Exprimarea emoțiilor pozitive este percepută ca un element esențial pentru inițierea interacțiunilor cu ceilalți, pentru capacitatea de a rezolva în mod eficient conflictele și implicit pentru dobândirea strategiilor eficiente de reglare emoțională.

Calitatea relației copil – educatoare, premisă a interacțiunilor pozitive

La fel ca în cazul părinților, atitudinea educatorilor față de disciplină, precum și consecvența cu care aplică recompensele și pedepsele este extrem de importantă. Educatorii care nu obișnuiesc să le explice copiilor regulile și nu aplică consecvent consecințele stabilite în legătură cu încălcarea regulilor, favorizează lipsa sentimentului de control și împiedică dezvoltarea autonomiei copiilor. Astfel, copiii care trăiesc într-un mediu pe care nu-l percep ca fiind controlabil și predictibil au mai multe dificultăți în reglarea emoțională și în integrarea în grup. Pe de altă parte, copiii cu care se discută regulile și în cazul nerespectării lor, se aplică consecințele discutate, vor dezvolta abilități de reglare emoțională optime.

Copiii învață că există anumite reguli și consecințe pentru fiecare context social. De exemplu: *La masă mergem pe rând. Dacă alergăm putem să cădem sau să ne lovim.*

Copiii nu urmează regulile de la sine. Pentru a fi respectate, regulile sunt stabilite împreună cu părinții sau educatoarele, sunt explicate și discutate. De asemenea, este nevoie de contextul în care să exerseze comportamentul și de reamintirea regulii. De exemplu: *Avem grijă de jucării. Pentru ca toți să avem cu ce să ne jucăm – consecința pozitivă. Dacă le stricăm, nu vom avea cu ce să ne jucăm – consecința negativă.*

Convergența acțiunilor familie – grădiniță în privința discutării, negocierii, stabilirii regulilor crește șansele ca acestea să fie respectate de copil.

Pentru a organiza procesul instructiv - educativ corespunzător exigențelor vieții contemporane referitoare la pregătirea tinerei generații, datele psiho-pedagogice au demonstrat că trebuie să avem o reprezentare clară despre stadiile de dezvoltare psihică a copilului, despre formarea personalității acestuia.

Pentru a avea succes și pentru a-și atinge scopul și obiectivele sale în raport cu cerințele vieții sociale, grădinița trebuie să ofere o paletă cât mai largă de servicii educaționale care să fie atractive și să satisfacă cerințele copiilor, părinților, școlii. Responsabilitatea educatoarelor crește enorm, iar pregătirea implică motivație puternică și orientare consecventă. Copiii trebuie să crească în pace și libertate, înconjurați de dragoste și prietenie. Ei beneficiază de dreptul la autonomie, la exprimarea opiniei, la creație și comunicare, la cunoașterea adevărului și înțelegerea fenomenelor sociale și economice care îi înconjoară. Astfel, investiția în copii cât mai de timpuriu ne conduce, pe termen lung, la dezvoltare socială și la realizarea susținută a drepturilor copilului.

Pe plan internațional, perioada de timp pentru educație timpurie este definită ca perioada vieții copilului de la concepție până la 8 ani, deoarece acum are loc cea mai rapidă dezvoltare a creierului. Cei mai importanți ani sunt primii doi, când apar cele mai semnificative schimbări din punct de vedere intelectual, emoțional, psihologic și social.

Strategiile și programele pentru Dezvoltarea Timpurie a Copilului trebuie să se adreseze nevoilor multiple ale copilului ținând seama de sănătate, nutriție, educație timpurie, stimularea psiho-socială și, în același timp, întărind rolul mediului în care trăiește copilul. Calitatea creșterii, a îngrijirii și a protecției în această perioadă reprezintă cheia care înlătură decesul, boala, întârzierea în creștere, trauma, proasta alimentație, întârzierile în dezvoltare, atâta timp cât ele asigură o creștere sănătoasă, stima de sine și abilitatea de a învăța lucruri care, sunt cruciale pentru pregătirea pentru școală, pentru viață.

Curriculum-ul pentru copiii sub 3 ani, cuprinde planul de învățământ pentru nivelul antepreșcolar:

Tipuri de activități:

1. JOCUL: jocul cu jucăria, jocul simbolic, jocul senzorial, jocul cu nisip și apă, jocul de construcție, jocul didactic

Educatorea va stimula și încuraja copiii să exploreze (folosindu-se de simțuri) jucăriile și materialele puse la dispoziție și, ulterior, să acționeze cu ele, iar copilul va învăța să se joace și să împartă cu ceilalți, precum și să-și asume un rol.

1. ACTIVITĂȚI ARTISTICE ȘI DE INDEMÂNARE: desen, pictură, modelaj, activități practice

Educatorea va crea situații de joc și de învățare în care aceștia să recunoască și să diferențieze culori, puncte, linii, forme în mediul imediat apropiat, iar copiii vor învăța să utilizeze instrumente specifice acestor activități și vor exprima idei, sentimente, mai întâi cu ajutorul educatoarei, apoi singuri;

2. ACTIVITĂȚI DE MUZICĂ ȘI DE MIȘCARE: audții, jocuri muzicale, jocuri cu text, cântece, euritmie

Educatorea va cânta copiilor și va stimula interesul copiilor pentru muzică, iar copiii vor asculta discuri, PPS - uri, CD-uri, cu cântece și vor executa mișcări simple, lente, moderate, rapide...

3. ACTIVITĂȚI DE CREAȚIE ȘI DE COMUNICARE: povestiri, memorizări, lucrul cu cartea, citire de imagini

Educatorea va încuraja copiii să folosească cuvinte, va citi, va pune la dispoziție cărți, pliante, iar copiii vor învăța să înțeleagă și să transmită intenții, gânduri, semnificații, sentimente cu ajutorul limbajului

4. ACTIVITĂȚI DE CUNOAȘTERE: observări, lecturi de imagini, activități matematice, convorbiri, jocuri didactice, experimente

Educatorea va vorbi copiilor și îi va încuraja și pe aceștia să vorbească despre lumea ce-i înconjoară și vor explora și experimenta lucruri, acțiuni și fenomene în funcție de interesele proprii;

5. ACTIVITĂȚI ÎN AER LIBER: plimbări, jocuri la nisip, întreceri sportive, utilizarea aparatelor de joacă

Este necesară o îmbunătățire a cadrului legal pentru instaurarea, ca și prioritate națională, a Sistemului de Educație Timpurie a Copilului(ETC). Legea învățământului și alte norme trebuie revizuite pentru a răspunde următoarelor aspecte:

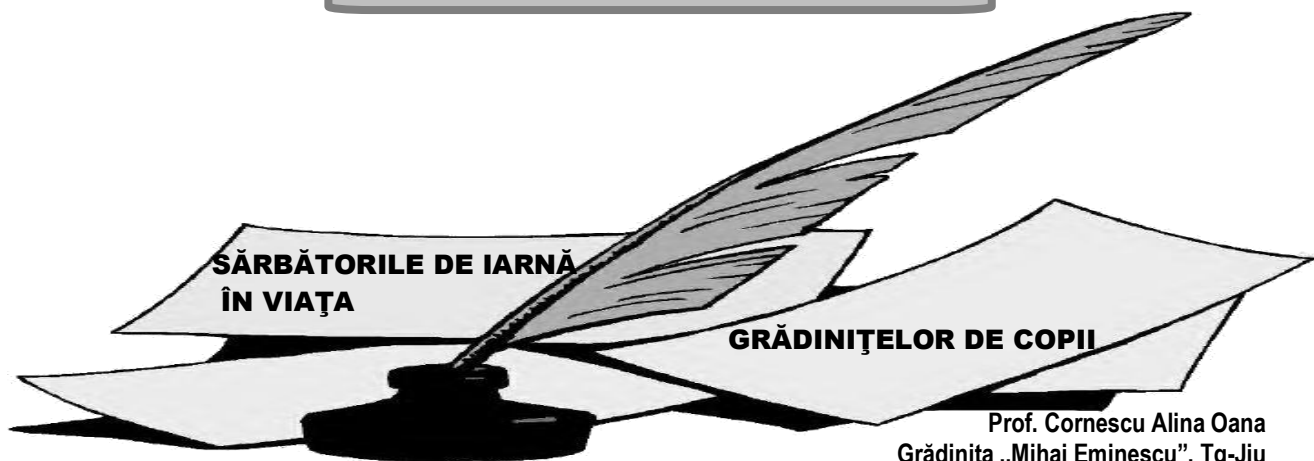
- Introducerea conceptului de ETC (0-3 ani) să facă legătura cu faptul că educația copilului începe de la naștere și că trebuie furnizată de instituții care se adresează nevoilor multiple ale copilului: educație, sănătate și protecție;
- Introducerea unei abordări medicale, de testare psiho-socială a copilului în acest concept al ETC în vederea asigurării unui mediu sănătos de învățare care să favorizeze dezvoltarea emoțională și mentală a copilului și să-i dea posibilitatea de a funcționa în societate ca adult sănătos și echilibrat.
- Extinderea duratei de învățământ obligatoriu, vârsta de debut fiind la 5 ani;
- Pregătirea resurselor necesare (materiale și umane) pentru sistemul de educație timpurie (spațiu adecvat, mobilier, cadre didactice, ajutor de educatoare, asistente medicale, logopezi, consilieri școlari, materiale auxiliare pentru predare și învățare etc.);
- Introducerea unui program de formare consecvent: sănătate, nutriție și educație timpurie, care să înlocuiască actualul program vertical;
- Asigurarea formării profesionale a personalului din instituțiile pentru educație timpurie;
- Asigurarea flexibilității instituțiilor alternative pentru educație timpurie.

Prezenta strategie se va focaliza pe problema educației timpurii cu o perspectivă pe termen lung în vederea unei abordări consecvente care va include sănătatea, nutriția și protecția socială a copiilor cu vârste între 0 și 6 ani.

Nevoia de schimbare se resimte și în dificila sarcină de a-i determina pe cetățenii comunității să înțeleagă faptul că bunăstarea comunității depinde de bunăstarea fiecăruia dintre membrii săi. Cadrele didactice îi pot ajuta pe părinți să-și dezvolte un comportament pozitiv, să-i îndrume atunci când nu reușesc să satisfacă nevoile de bază ale copiilor lor și să-i îndrepte spre autoritățile specializate.

Noi, educatoarele, trebuie să dăm copilului un **START BUN ÎN VIATĂ!**

**ÎN FIECARE AN...
VIN SFINTE SĂRBĂTORI!!!**

La români, sărbătorile de iarnă sunt adevărate sărbători de suflet. Amintirile copilăriei ce ne revin puternic în minte și în suflet, zăpezile bogate și prevestitoare de rod îmbelșugat, colindele și clinchetele de clopoței, mirosul proaspăt de brad și de cozonac, nerăbdarea așteptării darurilor sub pomul de iarnă, toate, creează o atmosferă de basm, liniște sufletească și iubire.

Grădinița constituie prima experiență a vieții în societate pentru copiii care-l trec pragul. Ea le creează o gamă extinsă de relații noi cu alți copii, cu adulți necunoscuți, le propune activități pe care ei se forțează să le adapteze cât mai bine la nevoile lor. Valorificarea tradițiilor populare prin activitățile ce se desfășoară cu preșcolarii se realizează simplu sau 52ecolte52, în funcție de o serie de factori dintre care enumerăm: gradul de deschidere al copilului spre relația cu cei din jur, temperamental ce-l caracterizează pe copil, mediul din care provine, etc., acestor factori li se alătură și educatoarea prin 52ecolte52re și tactul pedagogic cu care acționează, calitatea mediului ambient din grădiniță, legătura dintre grădiniță și familie.

În grădinițele de copii, educatoarele se străduiesc să îmbie frumusețea tradițiilor românești cu farmecul zonelor și obiectivelor turistice din România, să facă cunoscute arta și obiceiurile tradiționale.

În fiecare grupă de copii se 52ecolte produse tradiționale românești: obiecte de ceramică, costume populare, instrumente muzicale, etc.

Nu există grădiniță în care magia sărbătorilor de iarnă să nu se regăsească. Mici și mari își aduc aportul ca prichindeii să trăiască clipe de neuitat, iar aroma prăjiturilor gădilă năsururile celor mici, care se pregătesc de zor să îl aștepte pe Moș Crăciun.

Moș Nicolae aduce și el daruri, și învățăm că a dăruii este un țel al tuturor. Copiii își dăruiesc mici daruri și nu uită să fie cuminți, cinstiți și blânzi, pentru că este timpul să fie evaluați de danielul Moș Nicolae.

Tradițiile populare românești îmbunătățesc limbajul copiilor. Glasurile cristaline ale copiilor răsună de colinde. Se recites versuri și se rotesc urmări. Bucuria copiilor este așa de mare...Este o lecție de viață pe care adultul o poate învăța de la un copil, așa cum lisus însuși ne-a învățat... Să fim buni!

“O, brad frumos!”, “Bună dimineața la Moș Ajun...”, “O, ce veste minunată...”, “Cântec de Crăciun”, “Steaua sus răsare”, “Am plecat să colindăm”, “Colinde, colinde..”, “Colindătorii”, sunt numai câteva dintre titlurile pe care le memorează cei mici cu plăcere, când pregătesc serbări, șezători, cu tematică specifică sărbătorilor de iarnă. Și răsplata vine cu covrigi, mere, nuci, pe care educatoarele și părinții le pregătesc pentru micii colindători, atunci când aceștia își încheie serbarea cu “Plugușorul” sau ne sorcovesc cu bucurie. Universul colindelor cuprinde vaste teme și motive. În varianta sa tradițională colindul, ca practică cade în seama cetei de colindători, care sunt îmbrăcați specific zonei unde se colindă și au în recuzita lor diferite accesorii: pene, iederă, salcie sau nuiele de alun, zurgălăi, alte ornamentale.

Colindele care îmbracă an de an toate sărbătorile de iarnă sunt o dovadă a continuității noastre românești și creștinești ortodoxe pe acest pământ românesc.

Activitățile din programele distractive au avantajul că înviorează copiii, le provoacă o stare de veselie și de bună dispoziție, influențează în bine organiasmul, tonusul vital, metabolismul. Cu acest prilej introducem copiii în lumea frumoasă a colindelor, a versurilor, a zicătorilor și strigăturilor ale unor evenimente tradiționale. Moș Nicolae, Crăciunul .Serbările sunt izvor de bucurii și satisfacții. De cele mai multe ori, serbările de iarnă din grădinițele de copiii îmbracă forma șezătorilor. Șezătorile constituie serbări în miniatură, organizate într-un cadru restrâns, dar cu o eficiență educativă deosebit de mare. Acestea sunt reuniuni cu caracter cultural-educativ, la care copiii sunt antrenați și fiecare participant își dă contribuția cu ce cunoaște mai bine – o poezie, o colindă, snoave, ghicitori, etc. Șezătoarea este cu atât mai reușită cu cât fiecare copil contribuie activ la desfășurarea programului ei. Într-o șezătoare fiecare actor, este la rândul său, spectator și fiecare

spectator este la rândul lui, la un moment dat, actor. Trecerea aceasta, de la participarea activă la cea pasivă, constituie originalitatea acestui gen de serbare.

Valoarea deosebită a șezătorilor este determinată de conținutul educativ al materialului utilizat ca și calitate artistică a acestuia, cât și de modul de organizare și antrenare a copiilor. Satisfacțiile obținute de copii în realizarea unei șezători, ca și bucuria și celelalte emoții comune, au un efect puternic asupra vieții de colectiv, îmbunătățind relațiile, întărind sentimentele de prietenie și ajutor reciproc între copii. În timp ce pictează, modelează, etc., copiii cântă colinde, recită poezii, proverbe și ghicitori, desfășoară acțiuni rupte din vatra satului românesc și pun în valoare înțelepciunea neamului românesc. Portul popular și voia bună sunt nelipsite. Textele colindelor, plugușorului, sorcovii transmit urări de bine în legătură cu unele îndeletniciri străvechi ale românilor: uratul, semănatul, păstoritul. Cu aceste ocazii copiii își îmbunătățesc vocabularul cu expresii populare, proverbe, ghicitori, strigături, pătrund în tainele limbii materne și în comorile înțelepciunii populare.

Valorificând frumusețea tradițiilor și obiceiurilor populare în cadrul serbărilor cu preșcolarii, reușim să înfrumusețăm viața copiilor și îi ajutăm să cunoască tradițiile românești și rolul important pe care-l au în viața oamenilor, modul în care au dăinuit peste timp.

Serbările au o importanță deosebită în educarea copiilor. În primul rând prin conținutul lor, transmit un anumit mesaj, apoi copiii se pregătesc împreună și depun eforturi susținute pentru realizarea unui scop comun, reușita serbării. Încordarea gradată din momentul pregătirii serbărilor culminează în ziua desfășurării ei, când tensiunea afectivă a grupei ajunge la maxim. Pregătirea și participarea la serbări este acțiunea în care copilul se obișnuiește să trăiască în colectiv, să se debaraseze de timiditate.

Serbările de iarnă aduc lumină în sufletul copiilor, dau aripi imaginației, creează o atmosferă plină de plăcere, de bucurie. În transmiterea obiceiurilor și tradițiilor de iarnă, am pornit de la ideea că nu există un alt element artistic care să poată fi aplicat multilateral în ansamblul procesului educațional ca serbările școlare. Pentru copiii ele reprezintă o distracție, iar pentru educator constituie prilejul de a oferi mănunchiul bucuriei de-a lungul unui șir de repetiții. Invitând copiii să desfășoare serbarea pomului de iarnă, îi implicăm în interpretarea unor roluri pe care le joacă cu plăcere: capra, ursul, sorcova, uratul, colindatul, etc.

Pentru a realiza o serbare de iarnă reușită, care să respecte tradițiile și obiceiurile de Crăciun, este necesară o selecție și prelucrări a repertoriului specific vârstei preșcolare ce cuprinde în forme tradiționale și poezii și cântece specific Crăciunului:

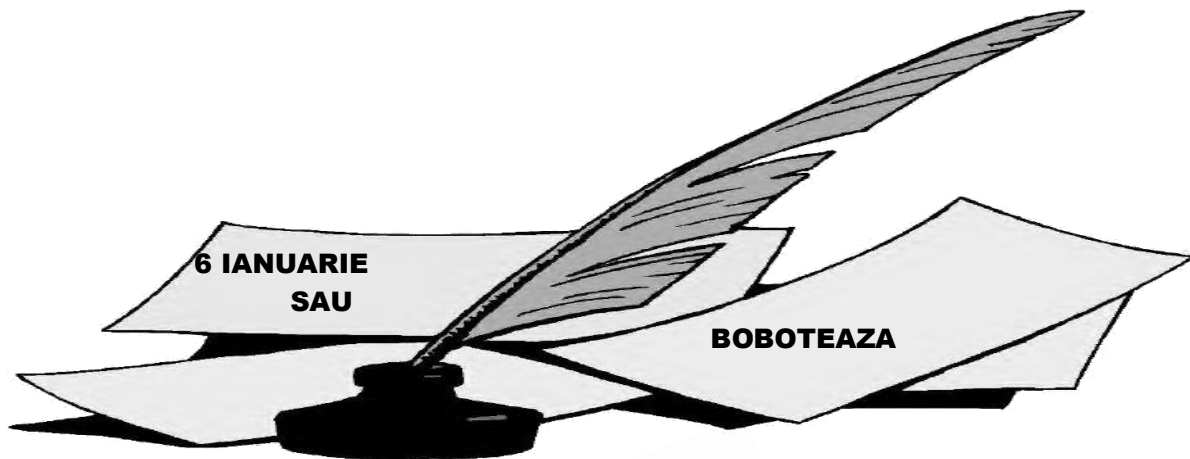
“Când vine iarna grea,
Cu primii fulgi de nea,
Se scutură din nori,
De Sfinte Sărbători,
Povești cu îngerași,
Pentru copiii poznași,
Povești cu Sfinți Părinți,
Pentru copiii cumiști,
Aflați-le acum,
În prag de Moș Crăciun.”

Noi, dascălii, părinții, comunitatea locală trebuie să înțelegem și să-l facem și pe copii să înțeleagă ce se află dincolo de bucuria festivă a desfășurării acestor datini, cum se așteaptă și cum se pregătesc aceste sărbători ale sufletului. Prin interpretarea rolurilor și pregătirea decorurilor de iarnă, căutăm un imbold pentru a trezi copiii dorința de a cunoaște și a păstra tradițiile și obiceiurile strămoșești. Pentru a avea o influență pozitivă asupra copilului, serbările trebuie înțelese de copil. Sensul unei serbări de iarnă va depinde de calitatea ei, de folosirea adecvată a măștilor, costumelor populare, de decorul folosit, de participarea afectivă a copiilor. Când bat la porțile sufletului sfintele sărbători, ne bucurăm împreună cu copiii de neasemuita frumusețe a datinilor strămoșești și scoatem din comoara inimii și din lada de zestre a neamului, tezaurul folcloric românesc: colindele, jocul, măștile, costumele populare.

Costumele populare, ia și catrința, opincile, cămașa, ițarii, toate sunt primenite și pregătite pentru spectacolul mult așteptat. Atmosfera de sărbătoare din sala de grupă prin decorarea acesteia cu elemente specifice Crăciunului-brăduț, globuri, fulgi de zăpadă, etc., constituie un alt prilej de bucurie pentru copii, alături de confecționarea costumelor și măștilor pentru capră, urs. Interpretând jocul caprei, jocul ursului, cântece și colinde, copiii descoperă tradițiile și obiceiurile practicate în timpul sărbătorilor de iarnă, simt și prețuiesc obiceiurile și tradițiile de Crăciun. Cântecele populare întâlnite în cadrul serbărilor tonifică și energizează gândirea, memoria, atenția, imaginația, creativitatea, spiritul de disciplină, prietenia.

Doar luând parte activă la aceste manifestări, copiii pot fi determinați să-și iubească locul natal și pot fi continuatorii datinilor pe aceste meleaguri.

Serbarea se sfârșește. Și noaptea se lasă peste curtea grădiniței. Fulgii de nea zburdă prin aer și se pregătesc pentru a fi modelați de prichindeii neobosiți, care revin să ridice omul de zăpadă și să danseze în jurul lui.

Prof. Chebeși Marinela
Grădinița „Mihai Eminescu”, Tg-Jiu

Biblia vorbește despre Ioan Botezătorul, considerat înaintemergătorul lui Iisus Hristos, care propovăduia venirea acestuia, îndemnând pe iudei la pocăință. Îmbrăcămintea lui Ioan era foarte simplă, făcută din par de cămilă; el purta o cingătoare de piele în jurul mijlocului și se hrănea cu lăcuste și miere sălbatică. Icoanele au păstrat de-a lungul timpului această imagine, înfățișându-l pe Botezător ca pe un pustnic cu părul lung și barbă aspră. Considerându-l proroc, locuitorii din Ierusalim și din întreaga Iudee se strângeau în jurul lui pentru a-l asculta cuvintele și mai ales pentru a fi botezați de el în râul Iordan.

Ioan le cerea, înainte de a-l boteza, să-și marturisească păcatele și să se pocăiască, 54ecolte54-le că el îi botează doar cu apă, dar cel ce va veni după el (adică Iisus) îi va boteza cu Duh Sfânt și cu foc. Vestind venirea lui Iisus Hristos, Ioan spunea că acela este mult mai mare și mai puternic decât el.

Sfânta Evanghelie ne povestește că și Iisus a venit din Galileea, pentru a fi botezat de Ioan, care, văzându-l, a spus: „Iată Mielul lui Dumnezeu, Cel ce ridică păcatul lumii”. Și, ieșind Iisus din apa Iordanului, „cerurile s-au deschis și Duhul lui Dumnezeu s-a vărsat pogorându-se ca un porumbel și venind peste El. Și glas din ceruri zicând: Acesta este Fiul Meu cel iubit între care am binevoit”.

Boboteaza este deci una dintre cele mai importante sărbători ale anului pentru creștini. De obicei, în această perioadă este foarte frig în România, de aceea este des folosită expresia „gerul Bobotezei”. Poporul român a păstrat multe tradiții în legătură cu această zi. De exemplu, în localitățile așezate pe malul unui râu, pe malul Dunării sau chiar pe țărmul mării, se obișnuiește că preotul, cu ocazia slujbei care se face acum, să arunce o cruce de lemn în apa foarte rece, uneori chiar înghețată, după care sar câțiva flăcăi curajoși pentru a o aduce înapoi. În toate bisericile ortodoxe, preoții fac agheasmă (apă sfințită), cu care “botează” apele, oamenii, animalele și casele.

În tradiția populară românească, Boboteaza este și o sărbătoare dedicată purificării naturii, și mai ales a apelor, de forțele râului. Acum se colindă, se prevestește cum va fi vremea în noul an, sau cum va fi recolta. Se crede că în aceste zile animalele vorbesc, capătând puteri neobișnuite. Peste obiceiurile creștine ortodoxe de sfințire a apelor sau de scufundare a crucii s-au suprapus și multe practici păgâne, cum ar fi afumarea grajdurilor și a vitelor pentru alungarea duhurilor rele din acestea, aprinderea focurilor pe câmp sau colindele însoțite de tot felul de strigături și zgomote. Toate acestea au în general un rol de curățire și de îndepărtare a râului. Tradiția ortodoxă cere ca acum să se mănânce piftie și grâu fiert și să se bea vin roșu.

Culese de ed. Șcheau Maria
Grădinița „Mihai Eminescu”, Tg-Jiu

📁 În Suedia se păstrează bradul împodobit până la 20 de zile după sărbătorirea Crăciunului.

- 📁 Felicitările de Crăciun au început să fie utilizate de când s-a tipărit prima felicitare în Londra, în 1846.
- 📁 Încă din anul 200 d.C. a fost asociat bradul cu sărbătoarea Crăciunului, dar primul brad împodobit a apărut în Germania abia în 1605. Ulterior a apărut în Finlanda în 1800 și în Anglia în 1829, s-a extins în Europa și în America.
- 📁 Sfântul Nicolae din Myra, originalul Moș Crăciun, era patronul sfânt nu numai al copiilor, dar și al hoților și cămătarilor.
- 📁 56% dintre americani cântă în noaptea de Crăciun colinde animalelor de casă.
- 📁 53% dintre americani dau cadou lucrurile primite de ei cu un an în urmă.
- 📁 1 din 3 oameni va amâna până în Ajunul Crăciunului să-și facă cumpărăturile de Crăciun.
- 📁 1 din 6 oameni ar prefera să nu mai facă cadouri, ci să dea direct bani.
- 📁 Mâncarea tradițională de Crăciun în Anglia în timpul Evului Mediu era capul de porc preparat cu un sos din muștar.
- 📁 Conform unui recensământ din 1999 al populației din America de Nord și Europa, în noaptea de Crăciun, Moș Crăciun ar trebui să ajungă la 42,466,666 de case în 12 ore, adică la 983 de case pe secundă.
- 📁 În Italia nu se împodobeau brazi de Crăciun, în schimb, se decorau cu fructe piramide mici din lemn.
- 📁 În Caracas, se obișnuiește să se închidă circulația pe străzile orașului în Ajunul Crăciunului pentru ca oamenii să meargă cu rolele până la biserică.
- 📁 O panză de păgane artificial și un păgane sunt deorațiuni tradiționale pentru pomul de Crăciun. Iar dacă găsești în casă o panză de păianjen în dimineața de Crăciun, se zice că va aduce noroc tot anul.
- 📁 În Anglia tradiția spune că în timp ce frământă aluatul de cozonaci, dacă îți pui o dorință, și apoi cozonacii vor crește în cuptor, dorința ți se va îndeplini.
- 📁 În Japonia este lipsă de politețe să trimiți felicitări de Crăciun de culoare roșie, din moment ce scrisorile de deces sunt de culoare roșie.
- 📁 În Norvegia în Ajunul Crăciunului se ascund toate măturile din casă pentru că în trecut se credea că vrăjitoarele și spiritele rele intrau în casă și furau măturile pentru a zbura cu ele.
- 📁 Imaginea lui Moș Crăciun de astăzi, cel cu hainele în culorile roșu și alb și cizme negre, a fost creată în 1930 de Coca-Cola, care a creat o astfel de imagine în scop publicitar, folosind culorile mărcii.
- 📁 Pomii de Crăciun erau odinioară împodobiți cu spumă de săpun.
- 📁 Împodobirea bradului de Crăciun e un obicei păgân preluat de la triburile germanice de către creștini, cu diferite semnificații - forma triunghiulară amintind de Sfânta Treime, iar podoabele simbolizând cunoașterea și bogăția.
- 📁 Pe vremuri spiridușii furau cadourile de sub brad, nu le aduceau. Spiridușii au fost iubiți și urâți, pentru că, deși uneori se purtau cu bunăvoință, puteau foarte ușor să se transforme în niște ființe răutăcioase și nesuferite, atunci când nu erau tratați cum se cuvine. Percepția cea mai răspândită era că ei erau după cum era și persoana cu care aveau de a face, răutăcioși sau drăguți. În Evul Mediu, ei mai degrabă așteptau daruri decât să le facă. Abia pe la mijlocul secolului al XIX-lea spiridușii au devenit prieteni ai lui Moș Crăciun.
- 📁 În anul 325, împăratul Constantin cel Mare a introdus oficial Crăciunul ca sărbătoare care celebrează nașterea lui Iisus. De asemenea, el a decis ca duminica să fie "zi sfântă" într-o săptămână de șapte zile și a introdus Paștele cu dată variabilă. Cele mai multe țări nu au adoptat Crăciunul ca sărbătoare legală decât din secolul al XIX-lea.
- 📁 În secolul al XII-lea, oamenii obișnuiau să atârne brazi de Crăciun în tavan, cu vârful în jos, ca simbol al creștinătății.
- 📁 Pomul de Crăciun este cu siguranță unul din simbolurile cele mai elocvente ale Crăciunului, bradul ducându-ne imediat cu gândul la sărbătorile de iarnă. Ca și Crăciunul, originile pomului sunt vechi și prezența acestuia este cât se poate de justificată deoarece acesta, indiferent de specie, reprezintă viața. Legenda spune că primul pom de Crăciun a fost împodobit în 1510 la Riga, în Germania, răspândindu-se apoi rapid în toată Europa. Înainte de asta, tot în Germania exista un obicei conform căruia în piețe se împodobeau pomii cu diverse frunțe în ideea de a recrea Edenul. Este, deci, simplu de imaginat cum s-a trecut de la pomii împodobiți cu fructe la coniferele veșnic verzi. Între tradițiile cele mai răspândite legate de împodobirea pomului de Crăciun se numără globurile în diverse culori și forme, beteala, lumânările și artificiile. În trecut se foloseau fructe uscate, frunțele cât mai colorate precum portocalele, diverse dulciuri între care turta dulce, personaje precum îngeri sau reni. Și, firește că bradul nu ar fi același fără steaua din vârf, care amintește de corpul ceresc ce i-a îndrumat pe păstori către locul nașterii lui Iisus.
- 📁 Un artist de stradă foarte sărac, aflat în trecere prin Betleem la o zi după nașterea Domnului, hotărăște să îl viziteze și el pe Iisus. Cum nu avea nici un cadou, ezită dacă să meargă sau nu. Îi vine însă ideea de a face ce știa el mai bine: să jongleze cu mingiuțe. Acest joc îl face să râdă pe micuț și în amintirea râsului pruncului Iisus, pomul de Crăciun se împodobește cu globuri.
- 📁 Faimoasa acadea în formă de baston are gust de mentă și culoarea albă cu dungi roșii. Legenda spune că a fost făcută pentru a păstra amintirea lui Iisus oamenilor. Fiecare ingredient are o semnificație, și anume:
  - ★ caramelul din care e făcută îl prezintă ca fiind piatra solidă pe care sunt construite viețile noastre

- ★ forma de litera "J" vine de la cuvântul englezesc Jesus (Iisus)
  - ★ albul reprezintă puritatea și lipsa păcatului
  - ★ roșul este simbolul sângelui pe care Iisus l-a vărsat pentru ispășirea păcatelor noastre
  - ★ aroma de mentă are la bază o plantă ce apare în Vechiul Testament, folosită în ritualurile de purificare
- 📁 În timp ce binecuvânta brazii într-o seară de Ajun, Iisus observă că pomul unei familii era plin de pânze de păianjen. Când a binecuvântat pomul, l-a transformat în minunată beteală din aur și argint. De atunci fiecare din noi își împodobeste pomul cu ghirlande aurii și argintii.
- 📁 Demult, într-o țară pierdută în munți, trăia un negustor bătrân și singur. Într-o seară, neavând somn, iese din casă și vede grupuri de oameni ce se îndreptau spre același loc. Unul din aceștia îl trage de haine și îi spune: "Fratele nostru, vino!". Frate?? El nu avea frați, avea doar clienți, care cumpărau sau vindeau. Toată viața a fost zgârcit și egoist și nu l-a interesat niciodată soarta semenilor săi. Totuși unde mergeau? Curios, s-a alăturat unui grup de bătrâni și copilândri. Frați... Sigur, ar fi fost frumos să aibă atâția frați! Totuși inima îi spunea că aceștia nu îi pot fi frați. l-a înșelat de prea multe ori și folosea orice șiretlic pentru a scoate cât mai mulți bani de la ei. Ba, chiar specula lipsa sa de bani a celor în nevoie și nu a dat niciodată ceva pe degeaba. Nu, nu putea fi fratele celor pe care i-a mințit, i-a păcălit, i-a trădat. Și totuși, mergeau toți alături de el și astfel au ajuns împreună la Peștera din Betleem. Toată lumea ducea câte ceva, chiar și cei săraci, iar el, care era atât de bogat, nu avea nimic. La intrarea în peșteră a ingenunchiat spunând: "Doamne, am greșit față de frații mei. Iartă-mă!" Și, sprijinit de un copac, a început să plângă. La prima rază de lumină lacrimile străluceau pe două frunzulițe. Se născuse... vâscul.
- 📁 În vremea în care păstorii veneau la Betleem pentru a-l vedea pe Iisus, pe marginea drumului, un copil fără vedere ruga trecătorii să îl ducă la Domnul Iisus, fără ca cineva să îl bage în seamă. Când peste străzi s-a așternut liniștea, copilul a auzit sunetul unui clopot de animal. A gândit că poate vaca se afla chiar în staulul unde s-a născut noul rege al iudeilor, astfel că a urmărit sunetul, ajungând astfel la locul nașterii lui Iisus.
- 📁 Daruri erau schimbate în timpul ceremoniilor romane de Saturnalii, sărbătorilor solstițiului, originea sărbătorilor noastre de Crăciun. Cel mai bine cunoaștem obiceiul schimbării de daruri de la cei trei magi menționați în biblie. Însă, așa cum se menționează în Istoria Crăciunului, în timpul secolelor trecute, Crăciunul era o treabă solemnă. Puritanii religioși aminteau creștinilor că **Magii** făceau daruri numai lui Iisus, și nu Familiei lui sau unuia altuia. Însă de când sărbătoarea nașterii lui Hristos a fost inclusă în festivitățile solstițiului în afara bisericii oficiale, și de când Crăciunul a devenit cu adevărat popular în timpul ultimului secol, a devenit un fenomen comercial.
- 📁 Figura lui Moș Crăciun (Santa Claus sau Sinterklaas) vine de la **Sfântul Nicolae** (270 - 310), episcopul de Myra care, acoperită de roba episcopală, cu roșu și alb, și călărind un măgar, făcea daruri copiilor. Sfântul Nicolae este patronul sfânt al copiilor. În timpul evului mediu multe biserici au fost construite în onoarea lui prin toată Europa. Celebrarea morții sale, 6 decembrie, a devenit ziua când se fac daruri, în special copiilor.
- 📁 Primele mențiuni ale **Ciorapilor Crăciunului** ce erau atârnați de coș sau lângă acesta, au fost făcute abia la începuturile acestui secol de ilustratorul Thomas Nast, prin tablourile sale și de scriitorul George Webster, într-o poveste despre vizita lui Moș Crăciun. Povestea a prins cu repeziciune.
- 📁 În timpul celui de-al doilea război mondial a fost necesar să fie trimise cadourile de Crăciun, din timp, trupelor aflate la depărtare. Comercianții s-au unit în efortul de a reaminti marelui public să-și facă cumpărăturile din timp, și așa s-a născut sezonul de cumpărături.
- 📁 Astăzi, cumpărăturile Crăciunului sunt o întrecere. 86% din consumatori își fac cumpărăturile de Crăciun în timpul lui decembrie, 70% nu fac economii pentru perioada de Crăciun, și până la 87% se decid pe loc ce vor cumpăra. Aproximativ 30% își folosesc cartea de credit ca mijloc principal de a-și cumpăra bunurile pentru Crăciun, ducând deseori la depresia Crăciunului în ianuarie și februarie. Folosirea creditului este citată ca o cauză majoră a falimentarilor din afara afacerilor, fiind depășită doar de șomaj. Statisticile arată că grupurile de oameni cu venituri mari, medii și mici cheltuiesc aproape aceeași sumă pe daruri de Crăciun.

ISTORIA INVENȚIILOR...

Află cine a inventat ...și cum...

☺ Păpușa Barbie

A fost inventată în 1959 de Ruth Handler. Ideea i-a venit când a văzut că fetiței ei îi face mare plăcere să se joace cu păpuși adult făcute din hârtie. S-a încercat prin păpușa Barbie ca "visul fiecărei fetițe să fie proiectat în viitor." - Ruth Handler. Păpușa a fost numită Barbie, după numele fetiței lui Ruth Handler, Barbara. Barbie a fost introdusă în lume la American Toy Fair în New York. În primul an, s-au vândut 351.000 de păpuși Barbie cu un preț de 3\$ pe bucată.

Prima carieră a lui Barbie a fost de manechin de modă adolescent. De-a lungul anilor, Barbie are peste 80 de profesii: dentist, astronaut (în 1965, 1986, 1994), star rock, candidată la președenție, profesoară, medic veterinar, soldat, cântăreață. Barbie care merge la colegiu a fost introdusă în 1964. În 1975 a fost introdusă prima păpușă Barbie ca fiind atlet olimpic.

În 1985 ea a primit primul său computer. Păpușa Barbie a fost introdusă în Europa în 1961. Acum, păpușa Barbie este fabricate în mai mult de 140 de țări din lumea întreaga și a reprezentată peste 45 de național diferite. În 1980 au fost introduce primele păpuși Barbie negre să și Hispanic. În fiecare secundă, 2 păpuși Barbie se vend în lume. Păpușa Barbie are 43 de animale de casă: 21 de câine, 12 cei, 3 pone, 6 pitici, un papa gal, un chimpanzee, un urns panda, o giraffe și o zebra.

Numele întreg al păpuși Barbie Este "Barbie Millicent Roberts". Este din Willows, Wisconsin și merge la școala Willows High School. Are 5 surori: Skipper introdusă în 1964, Tutu, Stacie introdusă în 1992, Kelly introdusă în 1995 și Kissy în 1999. Barbie is și UN prieten Ken introdusă la 2 ani după apariția ei. Ken a fost numită după cel de-al doilea copil al lui Ruth Handler.

Din 1959 au fost produse mai mult de 1 miliard de costume pentru Barbie și prietenii ei. Hainele au fost create de Mari designer de modă: designers Yves Saint Laurent, Christian Dior, Valentino, Perry Ellis, Oscar de la Rental, and Bob Mackie. Semnătura coloristică a lui Barbie este "rozul Barbie". În 1999 a celebrat 40 de ani de la lansare ca fiind cea mai populară păpușă din lume. Până să se inventeze păpușa Barbie, toate păpușile erau bebeluși.

☺ Bomboanele

Ideea gustului de dulce a fost descoperită pentru prima dată de oamenii cavernelor care mâncău miere. De-a lungul timpului, egiptenii, arabii și chinezii au preparat fructe și alune învelite în miere. În Europa, în Evul Mediu, costul ridicat al zahărului a făcut ca bomboanele să fie o delicată pe care și o permiteau doar oamenii bogați. Bomboanele din zahăr topit au devenit cunoscute în secolul XVII în Anglia și în coloniile americane. Bomboanele se obțin simplu, prin dizolvarea zahărului în apă. Diferitele temperaturi de încălzire determină tipul de bomboane: temperaturile ridicate fac bomboanele tari, temperaturile medii fac bomboanele moi și temperaturile joase fac bomboanele care se mestecă (jeleurile). Fabricarea dulciurilor s-a dezvoltat rapid ca industrie la începutul secolului XIX prin descoperirea sucului dulce din sfeclă. Fabricarea bomboanelor tari din mentă sau dropsuri din lămâie a devenit foarte populară

☺ Vata de zahăr ars

Vata de zahăr ars este făcută din zahăr topit și tors într-un fir subțire ca un fir de bumbac. A fost inventată în 1897 de William Morris și John Wharton, fabricanți de dulciuri din Tennessee, SUA. Ei au inventat un dispozitiv care topește zahărul într-o cupă care se învârtă și care are niște găuri subțiri. După cum cupa se învârtă, zahărul caramelizat este forțat să iasă prin acele găuri rezultând un produs pufos care seamănă cu bumbacul și care se topește în gură.

☺ Creionul

În Roma antică, scribii (cei care știau să scrie) scriau pe papyrus (o formă timpurie a hârtiei) cu un vârf subțire de metal numit „tylus” făcut la început din plumb. În 1565, neamțul-elvețian Conrad Gesner a fabricat primul instrument de scris. Un grafit a fost introdus într-o bucată de lemn. Numele de „rafit” vine din greacă de la cuvântul „ raphain” care înseamnă "a scrie". Grafitul (carbon negru) a început să fie folosit foarte mult după ce a fost descoperit un mare depozit de grafit în Anglia în 1564. Grafitul lasă un scris mai întunecat decât plumbul dar este atât de moale și de fragil, încât trebuie introdus într-un suport de lemn. Așa s-a născut creionul din lemn. În 1795 Nicholas Jacques Conte (un ofițer francez în armata lui Napoleon) a inventat o metodă nouă de ardere a grafitului pisat amestecat cu un liant. Mijlocul unui creion încă se mai numește "plumb", deși el este făcut din grafit netoxic. Azi, fabricarea creionelor încă are la baza principiul inventat de N. J. Conte.

GHICI, GHICITOAREA MEA!

DESPRE FRUCTE

Culese de prof. Bîlgăr Otilia
Grădinița „Lumea copiilor”, Tg-Jiu

Să vă spun o ghicitoare
Despre ceva de mâncare:
Crude sau puse la fiert
Se consumă ca desert,
Le dorește orișicine
Că-s pline de vitamine.
(Fructele)

Seamănă cu-n castravete
Dar e galbenă, nu-i verde.
Maimuțica de-ar avea
Toată ziua ar mânca.
(Banana)

E un fruct cu mulți pistrui
Roșie și cu-un fes verzui
Acrișor și parfumat
Cu zahăr și cu frișcă
El este mâncat.
(Căpșuna)

Se coace vara la soare,
Piersica-i sora mai mare.
Parfumată și cămoasa
Face dulceața gustoasă.
(Caisa)

Chiar de-și trece vara toată
Sub al său cojoc țepos,
Toamna când e aruncată,
Minunat e de bronzată.
(Castana)

Mingișioare roșioare
Strălucesc frumos la soare,
Cu codițele perechi,
Să le pui după urechi.
(Cireșe)

În grădina lui Pandele
E un pom plin cu mărgele,
La culoare-s roșii toate
Cu codițe-mperecheate
(Cireșele)

Pepenașul cu gurgui
E-mbrăcat cu puf de pui !
(Gutuia)

De vorbești de ea, pe dată
Gura-ți lasă numai apă;
Galbenă și parfumată
Bună e la citronadă!
(Lămâia)

Este un fruct acrișor,
Roșu, verde, gălbior,
În poveste-i otrăvit,
Ghicește fructul oprit!
(Mărul)

Rotunjoare, colorate
În cămară sunt păstrate
Și cu ele curățate,
Faci plăcinte minunate.
(Merele)

Patru frați stau într-o casă
Și de ploaie nu le pasă!
(Nuca / Miezul de nucă)

Laolaltă patru frați
În bărcuțe stau culcați.
Mie cel mai mult îmi plac
Când îi simt în cozonac.
(Miezul de nucă)

Miezul e doar de mâncat,
Coaja e de aruncat,
Și în sac se pot păstra,
Sparte doar se pot mânca.
(Nucile)

Balon dezumflat,
Galben colorat,
Are mustăcioară
Și se cheamă...
(Pară)

Toamna-i vânată, brumată,
Iară iarna-i afumată!
(Pruna)

Acrișoare sunt și bune
Brumării li se mai spun.
Și la fiert dacă se pun,
Faci cel mai gustos magiun.
(Prunele)

Și mereu e îmbrăcată
Nu-i caisă, că-i roșcată
Și-are pielița plușată.
(Piersica)

E zemoasă, parfumată
Cu o hăinuță plușată.
(Piersica)

DESPRE LEGUME

Stă burtosul pe câmpie
Năsturei în el o mie.
(Dovleacul)

Coaja verde, miezul roșu,
Sâmburii negri ca tușu'.
(Pepenele)

Ascuns în cămașă verde,
Miezul de foc nu se vede.
Când mănânci o feliuță,
Parcă suflă-n muzicuță.
(Pepenele)

Stă pe viță brobonat
Și e dulce la mâncat.
Să fie un ciucure?
Fuși de-aici, că-i...
(Strugure)

Ciucur verde sau roșcat
Pe arac stă agățat,
Cine este? L-ați aflat?
(Strugurele)

Multe bobite are,
Foarte dulci și acrișoare.
Și din el vinul se face
Toamna, când fructul se coace.
(Strugurele)

Boabele îi sunt mărgelă,
Însă în ciorchini stau ele.
Must și vin din ele fac,
Cui îi dai, zău că îi plac!
(Strugurele)

Anotimpul frunzelor uscate,
Lăzilor cu roade încărcate.
Anotimpu-n care noaptea crește
Și în care vremea se răcește.
(Toamna)

Iarba o ofilește,
Vântul îl pomește,
Frunza **veștejește**,
Ploaia o pomește.
(Toamna)

Au plecat spre țări cu soare
Păsările călătoare,
Căci la noi e frig și plouă.
Vântul bate cu putere
Frunzele-au căzut și ele.
În cămară adunate
Stau la sfat **fructele** coapte
Nu este greu de ghicit
Ce anotimp a sosit?
(Toamna)

Culese de ed. Mercurean Otilia
Grădinița „Mihai Eminescu”, Tg-Jiu

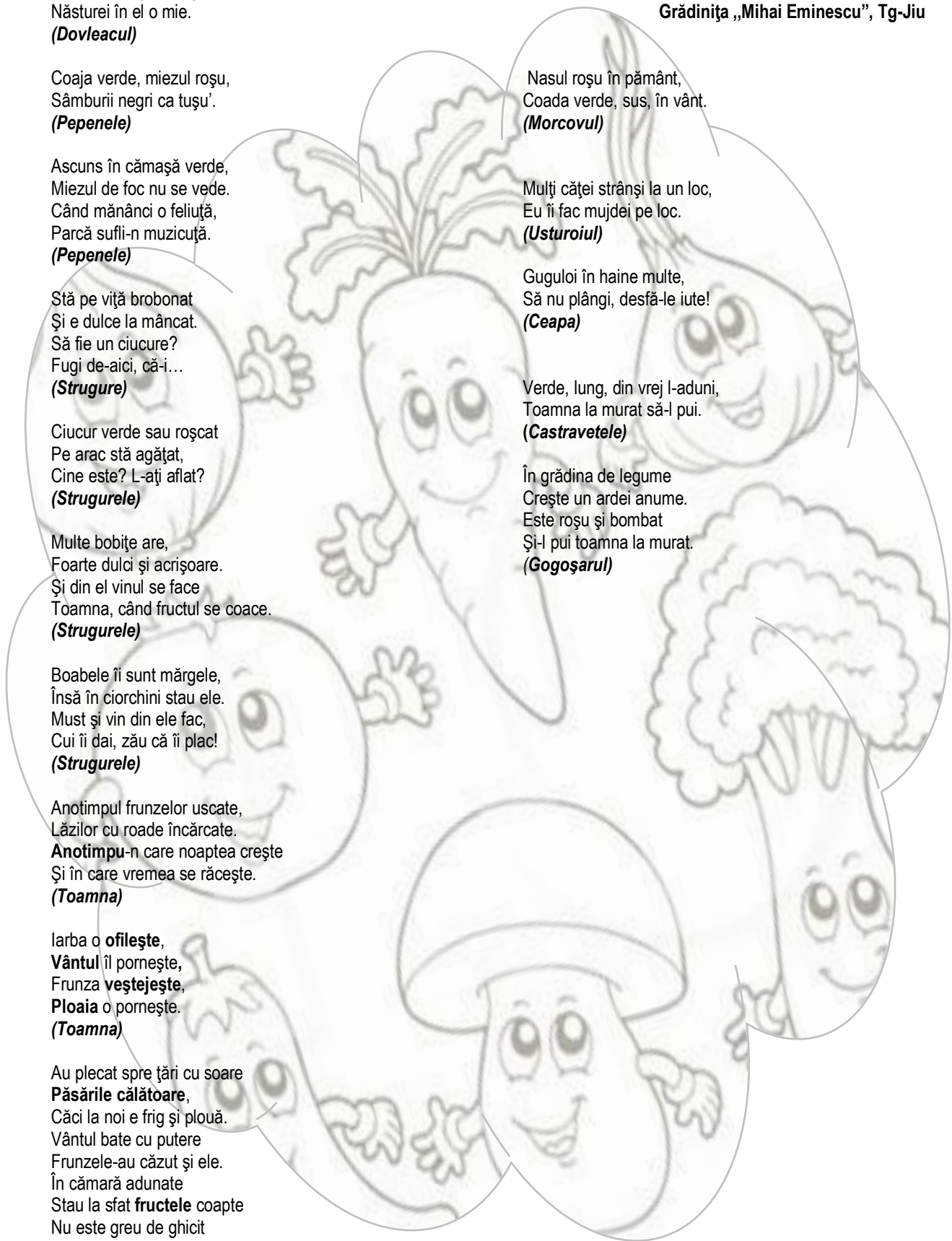
Nasul roșu în pământ,
Coadă verde, sus, în vânt.
(Morcovul)

Mulți căței strânși la un loc,
Eu îi fac mujdei pe loc.
(Usturoiul)

Guguloi în haine multe,
Să nu plângi, desfă-le iute!
(Ceapa)

Verde, lung, din vrej l-aduni,
Toamna la murat să-l pui.
(Castravetele)

În grădina de legume
Crește un ardei anume.
Este roșu și bombat
Și-l pui toamna la murat.
(Gogoșarul)

PROVERBE... ZICĂTORI... MAXIME... CUGETĂRI...

Culese de prof. Chebeși Marinela
Grădinița „Mihai Eminescu”, Tg-Jiu

Educația copilului este un proces complex care nu se limitează la a-l învăța să vorbească, să scrie sau să citească. Copilul are nevoie să știe cum să se comporte în societate, cum să relaționeze cu cei de o seamă cu el și cu adulții, în diferitele situații cu care se confruntă în viața de zi.

Poate nu întâmplători mulți din marii oameni din istorie au avut câte ceva de spus despre politețe.

- Adevărata politețe e să arăți oamenilor bunăvoința. (J.J. Rousseau)
- Adevărata politețe este sinceră. (Samuel Smiles)
- A vorbi așa, ca să rănești o persoană oarecare din jurul tău, este dovada cea mai mare de necuviință." (Swift)
- Buna-cuviință se poate forma prin obișnuința de a te purta frumos cu cei din jur. (J. Locke)
- Nu recunosc alt semn al superiorității, decât ... bunătatea. (Ludwig van Beethoven)
- Fii bun cu alții și vei vedea că și alții vor fi buni cu tine. (Paul Daumer)
- Bunătatea este o frumusețe a sufletului. (Alexandru Vlahuță)
- Fiți sincere și iubitori de adevăr. Feriți-vă de minciună și viața va fi alta. (I.A.I. Brătescu-Voinești)
- Dacă un copil mărturisește greșeala, apreciați-i sinceritatea de care a dat dovadă. (J. Locke)
- Sinceritatea nu înseamnă a spune tot ce gândește, ci a gândi tot ce spui. (H. de Livry)
- Tratează...copiii după cum și-ar fi dorit ei să fie și îi vei ajuta astfel, să devină ceea ce ei sunt capabili să fie. (Goethe)
- Cea mai bună politețe, este onestitatea. (proverb american)
- Florii i se cere parfum și omului politețe. (proverb indian)
- Iubirea nu este suficientă pentru creșterea copiilor, nici pentru a-i face la rândul lor plăcuți și iubitori. Nici politețea nu ajunge; de altfel, este nevoie de amândouă, întregul proces de educație familială se petrece aici, între cea mai mărunțică dintre virtuți, care nu este încă morală, și cea mai importantă dintre ele, care este deja mai mult decât morală. (Andre Comte-Sponville)
- Manierele bune, sunt scrisori de recomandare. (Lubbock)
- Mult mai bine ar fi, se înțelege, bunul simț de-ar ține loc de lege! (La Fontaine)
- Nerușinarea este proprie păcătosului, rușinea e proprie celui ce e vrednic, drept și plin de virtute, iar incapabil să simtă rușinea, dar și incapabil de nerușinare este cel ce nu are puțința nici de a înțelege, nici de a consimți. Cel ce n-a primit înțelegerea binelui și a răului nu poate fi nici nerușinat, dar nici nu se poate rușina. (Philon din Alexandria)
- Politețea este calitatea omului bine crescut. (proverb românesc)
- Politețea este icoana blândă a bunătății, și această bunătate ne e scumpă tuturor. (Voltaire)
- Politețea este o floare a umanității. (J. Joubert)
- Politețea este o moneda care îmbogățește pe cel ce-o cheltuiește. (zicătoare persană)
- Politețea este pentru oameni ceea ce căldura este pentru ceară. (Schopenhauer)
- Politețea este pentru spirit, ceea ce este frumusețea pentru obraz: o icoană a bunătății de spirit. (Voltaire)
- Politețea este sora iubirii. (Se Francisc de Assisi)
- Politețea este un amestec de discreție, de omenie, de bunăvoință și de atenție, însoțite de-o vioioșie în tot ce zicem sau facem. (Saint-Evremond)
- Politețea nu te costă nimic, și totuși cu ea cumperi tot, uneori chiar lucruri pe care cu bani nu le-ai putea dobândi. (Lady Montagne)
- Trebuie să ne purtăm întotdeauna cuviincios, ca și cum ar fi de față Domnul. (Clement Alexandrinul)
- Unde se întâlnesc doi, trei sau mai mulți oameni, ori viețuiesc împreună, este necesară buna-cuviință în vorbire, în gesturi și în fapte. (Pr. Gheorghe Paschia)
- Un tânăr se cade să fie plin de cuviință. (Plant)
- Ce nu oprește legea, oprește buna-cuviință. (Seneca)
- Scoateți respectul din prietenie și-i veți lua cea mai frumoasă podoabă. (Cicero)
- Cine nu respectă pe alții, nu se respectă pe sine. (Dostoievski)
- Nu recunosc alt semn al superiorității, decât bunătatea. (Ludwig Van Beethoven)
- Fii bun cu alții și vei vedea că și alții vor fi buni cu tine. (Paul Daumer)
- Bunătatea, este o frumusețe a sufletului. (Alexandru Vlahuță)

- Fiți sinceri și iubitori de adevăr. Feriți-vă de minciună și viața va fi alta. (Al. Brătescu Voinești)
- Bun cu adevărat, este acela care nu lasă a se săvârși răul împrejurul său. (N. Iorga)
- Dacă un copil mărturisește greșeala, apreciați-l sinceritatea de care a dat dovadă. (J. Lock)
- Sinceritatea, nu înseamnă a spune tot ce gândești, ci a gândi tot ce spui. (H. De Livry)
- Bucuria de a avea copiii, să o legăm de datoria de a-i forma ca oameni de valoare.
- Una din condițiile indispensabile ale manierelor bune e de a fi punctuali, ca timp, în toate acțiunile noastre față de alții.
- Gura taie mai rău ca sabia.
- După poamă se cunoaște pomul și după faptă omul.
- Vorba-i de argint și tăcerea de aur.
- Aruncă binele tău în dreapta și stânga și la nevoie ai să-l găsești.
- Tinerii înaintea bătrânilor, să aibă ochi, nu gură.
- Nu lăsa pe mâine, ce poți face azi.
- Merele frumoase, pot fi și viermănoase.
- A ajuns oul, mai cu minte decât găina.
- Ai intrat în horă, trebuie să joci.
- Apa trece, pietrele rămân.
- A vinde castraveți la grădinar.
- A-l prinde cu mâța-n sac.
- Ascultă tot, dar nu crede tot.
- Leneșul la toate, zice că nu poate.
- Prieten adevărat, e cel ce-ți spune adevărul.
- Prietenul, la nevoie se cunoaște.
- Lauda de sine, nu miroase bine.
- Nu lăsa pe mâine, ce poți face azi.
- Cine se scoală de dimineață, departe ajunge.
- Trebuie să dai cu capul de sus, ca să vezi pragul de jos.
- Pică pară mălăiață, în gura lui nătăfleată.
- Omul cinstește haina, nu haina îl cinstește pe om.
- După ce-ți degeră urechea, degeaba mai pui căciula.
- A nu se juca cu focul.
- Banii nu aduc învățătura, dar învățătura, aduce banii.
- A-și da în petec.
- Omul face banii, nu banii pe om.
- Râde ciob de oală spartă.
- Cine sapă groapa altuia, cade singur în ea.
- Cine tot vorbește, lucrul nu-l sporește.
- La pomul lăudat să nu te duci cu sacul.
- Hoțul e numai cu un păcat, iar păgubașul cu o sută.
- Tăcerea e de aur.
- A avea ac de cojocul altuia.
- Ce ție nu-ți place, altuia nu-l face.
- De-aia n-are ursul coadă și vulpea abia o duce.
- Spune-mi cu cine umbli, ca să-ți spun cine ești.
- Lacomul nu zice ajunge, un râu în gură de i-ar curge.
- Lăcomia, strică omenia.
- Cine fură azi un ou, mâine va fura un bou.
- Leneșul la toate, zice că nu poate.
- Leneșul mai mult aleargă.
- Când pisica nu-i acasă, joacă șoarecii pe masă.
- Pisica blândă, zgârâie rău.
- Vorba multă, mult aduce.
- Curățenia, este mama sănătății.
- Ce poți face azi, nu lăsa pe mâine.

- Bate fierul, până-i cald, că de se va răci, în zadar vei munci.
- Ulciorul nu merge de două ori la apă, ori se crapă, ori se ...crapă.
- După faptă și răsplată.
- Lenea e la om, ca rugina la fier.
- Timpul pierdut, nu se mai întoarce.
- Cine muncește și tace, mai multă treabă face.
- Cum îți vei așterne, așa vei dormi.
- Omul sfințește locul.
- Bine faci, bine găsești.
- Cine-i harnic și muncește, lucrul iute isprăvește.
- Ziua bună, se cunoaște de dimineață.

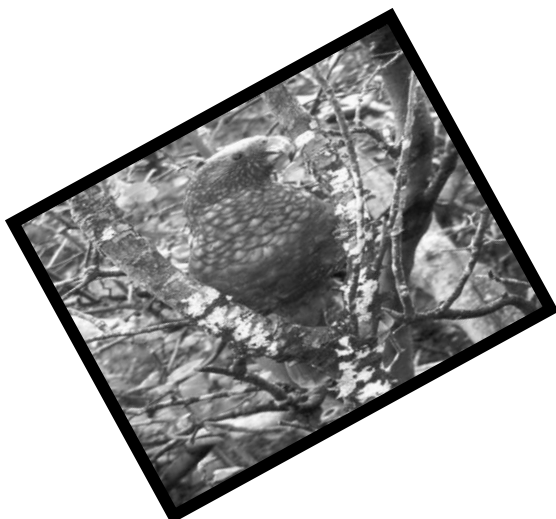
Regula de aur, de 14 karate

- **„Poartă-te cu alții, așa cum ai vrea să se poarte alții cu tine!”**
Regula de aur, de 24 de karate
- **„Poartă-te cu copiii tăi, așa cum ți-ai dori să se poarte alții cu ei!”**

DENUMIRI VESELE...

Culese de:
Prof. Bîlgăr Otilia
Grădinița P.P. „Lumea copiilor”, Tg-Jiu

- 📖 Ursulețul spălător (trăiește în parcurile din America de Sud);
- 📖 Ciocârlia moțată și șoimul încălțat (trăiesc în Finlanda);
- 📖 Ciocânitoarea cu cap de blană (se întâlnește în rezervația naturală din Zair);
- 📖 Ursul cu ochelari (trăiește în Peru);
- 📖 Gâsca Ne-Ne (parcul din Hawaii);
- 📖 Jderul flămânzilă sau mâncăciosul (Suedia);
- 📖 Șobolanul cu buzunare (Canada);
- 📖 Popândăul tucu-tucu (Argentina);
- 📖 Papagalul KaKa (Noua Zeelandă).

ÎNVAȚĂ O RUGĂCIUNE!

EU TE ROG FRUMOS

Doamne, eu Te rog frumos,
Că ești iubitor și Bun,
Să fiu, Doamne, sănătos
Și să merg pe al Tău drum!

Mă ferește, Bun Părinte,
Și de rele, și de boală,
Ajută-mi să fiu cuminte
Și acasă, și la școală!

Să mă străduiesc mereu,
Să mă port cum se cuvine
Și s-aduc în jurul meu
Bucurie, nu suspine!

Doamne, Doamne, Bun Părinte,
Eu acum îți mulțumesc
Și Te rog mereu fierbinte
Să mă ierți când mai greșesc!

Și atât Te mai rog eu:
Pe părinți, surori și frați
Să-i ajuți, Doamne, mereu
Și să fim apropiați!
Amin

„A trecut un an, cu aripi frânte peste noi. Să privim înapoi cu iertare, înainte cu speranță, în jos cu înțelegere și în sus cu recunoștință!

Acum, când timpul stă să-și împartă trupul între vechi și nou, când colindul își pregătește cu emoție armoniile, când magii străbat distanțe pentru clipa cea de taină, noi vă dorim ca sărbătoarea Crăciunului să vă deschidă poarta spre un An Nou plin de bucurii și împliniri!”

LA MULȚI ANI ! 2013